

ศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ปรีชา อบมาลี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ

2549

ISBN 974 – 451 – 805 – 7

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ชื่อ – ชื่อสกุลผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นายปรีชา อบมาลี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

..... ประธานที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ประมาณ เทพสงเคราะห์)

..... กรรมการที่ปรึกษา
(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....
(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำเร็จการศึกษาเมื่อ วันที่ เดือน พ.ศ.
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับเนื้อหาการอบรมนักเรียนหน้าเสาธง การสอดแทรกจริยธรรม การจัดกิจกรรมจริยธรรมและการจัดสิ่งแวดล้อมทางจริยธรรม โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารข้อมูลภาคสนาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และการถ่ายภาพประกอบแล้วเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลจากการวิจัยสรุปได้ว่า

การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน จำแนกประเด็นการศึกษาดังนี้ คือ การอบรมจริยธรรมโดยตรง ได้แก่ การอบรมหน้าเสาธงมีเนื้อหา เช่น เรื่องที่อบรมนักเรียนในเรื่องความมีระเบียบ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความกตัญญู กตเวทิต์ และความเสียสละ เรื่องเวลาที่อบรมจะใช้เวลาสำหรับในการอบรมหน้าเสาธงประมาณ 5 – 10 นาทีทุกวัน เรื่องผู้อบรมจะเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน เช่น ครูเวรสวัสดิการ หัวหน้าฝ่ายและผู้บริหาร การสวดมนต์หน้าเสาธง และการสวดมนต์วันสุดสัปดาห์ การสวดมนต์หน้าเสาธง ได้แก่ การสวดมนต์สั้น บูชาพระรัตนตรัยพร้อมคำแปลและคำกล่าวคำแผ่เมตตา การสวดมนต์สุดสัปดาห์ ได้แก่ การสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย บทสวดมนต์บูชาพระธรรมคุณ บทสวดบูชาพระสังฆคุณ อาราธนาศีล อาราธนาธรรม ภาษาบาลี และภาษาไทยทำนองสรภัญญะ เรื่องคำกล่าวปฏิญาณตน เรื่องการทำสมาธิ ใช้การทำสมาธิ เช่น การทำสมาธิหน้าเสาธง การทำสมาธิก่อนเรียนวิชาต่าง ๆ เรื่องการฝึกมารยาท เช่น มารยาทในการแต่งกาย มารยาทในการพูดสนทนา มารยาทในการเคารพผู้อาวุโส มารยาทการไหว้ และมารยาทในการรับประทานอาหาร

การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม ได้แก่ การสักการะและสวดดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ การบำเพ็ญประโยชน์ การจัดชุมนุมต่าง ๆ หรือชุมนุมที่เกี่ยวกับจริยธรรม การจัดโครงการวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรมและกิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข การจัดสิ่งแวดล้อมได้แก่การจัดป้ายจริยธรรมในโรงเรียน การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจและการปลูกต้นไม้

Abstract

The researcher focused this research on a study of the promotion of ethics in the private educational institutions in Hatyai District, Songkhla Province, with reference to preaching contents for students before the flag pole, hints of ethics, organization of ethical activities, and provision of ethical environment. The data involved were gathered from field documents, interviews, observations, and illustrations, and then the findings of the study were reported in the form of descriptive analysis. The research findings may be summarized as follows.

The promotion of ethics in the private educational institutions covered the following topics. Direct preaching of ethics involved preaching before the flag pole with such contents as adherence to order and discipline, sense of responsibility, honesty, frugality, gratitude, and sacrifice. The preaching took about five to ten minutes daily. The topics of preaching were assigned by the school to the teachers in charge, such as teachers on duty in charge of welfare, section heads, and administrators. There were prayers before the flag pole and weekend prayers. The prayers before the flag pole were brief, paying homage to the Triple Gem with translation given as well as uttering words of mercy to all. The weekend prayers paid homage to the Triple Gem, and to the good of the Dhamma and the monk society. They also covered the manners of request for the granting of the five precepts and the substance of the Dhamma, Pali, the chanting of Sarabhanya in Thai, and the proclamation of adherence to the Buddhist faith. The practice of meditation was carried out either before the flag pole or before taking lessons in various subjects. Manner training ranged over manners of proper dressing, conversation, display of respect for seniors, *wai-ing* or joining palms together at face level in gesture of respect, and eating.

Activities organized for ethics involved paying homage to and praising heroes and important personages, helping others, and forming various groups or groups for ethics, setting up projects on important days or appropriate occasions, and urging students to take part in contests of ethics and in activities for prevention of addictives

and vices. The handling of the environment concerned the display of signs to promote ethics and the setting aside of a room for ethics in the schools, the promotion of cleanliness within the schools, the making of symbols for spiritual anchoring, and the cultivation of vegetation.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ประมาณ เทพสงเคราะห์ ประธานกรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์สมใจ ศรีนวล กรรมการ ควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์นพพร ด้านสกุล และอาจารย์ดร.ฐิติรัตน์ คงเรือง กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมที่ได้กรุณาชี้แนะ และสละเวลาตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์ผู้สอนไทยคดีศึกษาทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ตลอดจน แนวความคิดเกี่ยวกับงานวิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทั้ง 5 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนศรีนคร โรงเรียนสมานคุณ วิทยาทานโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 และโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ตลอดจนหัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และกรรมการสถานศึกษา ทุกท่าน ที่ได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชนเพื่อการ ทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณบริษัทเอเอ็ม - เลือบ จำกัด ผู้บริหารโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ คุณแม่ เลือบ อินทฤทธิ์ ประธานกรรมการ นางบงกชกาญจน์ พัทธพล ผู้รับใบอนุญาต นายปกรณ์ อินทฤทธิ์ ผู้จัดการ ดร.ชูชาติ อินทฤทธิ์ ครูใหญ่ ตลอดจนคณะกรรมการบริหารบริษัททุกท่าน ที่ได้อนุญาต และสนับสนุนเงินทุนแก่ผู้วิจัยในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตไทยคดีรุ่นปีการศึกษา 2546 ทุกคน ที่กรุณาให้กำลังใจตลอดจน อาจารย์วันชัย ช่วยบำรุง อาจารย์อุมาภรณ์ พนมน์โต ที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และ ช่วยเหลือ แก่ผู้วิจัยในด้านการเก็บข้อมูลภาคสนามในการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อนครูโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการทุกคน ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวิภาวี อบมาลี ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือทุกด้าน และให้ กำลังใจด้วยดีตลอดมาจนทำให้วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอเป็นกตัญญูตเวทีตาแต่คุณ พ่อณู อบมาลี คุณแม่แมว อบมาลี คุณพ่อเอี่ยม อินทฤทธิ์ และพี่น้องตระกูล อบมาลี ที่ให้ความ รักและห่วงใยและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา ตลอดจนครู - อาจารย์และผู้มีบุญคุณทุกท่าน

ปรีชา อบมาลี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	8
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	8
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม ความหมายของจริยธรรม.....	12
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรม.....	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน.....	35
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	41
3 การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.....	64
การอบรมจริยธรรมโดยตรง.....	64
การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน.....	97
การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม.....	109
การจัดสิ่งแวดล้อม.....	128
4 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	145
บทย่อ.....	145
สรุปผล.....	148
อภิปรายผล.....	152
ข้อเสนอแนะ.....	153
บรรณานุกรม.....	155
บุคลากร.....	159
ภาคผนวก.....	167
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	177

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงการเข้าแถวหน้าเสาธง เคารพสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	65
2 แสดงการเข้าแถวหน้าเสาธง เคารพสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของนักเรียนโรงเรียนศรีนคร	65
3 แสดงการพุดอบรมนักเรียนหน้าเสาธง ของครูใหญ่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ	67
4 แสดงการเข้าแถวของนักเรียนหน้าเสาธงที่เป็นระเบียบของโรงเรียน สหศาสตร์วิทยาการ	68
5 แสดงความมีระเบียบวินัย การทำความเคารพแบบลูกเสือด้วยความพร้อมเพรียง กองลูกเสือเหล่าอากาศ โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	69
6 แสดงความรับผิดชอบ เป็นตัวแทนนักเรียน นำร้องเพลงชาติ สวดมนต์กล่าวคำ ปฏิญาณตน หน้าเสาธงของนักเรียนโรงเรียนศรีนคร	70
7 แสดงการรับมอบของรางวัล จากการกระทำความดีที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง จนประสบความสำเร็จ ของนักเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ	71
8 แสดงธนาคารโรงเรียนกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการเก็บสะสมเงิน ของโรงเรียนสมานคุณวิทยาการ	73
9 แสดงความกตัญญูต่อครู-อาจารย์ ในกิจกรรมไหว้ครู ประจำปีการศึกษา 2548 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	74
10 แสดง ความกตัญญูตเวทีต่อแม่ ในกิจกรรมวันแม่ประจำปีการศึกษา 2546 ของโรงเรียนสองแฉงวิทยา 1997	74
11 แสดง การนำสิ่งของที่รวบรวมได้จากการบริจาค มอบให้ผู้ป่วยที่โรงพยาบาล และสถานคนชรา โดยตัวแทนนักเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	75
12 แสดง การพุดอบรมนักเรียนหน้าเสาธง ของครูเวรสวัสดิการ ประจำวัน ของโรงเรียนศรีนคร	78
13 แสดงการสวดมนต์หน้าเสาธง ตอนเช้าของนักเรียน โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	81

14	แสดงการสวดมนต์ในวันสุกัลป์ดาห์ ของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	83
15	แสดงการสวดมนต์วันสุดท้ายสัปดาห์ของนักเรียน โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ	84
16	แสดง การทำสมาธิด้วยการยืนท่าสงบึงหลังจากสวดมนต์เป็นเวลา 1–2 นาที ของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	89
17	แสดงการนั่งสมาธิก่อนเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	90
18	แสดง การทำสมาธิในโครงการ การเข้าค่ายพุทธบุตร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	91
19	แสดงการฝึกการนั่งสมาธิ ในโอกาสวันสำคัญ ของนักเรียนสมานคุณวิทยาทาน	91
20	แสดงการฝึกมารยาทการไหว้ครู กิจกรรมวันไหว้ครู ประจำปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	94
21	แสดง มารยาทในการเคารพ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของนักเรียน โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ	94
22	แสดงการฝึกมารยาทการไหว้ที่ถูกต้องในโอกาสต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997	95
23	แสดง การฝึกมารยาทการไหว้ “เพื่อนไหว้เพื่อน” ของนักเรียน โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	95
24	แสดงมารยาทในการรับประทานอาหาร กิจกรรมส่งเสริมมารยาทให้กับนักเรียน สหศาสตร์วิทยาการ	96
25	แสดงบทบาทสมมติละครเทิดพระคุณแม่ เรื่อง หัวอกแม่ การแสดงของนักเรียน โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	99
26	แสดงบทบาท การละครเลียนแบบพระอภัยมณีในกิจกรรมการประกวดแฟนซี “วันสุนทรภู่” ของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	99
27	แสดงการสักการะและสวดดี รูปปั้นนายสีทียง-นางละม้าย จัวยากุล ผู้มีพระคุณ บริจาคที่ดินให้โรงเรียนศรีนคร อยู่หน้าบริเวณโรงเรียน	110
28	แสดงการสักการะพระภูมิเจ้าที่ หน้าโรงเรียนของนักเรียน ก่อนเข้าโรงเรียนศรีนคร	111

29	แสดงการบำเพ็ญประโยชน์ ของลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ช่วยกันเก็บขยะทำความสะอาดคู หน้าโรงเรียน และชุมชนเทศบาลนครบรบ ๗ โรงเรียนเพื่อทำประโยชน์ให้กับชุมชน	113
30	แสดง การนำลูกเสือ – เนตรนารีเข้าค่ายพักแรม เพื่อฝึกทักษะการดำเนินชีวิต การทำงานกลุ่มสร้างความสามัคคี กองลูกเสือเหล่าอากาศ โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	116
31	แสดงการจัดกิจกรรมวันปีใหม่ และวันเด็กแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	117
32	แสดง กิจกรรมการทำบุญตักบาตร เนื่องในวันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมรู้จักการเอื้อเฟื้อ ความร่วมมือ สามัคคี ในหมู่คณะ ของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	118
33	แสดงการจัดกิจกรรมอำลา- อาลัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความสามัคคี ระหว่างเพื่อนและครูของนักเรียน โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	120
34	แสดงการจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ “พิธีมอบวุฒิปัตร”มอบให้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	121
35	แสดงการจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ ตัวแทนนักเรียนกล่าวความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียน ครู เพื่อน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	121
36	แสดง กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียน เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ภัย จัดกิจกรรม	123
37	แสดง การออกกำลังกายช่วยพัฒนาร่างกาย เป็นผู้มีความสุขที่ดี จิตใจดี สร้างความสามัคคีในหมู่คณะของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	123
38	แสดง กิจกรรมการประกวดการสวดมนต์หมู่ ทำนองสรภัญญะเพื่อฝึกให้นักเรียน ได้ปฏิบัติจริง และสร้างการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมความรับผิดชอบ การแสดง ของนักเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ	125
39	แสดง การจัดกิจกรรมการงดการสูบบุหรี่ เพื่อให้ครอบครัวปลอดภัย ตระหนัก และรู้พิษภัยแห่งไกลจากสารเสพติด โดยใช้สุนทรียภาพทางดนตรี ของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	127

40	แสดงการจัดโครงการโรงเรียนสีขาว “ต้านภัยยาเสพติด” เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักป้องกันตนเองจากสารเสพติด ของนักเรียนโรงเรียนพะตงวิทยา	127
41	แสดง ป้ายคติธรรม คำว่า “ทำดี ได้ดี ทำชั่ว ได้ชั่ว” ติดไว้ตามต้นไม้ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	129
42	แสดง ป้ายคติธรรม เสริมความรู้ นำเสนอ เป็นโคลงสี่สุภาพ ติดไว้บริเวณอาคารเรียน ภายในโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	130
43	แสดง ป้ายเขตปลอดบุหรี่ ทุกสำนักงาน ภายในบริเวณโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	131
44	แสดงป้ายรณรงค์ต่อต้าน การสูบบุหรี่ บริเวณด้านหน้าโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	132
45	แสดง การจัดห้องจริยธรรม เพื่อใช้สอนวิชาพุทธศาสนา การฝึกสมาธิเรียนนักเรียน ห้องจริยศึกษาของโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	134
46	แสดง ถังแยกขยะ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	136
47	แสดง ป้ายแสดงคุณภาพห้องเรียน โครงการประกวดห้องเรียนสามดาว เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักความสะอาด ภายในโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	137
48	แสดงสัญลักษณ์ยึดเหนี่ยวจิตใจ คือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่ติดตั้งไว้ บริเวณหน้าห้องเรียนทุกห้อง ภายในโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	139
49	แสดง สัญลักษณ์ยึดเหนี่ยวจิตใจ คือ พระภูมิเจ้าที่ “ทวดตาลัง” ที่เจ้าของโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เครพ บูชา ตั้งอยู่ภายในบริเวณโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ	140
50	แสดงการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับบริเวณภายในโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	142
51	แสดงการปลูกไม้ยืนต้น เพื่อสร้างสภาพแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ และติดป้ายคติธรรมที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน	142

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สิ่งที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของมนุษย์ในสังคมก็คือ การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชนเผ่า หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ประเทศ ภูมิภาค ทวีป และสังคมโลกในที่สุด การอยู่ร่วมกันดังกล่าวเพื่อเป็นการป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยที่เกิดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อมแล้วค่อย ๆ วิวัฒนาการจนกลายเป็นวิถีชีวิตเพื่อให้การดำรงอยู่นั้นเอง แต่ถึงอย่างไรก็ตามด้วยเหตุผลประการหนึ่งที่มนุษย์จะดำรงอยู่ได้คือ การที่มนุษย์จะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเป็นกระบวนการของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปสุ่เป้าหมายที่วางไว้เพราะมนุษย์ไม่สามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ถ้าปราศจากคุณธรรมที่ยังมีอารมณ์ทั้งที่ควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีความสุขโดยเฉพาะในสถานศึกษาซึ่งนำเอาจริยธรรมเข้าไปอบรมสั่งสอนให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้และนำไปปฏิบัติในชีวิตได้อย่างเป็นระบบและสมเหตุสมผลเนื่องจากปัจจุบันจริยธรรมเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวงการศึกษา เมื่อใดก็ตามหากการกระทำและพฤติกรรมของเยาวชนได้เบี่ยงเบนไปจากกติกาของสังคมก็จะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงคุณธรรม จริยธรรม และวิจารณ์ถึงบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในการปลูกฝังส่งเสริมจริยธรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา และเยาวชน เพราะสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมให้เกิดขึ้นพฤติกรรมของผู้คนกับจริยธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง ถ้าผู้คนในสังคมมีจริยธรรม พฤติกรรมที่มีต่อสังคมจะเป็นไปในลักษณะทางสร้างสรรค์ จริยธรรมจึงเป็นเครื่องค้ำครองโลก ดังที่ สาโรช บัวศรีกล่าวไว้ว่า “จริยธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ เป็นเครื่องมือควบคุมให้ความประพฤติของมนุษย์ ได้เป็นไปในทางสันติสุขและเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างกับสัตว์อย่างเด่นชัด และจริยธรรมเป็นปัจจัยทางสังคมที่จะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและสังคม เพราะว่าจริยธรรมเป็นเครื่องควบคุมอันตักวิญญูระหว่างมนุษย์และสังคมหรือสิ่งแวดล้อมทั้งปวง”¹

¹สาโรช บัวศรี. (2526). จริยศึกษา. หน้า 8.

ในการทำงานเดียวกัน แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศทเวทย์ ได้กล่าวไว้ว่า

จริยธรรม คือ หลักธรรมอันเป็นแนวทางในการปฏิบัติในการกระทำที่เป็นไปตามครรลองคลองธรรม มีลักษณะพิเศษคือเป็นการให้คุณประโยชน์แก่ผู้อื่นและในเวลาเดียวกันก็เป็นประโยชน์แก่ตนเอง การปฏิบัติตามหลักธรรมนั้น ก่อให้เกิดผลดีงามแก่ตนเอง ผลดีที่เกิดขึ้น มีได้สองแง่คือ ทางใจและทางกาย จุดหมายปลายทางแห่งจริยธรรม คือ ทำให้มีความสุขทำให้ผู้อื่นมีความสุข และปลดปล่อยตัวเองให้เป็นอิสระ จริยธรรมจึงเป็นหลักที่มนุษย์ทุกรูปทุกนามพึงยึดเป็นหลักของชีวิต¹

มนุษย์จึงต้องใช้หลักธรรมในการประพฤติปฏิบัติให้ตนอยู่ในสังคม เพื่อการมีชีวิตก้าวหน้า แต่โลกสังคมปัจจุบันมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอด ผลของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและทางเศรษฐกิจมีส่วนที่ทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน ดังที่ เกษณี ผลประพฤติ ได้กล่าวไว้ว่า

การเปลี่ยนในสังคมปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการมากระทบและผลักดัน โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจแบบเกษตรกรรมมาเป็นแบบอุตสาหกรรม จนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม เช่น การประกอบกิจการที่ผิดกฎหมาย การประกอบอาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการประพฤติปฏิบัติที่ขัดต่อหลัก จริยธรรมและศีลธรรมอันหนึ่งวัฒนธรรมและความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีจากต่างประเทศได้แพร่กระจายไปทั่วโลก และสังคมไทยก็ได้รับอิทธิพลด้วย โดยสังคมไทยรับวัฒนธรรมทางวัตถุ และเทคโนโลยีต่าง ๆ จากต่างประเทศโดยปราศจากการเลือกสรร²

การบริโภควัตถุนิยมจนมนุษย์ลืมนิยาม จริยธรรม จึงส่งผลทำให้จิตใจของมนุษย์ขาดความอบอุ่นอารี แข็งกระด้าง ไม่เห็นคุณค่าทางด้านจิตใจ มุ่งเห็นประโยชน์ของตนเป็นสำคัญทำได้ทุกอย่างเพื่อการได้มาจึงทำให้ความเจริญทางด้านจิตใจขาดหายไป ดังที่ ปวย อึ้งภาภรณ์ ได้กล่าวไว้ว่า

¹แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศทเวทย์. (2522). ศีลธรรม ส. 543. หน้า 82.

²เกษณี ผลประพฤติ. (2524). การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาครูในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง. หน้า 1.

การทำให้ค่านิยมทางด้านจิตใจ ซึ่งยึดความสุขจากความสงบทางจิตใจเริ่มจางหายไป และเกิดค่านิยมทางวัตถุ คือ ความนิยมในความสุขอันได้จากความเจริญทางวัตถุขึ้นมา แทนที่สรรพวิทยาการเจริญก้าวหน้าอยู่ทุกขณะในสังคมไทยแต่ความประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมกลับเสื่อมทรามลง คนประพฤติผิดศีลธรรมและวัฒนธรรมลงทุก ๆ วัน จนก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ทั่วไปว่า ประเทศชาติเจริญแต่เพียงวัตถุ ส่วนทางด้านจิตใจหาเจริญด้วยไม่ จึงมิใช่เป็นความเจริญที่แท้จริง เพราะการขาดศีลธรรมนั้นจะทำให้โลกเสื่อม¹

ความประพฤติของเยาวชนในปัจจุบันได้มีการรับเอาความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันไปด้วยวัฒนธรรมที่ดั่งามที่บรรพบุรุษถ่ายทอดมาแต่ก่อนเก่าก็มีการเปลี่ยนแปลง เยาวชนขาดศีลธรรม มีความประพฤติแย่ง หลงใหลอารยธรรมที่เข้ามาโดยการเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ เยาวชนจึงมีการนัดแนะกัน มีการทำกิจกรรมที่สังคมไม่พึงประสงค์ ดังที่ มานะ รัตนโกเศศ ได้กล่าวไว้ว่า

ความประพฤติของเยาวชนกำลังเสื่อมโทรมลงสังคมกำลังตกต่ำอย่างมาก สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เพราะเยาวชนหันไปหลงใหลยาเสพติดและหนีโรงเรียนไปเที่ยวตามศูนย์การค้าและตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ จนต้องมีการตั้งศูนย์พิทักษ์นักเรียนนักศึกษาขึ้น เพื่อคอยสอดส่องดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนและนักศึกษา²

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบปัจฉนีก ที่ได้กล่าวไว้ว่า

ประเทศต่าง ๆ ตระหนักถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากความเสื่อมทางจริยธรรม และต่างพยายามหาทางพัฒนาจริยธรรมให้แก่ประชาชน โดยการพัฒนาคุณภาพของประชากรของประเทศให้มีประสิทธิภาพ คือ การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีให้แก่ประชาชนในประเทศ ลักษณะความเป็นพลเมืองดีคือ การเป็นผู้มีจริยธรรมสูง นั่นคือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า

¹ปวย อึ้งภากรณ์. (2530). ศาสนารวมกับการพัฒนา. หน้า 61.

²มานะ รัตนโกเศศ. (2533). การบรรยายพิเศษในพิธีเปิดการประชุมสัมมนาผู้บังคับบัญชา ลูกเสือ. หน้า 8.

ประโยชน์ส่วนตน เป็นต้น ลักษณะความเป็นผู้มีจริยธรรมสูงจะต้องเกิดในประชากรส่วนใหญ่ ก่อน ประเทศนั้นจึงจะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว¹

ดังนั้น ทุกฝ่ายควรที่จะตระหนักเห็นความสำคัญปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ที่จะได้มีความพยายามหาแนวทางป้องกัน และแก้ปัญหา เพื่อให้เยาวชนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น โรงเรียนจึงเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่อบรมบ่มเพาะให้เยาวชนได้ศึกษา เรียนรู้ อบรมศีลธรรม เพื่อให้เยาวชนจะได้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่มีความสำคัญในการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชน และบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียนก็คือ ครู ดังนั้นครูจึงเป็นบุคลากรที่สำคัญของสถานศึกษาที่ทำหน้าที่กำกับดูแล อบรม สั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เยาวชน นอกจากการเรียนการสอนทางวิชาการ

ดังนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชดำรัสว่า

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่สมาชิกในสังคม ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับว่า สถาบันการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียน ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมหาวิทยาลัย ดังนั้นโรงเรียนจึงมิใช่สถาบันที่มุ่งให้ความรู้ด้านวิชาการอย่างเดียว²

และในทำนองเดียวกัน พุทโยคะ รัตนรังสี และสงัด ไทยทวี กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า

การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการพัฒนามนุษย์ ซึ่งควรให้มีการพัฒนาทั้งด้านจิตใจและด้านวิชาการไปพร้อมกันอย่างเหมาะสม โดยใช้คุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและศาสนธรรมที่บูรณาการร่วมกันเป็นองค์รวม และคนเรานั้นแม้วิชาความรู้จะดีเลิศสูงส่งสักเพียงใดก็ตาม ถ้าความประพฤติไม่ดี ไม่มีวินัย จิตใจต่ำ ไร้ศีลธรรม วิชาความรู้นั้นก็ไม่มีประโยชน์

¹ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจักษ์จันท์. (2520). จริยศาสตร์ศึกษา.

หน้า 41.

²สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2530). “พระราชดำรัส” มติชน.

3 พุทธกิจจาน. หน้า 16.

อันใด มีแต่จะใช้ไปในทางผิด ทุจริต เบียดเบียนและทำลายผู้อื่นวัฒนธรรมเสียแล้วให้เดือดร้อนเสียหายร้ายแรงเสียกว่าคนที่ไม่มีวิชาความรู้เสียอีก¹

การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญและตระหนัก เพราะการส่งเสริมจริยธรรมเป็นงานเร่งด่วนที่สำคัญ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนของชาติ ผู้รับผิดชอบในการให้การศึกษาจึงต้องจัดกิจกรรมทางจริยธรรมให้นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนโดยตรง ดังที่ น้อย พงษ์สนิท ได้กล่าวไว้ว่า

สถาบันการศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใด เป็นสถานที่สั่งสอนจริยธรรมโดยตรงและทางอ้อม การสั่งสอนจริยธรรมทางตรง ได้แก่ การจัดการสอนวิชาศีลธรรมหรือศาสนาต่าง ๆ ตลอดจนจริยธรรมโดยทางอ้อม นักเรียน นักศึกษาจะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้ผู้ประกอบกิจกรรมได้พัฒนาลักษณะนิสัยทางจริยธรรม ส่วนสถาบันศาสนาหรือวัดนั้น นับว่าเป็นสถาบันทางจริยธรรม โดยตรง ดังที่เราได้เห็นว่ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนทั้งคุณธรรมต่าง ๆ ที่คนไทยยอมรับนับถือล้วนมาจากศาสนาเป็นส่วนใหญ่²

การอบรมส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียน ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญในทำนองเดียวกัน ครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ต้องเป็นผู้มีจริยธรรม เพราะครูเป็นต้นแบบของนักเรียนเด็กจะเลียนแบบจากครู นักเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นวัยที่อยู่ระหว่างหัวเลี้ยวหัวต่อของการเป็นเด็กและผู้ใหญ่ เป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาและร่างกาย เป็นวัยที่พร้อมจะรับการส่งเสริมเจตคติทางจริยธรรมมากที่สุดเป็นวัยแห่งการเสริมสร้างความเจริญงอกงามเด็กในวัยนี้ครูจึงต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรม ดังที่ อำไพ สุจริตกุล³ ได้เสนอกรอบความคิดในการพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย การฝึกฝนกาย วาจา ใจสำหรับเด็กไทยในยุคโลกาภิวัตน์ สรุปได้ดังนี้

¹พุทโยคะ รัตนรังสี และสังัด ไทยทวี. (2530). ทัศนคติแห่งชีวิตและงานจาก พล.ต.ต. อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร (หลวงอรรถสิทธิ์สุนทร). หน้า 70.

²น้อย พงษ์สนิท. (2520). จริยศาสตร์ ปรวิญญว่าด้วยจริยธรรม. หน้า 84 – 100.

³อำไพ สุจริตกุล. (2541). ทฤษฎีฝึกฝนกาย วาจา ใจ. หน้า 15.

เป้าหมายแห่งการพัฒนาสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์ คือ การสร้างความสมดุลระหว่างความมั่งคั่งทางวัตถุ ความเจริญงอกงามทางจิตใจ และความอาทรต่อธรรมชาติ และเยาวชนควรมีคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ ๆ 5 ประการ ดังนี้

1. การมีมารยาทและวิถีปฏิบัติตนทางกาย วาจา ใจขั้นพื้นฐาน
2. ความมีสติสัมปชัญญะเพื่อการครองตนไม่ถลำไปสู่ความชั่ว
3. ความมีคุณธรรมที่สำคัญ เช่น ความมีวินัย กล้าหาญ กตัญญู อุตุน ซื่อสัตย์ เป็นต้น
4. ความรักในเพื่อนมนุษย์
5. ความรักในธรรมชาติ

การพัฒนาส่งเสริมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา นับได้ว่าเป็นหลักการที่ชอบด้วยเหตุผลเป็นบทบาทหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษา ที่จะป็นพลังปลูกเร้า บำรุงคนให้มีคุณภาพในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการการศึกษาแห่งชาติไว้ว่า “การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”¹

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ยังได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม การจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา”²

ดังนั้น การจัดการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชน ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน³ กล่าวไว้สรุปได้ว่า สถานศึกษาเอกชนได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และได้แบ่งโรงเรียน

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. หน้า 5.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. หน้า 13.

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. หน้า 16 - 18.

เอกชนออกเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) 15 (2) และ 15 (3) ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน โดยสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและให้มากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาที่นอกเหนือจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาที่เป็นความต้องการเฉพาะของกลุ่มคน และมีเป้าหมายให้เอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและในปริมาณที่มากขึ้น โดยเฉพาะการอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยให้หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและทรัพยากร ตลอดจนการพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของเอกชน รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินการและให้เป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมมากกว่าการควบคุม การดำเนินการดังกล่าวจะทำให้เอกชนมีส่วนจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น และโดยเฉพาะงานและโครงการที่ตอบสนองเป้าหมายดังกล่าวเป็นงานและโครงการเกี่ยวกับการวิจัย และพัฒนานโยบายและคุณภาพการศึกษาเอกชน โดยร่วมกับหน่วยงานของรัฐ อาทิ การพัฒนานโยบายเรื่องค่าธรรมเนียมการศึกษาเอกชน งานดำเนินการนิเทศการศึกษาโรงเรียนเอกชน งานสนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชน การพัฒนาบุคลากรโรงเรียนเอกชน งานส่งเสริมด้านวิชาการแก่โรงเรียนเอกชน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น ดังนั้นสถานศึกษาเอกชนจะมีการจัดการให้มีคุณภาพได้ต้องมีกิจกรรมการเรียนการสอนจริยธรรมควบคู่กันไป

สำหรับสถานศึกษาเอกชนใน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลามีสถานศึกษาเอกชนทั้ง 3 ประเภท คือ ประเภท 15 (1) โรงเรียน 15 (2) และโรงเรียน 15 (3) จำนวน 52 โรงเรียน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการจัดการส่งเสริมจริยธรรมให้กับสถานศึกษาควบคู่กันไปเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา และเยาวชน ได้มีจิตสำนึก และไม่เบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ปัจจุบันได้ดำเนินการสอนจริยธรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น โรงเรียนสมานคุณวิทยาทานมีกิจกรรมการแข่งขันสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ และโรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 มีกิจกรรมการแข่งขันบรรยายธรรมะ ดังนั้น การจัดการส่งเสริมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนในวัยเรียน เพราะการที่เยาวชนของชาติซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตขาดคุณธรรมจริยธรรม ย่อมจะนำมาซึ่งปัญหามากมาย การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เด็กและเยาวชนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน แต่สภาพการเรียนการสอนจริยธรรมในโรงเรียนนั้นยังไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ดังนั้น การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนปัจจุบันจะกระทำกันในระดับความรู้ความจำทั้งสิ้น ไม่มีการนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง ครูผู้สอนทำหน้าที่เพียงให้ข่าวสารและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพุทธประวัติ ศาสนพิธี ศีลธรรมและวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ แก่นักเรียนเท่านั้น

จากการที่ผู้ศึกษาได้มีหน้าที่ในการจัดการส่งเสริมจริยธรรมของสถานศึกษามาเป็นเวลานาน ได้สังเกตเห็นว่านักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ มีพัฒนาการทางจริยธรรม

ดีขึ้น ทั้งในด้านความอ่อนน้อมถ่อมตน การเสียสละเพื่อส่วนรวม ความอดทน ความซื่อสัตย์ เป็นต้น ดังนั้น การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและน่าสนใจ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษายิ่งขึ้นไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในประเด็นต่อไปนี้

1. การจัดอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง
2. การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน
3. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม
4. การจัดสิ่งแวดล้อม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาศึกษาของสถานศึกษาเอกชนและของรัฐที่สามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในสถานศึกษา
2. เป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ ผู้บริหารในการส่งเสริมจริยธรรมที่สามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ในการเรียนการสอนต่อไป
3. นำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการ และนำเอาวิธีการศึกษาไปปรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องทำนองเดียวกันนี้ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 - 2547 ในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร โรงเรียนพระตวงวิทยามูลนิธิ โรงเรียนศรีนคร โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน และโรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

- 2.1 การจัดอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง
 - 2.1.1 การอบรมหน้าเสาธง
 - 2.1.2 การสวดมนต์หน้าเสาธง
 - 2.1.3 การทำสมาธิ
 - 2.1.4 การฝึกมารยาท
- 2.2 การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน
 - 2.2.1 การแสดงละคร - จินตลีลา
 - 2.2.2 การใช้เพลงธรรมะ
 - 2.2.3 การนั่งสมาธิภาวนา
 - 2.2.4 การปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน
- 2.3 การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม
 - 2.3.1 การสักการะและสวดดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ
 - 2.3.2 การบำเพ็ญประโยชน์
 - 2.3.3 การจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม
 - 2.3.4 การจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม
 - 2.3.5 การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรม
 - 2.3.6 กิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข
- 2.4 การจัดสิ่งแวดล้อม
 - 2.4.1 การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน
 - 2.4.2 การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน
 - 2.4.3 การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน
 - 2.4.4 การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน
 - 2.4.5 การปลูกต้นไม้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การส่งเสริมจริยธรรม หมายถึง การดำเนินการการจัดกิจกรรม ตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่สถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาจัดขึ้น เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ของสังคม

จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกมาทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม โดยสังคมได้มีการยอมรับว่าดีและเป็นปทัสถานของสังคมนั้น ๆ

สถานศึกษาเอกชน หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเขตพื้นที่ 2 อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

การจัดอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เช่น การอบรมหน้าเสาธง การสวดมนต์หน้าเสาธง การทำสมาธิ และการฝึกมารยาท เป็นต้น

การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน หมายถึง บทบาทหน้าที่ของครู อาจารย์ ที่นำเอาจริยธรรมสอดแทรกลงไปในการเรียนการสอน โดยใช้การสอนและการจัดกิจกรรม เช่น การแสดงละคร – จินตลีลา การใช้เพลงธรรมะ การทำสมาธิภาวนา และการปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม หมายถึง การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา เช่น การสักการะและสดุดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ การบำเพ็ญประโยชน์ การจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม การจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรม และกิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข เป็นต้น

การจัดสิ่งแวดล้อม หมายถึง การสร้างสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน นักศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศต่อการเรียนจริยธรรม เช่น การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน และการปลูกต้นไม้ เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาลำดับดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสำรวจและศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามในแหล่งพื้นที่ศึกษา โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และถ่ายภาพประกอบ การสัมภาษณ์จะใช้วิธีการจดบันทึกตามแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดสถานศึกษาเอกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา คัดเลือกจากโรงเรียนที่มีผลการ

ประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 คือ ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ระดับ 3 ซึ่งเป็นผลการประเมินสูงสุด และมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด เรียงลงไป 5 ลำดับ จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

2.2.1 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ

2.2.2 โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

2.2.3 โรงเรียนศรีนคร

2.2.4 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

2.2.5 โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997

2.3 การสัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูล โดยกำหนดคุณสมบัติผู้บอกข้อมูลดังนี้

2.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหัวหน้างานกิจการของสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน
จำนวน 5 คน

2.3.2 ผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 5 คน

2.3.3 ผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับด้านจริยธรรม หรือ
ผู้สนับสนุนการศึกษา

2.3.3.1 ครู อาจารย์ โรงเรียนละ 6 คน

2.3.3.2 คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 3 คน

2.3.3.4 ผู้ปกครอง โรงเรียนละ 3 คน

2.3.3.5 นักเรียน โรงเรียนละ 5 คน

3. ขั้นตอนจัดทำกับข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 นำเอาข้อมูลเอกสารมาศึกษาอย่างละเอียด และสรุปสาระสำคัญตามขอบเขต
เนื้อหาที่กำหนดไว้

3.2 นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง และ
เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เห็นว่ายังขาดความสมบูรณ์ ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหา
ที่กำหนดไว้

4. ขั้นตอนผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจะเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์
โดยมีภาพประกอบบางตอน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็นทัศนะและผลงานการที่นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้แยกประเด็นการศึกษาดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรม
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเอกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ความหมายของจริยธรรม

ก่อ สวัสดิพานิชย์¹ ให้ความหมายของจริยธรรมสรุปได้ว่า คือ ประมวลความประพฤติ และความนึกคิดในสิ่งที่ดีงามและเหมาะสม

สงบ ลักษณะ² ให้ความหมายของจริยธรรมไว้สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นความคิดรวบยอดที่ยอมรับกันในหมู่นักจิตวิทยาและนักปฏิบัติธรรมมีสองส่วน คือ ส่วนที่เป็นค่านิยมที่เป็นคุณลักษณะภายในจิตอันจะคอยชักจูง กระตุ้นให้บุคคลเกิดความโน้มเอียงที่จะประพฤติไปในทางที่ดีงามต่าง ๆ ตามค่านิยมจริยธรรมนั้น ความคิดรวบยอดอีกส่วนหนึ่งของจริยธรรม คือ การกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับมาตรฐานของความดีงามทั้งปวงที่สังคมกำหนด ยอมรับและต้องการ จึงอาจสรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นแนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบ

¹ ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2522). “จริยธรรมในสังคมไทย” รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. หน้า 18.

²สงบ ลักษณะ. (2524). “การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย” การวัดผลการศึกษา. 2 : หน้า 24.

โชติ เพชรขึ้น¹ กล่าวไว้ว่า จริยธรรม คือ “จริยะ” แปลว่า ความประพฤติ กริยาที่ควรประพฤติ “ธรรม” แปลว่า ความดี เมื่อรวมความหมายของสองคำเข้าด้วยกันก็คือ ความประพฤติดี
 สาโรช บัวศรี ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า “เป็นค่านิยมในระดับต่าง ๆ ซึ่งสังคมและบุคคลต้องยึดมั่น และจริยธรรมนี้ย่อมจะนำสันติสุขมาให้แก่บุคคลและสังคมได้ตามกรณี เพราะจริยธรรมเป็นเครื่องควบคุมอันตรกิริยาระหว่างมนุษย์และสังคมหรือสิ่งแวดล้อมทั้งปวง”²

สุรวิทย์ พันธุติ ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า “เป็นหนังสือแนวทางในการปฏิบัติที่สังคมต้องการให้สมาชิกในสังคมยึดถือเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม”³

จันทร์ธนา สมประดี⁴ ให้ความหมายของจริยธรรมไว้สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่แสดงออกมาทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่าดี และต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม

แสง จันทร์งาม⁵ กล่าวไว้สรุปได้ว่า จริยธรรมแยกออกเป็น 2 คำ คือ “จริยะ” ซึ่งหมายถึง ความประพฤติ และคำว่า “ธรรม” ซึ่งหมายถึง คุณค่าจิตใจของแต่ละคน ดังนั้น จริยธรรมจึงหมายถึง คุณภาพจิตที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคน และคำว่าธรรมในที่นี้ตรงกับคำว่า คุณธรรม ซึ่งหมายถึง จิตฝ่ายดีที่ควบคุมให้คนมีความประพฤติดี ที่แสดงออกมาทางความคิด คำพูด และการกระทำทางกาย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน⁶ ได้ให้ความหมายของจริยธรรมในเชิงความรู้ เชิงทัศนคติ เชิงเหตุผล และเชิงพฤติกรรม ไว้สรุปได้ดังนี้

¹โชติ เพชรขึ้น. (2524). “การสร้างเครื่องมือด้านจริยธรรมวัดผล” วัดผลการศึกษา. 3 (2) : หน้า 23.

²สาโรช บัวศรี. (2526). จริยธรรมศึกษา. หน้า 20.

³สุรวิทย์ พันธุติ. (2529). การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ใช้อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา. หน้า 9.

⁴จันทร์ธนา สมประดี. (2542). วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). หน้า 6.

⁵แสง จันทร์งาม. (2522). การสัมมนาเรื่องจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. หน้า 11.

⁶ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จริยศาสตร์ศึกษา. หน้า 2 – 4.

1. **เชิงความรู้** หมายถึง การมีความรู้ที่ สัจธรรมของคนนั้นถือว่าการกระทำชนิดใดดีควรกระทำและ การกระทำชนิดใดเลว ควรดเว้น ลักษณะและพฤติกรรมประเภทใดเหมาะสมและไม่เหมาะสมมากนักน้อยเพียงใด ปริมาณความรู้เชิงพฤติกรรม หรือความรู้เกี่ยวกับค่านิยมทางสังคม ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษา และพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลด้วยความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา ส่วนใหญ่เด็กจะเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่เกิด

2. **เชิงทัศนคติ** คือ ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมต่าง ๆ ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้น ๆ เพียงใด ทัศนคติด้านจริยธรรมของบุคคลส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า ค่านิยมเชิงจริยธรรมของสังคมจะเป็นตัวกำหนดทัศนคติเชิงจริยธรรมของสมาชิกในสังคม แต่อาจเป็นไปได้ที่ทัศนคติเชิงจริยธรรมของสมาชิกในสังคมอาจแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมได้ เพราะทัศนคติมีความหมายรวมความรู้และความรู้สึกไว้ด้วยกัน ดังนั้น ทัศนคติเชิงจริยธรรมจึงอาจใช้ทำนายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของบุคคลได้แม่นยำกว่าเชิงความรู้

3. **เชิงเหตุผล** หมายถึง การให้บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมทางจริยธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เหตุผลที่กล่าวนี้จะแสดงให้เห็นถึงเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำของบุคคล การศึกษาจริยธรรมของบุคคลในเชิงเหตุผลนี้ จะทำให้ทราบว่าคนที่มีความจริยธรรมแตกต่างกัน อาจมีระดับจริยธรรมแตกต่างกันได้

4. **เชิงพฤติกรรม** หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรืองดเว้นแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับ

สุเทพ ยงยุทธ¹ ได้สรุปไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งทางกาย ทางวาจาและจิตใจที่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ อันจะก่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ต่อคนอื่น และต่อสังคมโดยรวม

มานิช ตันชนวนิชย์² ให้ความหมายของจริยธรรมไว้สรุปได้ว่า หมายถึง ความประพฤติดีนั้น หมายความว่ารวมไปถึงการมีความสำนึกในเรื่องชาติ เกียรติ วินัย คือ มีความซื่อสัตย์ สุจริต สุภาพอ่อนโยน ละอายและเกรงกลัวต่อบาป มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร มีความ

¹สุเทพ ยงยุทธ. (2544). ศึกษาจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา. หน้า 13.

²มานิช ตันชนวนิชย์. (2528). ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ. หน้า 41.

สามัคคี รู้จักให้อภัยตลอดจนการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ครอบครัว เพื่อน ชุมชน ด้วยความชอบธรรม

ขวัญใจ พลอยล้อมเพชร¹ ได้สรุปไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติของบุคคล โดยมีค่านิยมทางศีลธรรมและคุณธรรมที่สังคมยอมรับเป็นปทัสถานในการวัด เมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาแล้ว ทำให้สังคมยอมรับและให้การสนับสนุน และตัวผู้กระทำก็เกิดความสุขใจในการกระทำของตนเองด้วย ซึ่งแสดงออกถึงคุณงามความดี จะเป็นเครื่องชี้ถึงความเป็นคนโดยสมบูรณ์ ทั้งในฐานะที่เป็นเอกัตบุคคลและฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทั้งนี้มีจุดหมายเพื่อบรรลุสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์และเพื่อความสงบสุขของสังคม

จากความหมายดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติดี ประพฤติชอบ มีความสำนึก มีความซื่อสัตย์ สุจริต การกระทำทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ที่ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคมนั้น ๆ อันจะก่อให้เกิดความสุขต่อตนเอง ต่อคนอื่น และต่อสังคมโดยส่วนรวม

องค์ประกอบของจริยธรรม

อภิญา จันทรเจนจบ² ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า จริยธรรมมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ องค์ประกอบทางปัญญา องค์ประกอบทางอารมณ์ และองค์ประกอบทางพฤติกรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิน³ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะทางจริยธรรมของบุคคล ซึ่งก็มีส่วนคล้ายคลึงกับองค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าวมาแล้ว โดยแบ่งลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 4 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในสังคมว่าสิ่งใดควรกระทำและสิ่งใดไม่ควรกระทำ ซึ่งสมาชิกในสังคมต้องเรียนรู้

¹ขวัญใจ พลอยล้อมเพชร. (2541). บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนของครูผู้สอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอเขาชัยวัน จังหวัดจันทบุรี. หน้า 10.

²อภิญา จันทรเจนจบ. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. หน้า 27.

³ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิน. (2520). จริยธรรมของเยาวชนไทย. หน้า 25 – 27.

2. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลว่าชอบหรือไม่ชอบ ลักษณะหรือพฤติกรรมนั้น ๆ

3. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับและต้องการ เช่น ความซื่อสัตย์ การไม่เอาเปรียบผู้อื่น เป็นต้น

4. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลสามารถใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจกระทำหรือไม่กระทำสิ่งดีและชั่วได้ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น

ประกาศรี สี่ห้าไฟ¹ อธิบายไว้สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวินัย (discipline) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง สังคมที่ขาดกฎเกณฑ์ทุกคนสามารถทำทุกอย่างได้ตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อนระส่ำระสาย ขาดผู้นำผู้ตาม ขาดระบบที่กระชับความเข้าใจเป็นแบบแผนให้ยึดถือปฏิบัติ การหย่อนระเบียบวินัยทำให้เกิดการละเมิดสิทธิและหน้าที่ตามบทบาทของแต่ละบุคคล ขาดใดไร้ระเบียบวินัยย่อมยากที่จะพัฒนาไปได้ทัดเทียมชาติอื่น บุคคลจึงควรปฏิบัติตามจารีตประเพณีของสังคม

2. สังคม (society) เป็นการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมที่ดีงาม มีวัฒนธรรมอันแสดงถึงความมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

3. อิสระเสรี (autonomy) ความมีสำนึกในมโนธรรมที่พัฒนาเป็นลำดับ ก่อให้เกิดความอิสระ สามารถดำรงชีวิตตามสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาและประสบการณ์ในชีวิต มีความสุขในระเบียบวินัยและสังคมของตน เป็นค่านิยมสูงสุดที่คนได้รับการขัดเกลาแล้ว สามารถบำเพ็ญตนตามเสรีภาพเฉพาะตนได้อย่างอิสระ สามารถปกครองตนเองและชักนำตนเองให้อยู่ในทำนองครองธรรม

จากความหมายดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของจริยธรรมเป็นเรื่องของการมีระเบียบวินัย ที่มีต่อสังคมและตนเองและเป็นเรื่องขององค์ประกอบทางด้านอารมณ์ และองค์ประกอบทางพฤติกรรมของบุคคล และมีวัฒนธรรมอันแสดงถึงความมีระเบียบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

¹ประกาศรี สี่ห้าไฟ. (2535). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. หน้า 12.

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

ถนอม เลขาพันธ์¹ ได้กล่าวถึงการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลไว้สรุปได้ว่า การพัฒนาจริยธรรมของบุคคลนั้นจะมีการพัฒนาตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ ในปัจจุบันทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับจริยธรรมที่นักจิตวิทยาและนักศึกษาได้ให้ความสนใจและนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรม ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (psychoanalytic theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development theory) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (psychoanalytic theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่า ทารกเกิดมาพร้อมกับสัญชาตญาณพื้นฐาน 2 ประการ คือ สัญชาตญาณแห่งชีวิต (eros) และสัญชาตญาณแห่งความตาย (thamatos) ซึ่งเป็นแหล่งให้เกิดพลังงานทางจิตและการกระจายการทำงานในระบบของบุคลิกภาพ 3 ระบบ คือ กิเลส (id) อัดตา (ego) และความสำนึกผิด (super ego) ระบบบุคลิกภาพทั้งสามนี้จะพัฒนาตามขั้นตอน โดยตัวกิเลสจะเป็นระบบติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิด ตัวอัดตาจะถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองของความต้องการทางกิเลส โดยการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง การพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กเริ่มจากช่วงที่เด็กพัฒนาอัดตา ในตอนนี้นี้เด็กต้องพึ่งพาพ่อแม่มากจริยธรรมจะได้รับการปลูกฝังและอบรมจากพ่อแม่ผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญโดยเด็กจะเกิดการกระทำตามอย่าง (identification) จะรับเอาบุคลิกลักษณะบางอย่างของพ่อแม่ที่อยู่ใกล้ชิดมาไว้เป็นของตนเอง ความสำนึกผิดจะเป็นระบบที่ใช้ตัดสินว่าสิ่งใดถูกผิดและจะเสนอแนวทางต่าง ๆ ในเชิงอุดมคติมากกว่าความจริง เพื่อความสมบูรณ์มากกว่าความพอใจ ระบบนี้ประกอบไปด้วยระบบย่อยสองระบบ คือ ตัวตนคุณธรรม (ego ideal) เป็นระบบที่เด็กจดจำการกระทำที่พ่อแม่บอกว่าดีและควรกระทำไว้ อีกระบบหนึ่งคือ มโนธรรม (conscience) เป็นระบบที่เด็กจดจำการกระทำที่พ่อแม่บอกว่าไม่ดีและไม่ควรกระทำไว้ ระบบย่อยทั้งสองนี้จะคอยควบคุมการกระทำของเด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เมื่อใดที่บุคคลทำในสิ่งที่ดีตัวตนคุณธรรมก็จะให้รางวัลทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และเมื่อใดที่บุคคลทำในสิ่งที่ไม่ดี มโนธรรมก็จะลงโทษทำให้บุคคลสำนึกผิดขึ้นมา จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์นี้ จริยธรรมควรจะเริ่มปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก และบุคคลจะเป็น ผู้มีจริยธรรมได้จะต้องขึ้นอยู่กับคุณธรรมของแต่ละบุคคล และได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง

¹ถนอม เลขาพันธ์. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมของนักเรียนตามการรับรู้ของครูคณิตศาสตร์และผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตการศึกษา 3. หน้า 18.

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้อธิบายการเกิดจริยธรรมว่า เป็นผลของการถ่ายทอดทางสังคม (socialization) เป็นผลของการซึมซับ (internalization) และเป็นผลของการทำตามแบบ (identification) นักทฤษฎีที่สำคัญของกลุ่มนี้คือ อัลเบิร์ต แบนดูรา ซึ่งสามารถสรุปความคิดพื้นฐานได้ดังนี้

2.1 พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการเรียนรู้ทางสังคมเช่นเดียวกับ พฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของมนุษย์ นอกจากปฏิกิริยาสะท้อนเบื้องต้นซึ่งมนุษย์ถูกจัดเตรียมให้มีพฤติกรรมนี้ตั้งแต่กำเนิด ดังนั้นการเรียนรู้จริยธรรมจะกระทำโดยผ่านกระบวนการเลียนแบบและกระบวนการเสริมแรง โดยมนุษย์จะเรียนรู้แบบอย่างพฤติกรรมของผู้อื่นในสังคมแล้วค่อย ๆ เรียนรู้ทัศนคติ (norm) จริยธรรมของสังคมด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตน เรียนรู้จากตัวอย่างที่พบเห็น และการเรียนรู้จากคำบอกเล่า แต่เนื่องจากการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงมีข้อจำกัดเพราะสิ่งที่เรียนรู้มีมากกว่าเวลาและโอกาสของแต่ละคนจะอำนวย จึงทำให้การเรียนรู้ด้วยการสังเกต (observational learning) มีความสำคัญมากในการก่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และการเลียนแบบพฤติกรรมนั้น ๆ

2.2 พฤติกรรมจริยธรรมจะถูกควบคุมด้วยความคาดหวังของผลกรรมที่ตามมา และคุณค่าของผลกรรมตามความรู้สึกของแต่ละบุคคล ด้วยเหตุที่มนุษย์เรียนรู้เงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมด้วยการสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่น และผลกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นเป็นส่วนใหญ่ทำให้มนุษย์เรียนรู้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดตามเหตุการณ์ใด อย่างไร เมื่อประสบกับเหตุการณ์หนึ่งก็จะเกิดความคาดหวัง (expectancy) เกี่ยวกับอีกเหตุการณ์หนึ่งได้ ความคาดหวังนี้ทำให้มนุษย์ตัดสินใจทำหรือไม่ทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลตามที่ตนเองปรารถนา นั่นคือมนุษย์จะลอกเลียนแบบพฤติกรรมผู้อื่น โดยมีการคาดหวังความพอใจและการหลบหลีกความทุกข์เป็นตัวกระตุ้นให้ทำพฤติกรรมต่าง ๆ

สุวิมล สุรงค์กาญจน์¹ กล่าวไว้สรุปได้ว่า การพัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรม เช่น ศาสนา การอบรมเลี้ยงดู และขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม เป็นต้น ด้วยเหตุที่พฤติกรรม จริยธรรมของบุคคลเกิดขึ้นได้ด้วยการลอกแบบพฤติกรรมจากบุคคลรอบข้าง ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมดังนั้นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้ ย่อมจะมีความใกล้ชิดกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรม (Culture) ของสังคมตนอาศัยอยู่

¹สุวิมล สุรงค์กาญจน์. (2526). พฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามคำรายงานของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง. หน้า 11 – 12.

จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนี้เองจะพบว่า การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคลจำเป็นต้องมีตัวแบบอย่าง และจะต้องจัดให้บุคคลได้เรียนรู้เงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมด้วยการให้เรียนรู้ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่กระทำกับผลกระทำที่จะได้รับตามมา ทั้งนี้การจัดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมทางสังคมจะต้องจัดให้สอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ตรง ตัวอย่างและคำบอกเล่า จึงจะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและบรรลุจุดประสงค์มากขึ้น

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development theory) ทฤษฎีนี้จะระบุว่า จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์ที่สรุปโดยแต่ละบุคคล เกิดจากการคิดไตร่ตรองตามหลักเหตุผล บุคคลจะกระทำเช่นไรไม่มีกฎตายตัว ความสำคัญอยู่ที่เหตุผลของการกระทำ ความสามารถในการพิจารณาเหตุผลขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของแต่ละบุคคล ซึ่งพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามลำดับขั้น นักทฤษฎีที่สำคัญในแนวนี้นี้ คือ เพียเจท์ ไคลเบิร์ก และเรสต์ (piaget, kohlberg and rest) ซึ่ง ไคลเบิร์ก เชื่อว่า การบรรลุนิติภาวะเชิงจริยธรรมของบุคคลนั้นจะแสดงออกในทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเด่นชัดที่สุด เหตุผลเชิงจริยธรรมนี้ไม่ขึ้นกับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ จริยธรรมของบุคคลนั้นจะพัฒนาการไปตามวุฒิภาวะ ไคลเบิร์ก จึงได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ โดยแต่ละระดับแบ่งพัฒนาการออกเป็น 2 ขั้น รวมเป็น 6 ขั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (the preconventional level) หมายถึง ระดับการตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่น เป็นจริยธรรมของเด็กอายุประมาณ 2 ถึง 10 ปี แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 มุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่ได้รับและจะทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นการเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับตามเกณฑ์สังคม (the conventional level) หมายถึง ระดับการกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและหลักสากล มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถแสดงบทบาททางสังคมได้ เป็นจริยธรรมของเด็กอายุประมาณ 10 – 16 ปี แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นที่เลือกกระทำตามคนอื่น ชอบคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นจะใช้การยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 เป็นขั้นที่เลือกกระทำตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จะใช้ระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 ระดับเหนือเกณฑ์สังคม (the post conventional level) หมายถึง ระดับการตัดสินใจในข้อขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดไตร่ตรอง หรือชั่งใจตนเองเสียก่อน แล้วจึงตัดสินใจไปตามแต่จะเห็นความสำคัญสิ่งใดมากกว่ากัน เป็นจริยธรรมของบุคคลอายุประมาณ 18 ปีขึ้นไป แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 5 เป็นชั้นที่เลือกการกระทำโดยไม่ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น และคนหมู่มาก เพราะเห็นความสำคัญของคนหมู่มากและสามารถควบคุมบังคับตนเองได้

ชั้นที่ 6 เป็นชั้นสูงสุดของเหตุผลจริยธรรมของบุคคล เป็นชั้นที่บุคคลนำความรู้สากลที่อยู่นอกเหนือกฎเกณฑ์ในสังคมของตนมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม

สุวิมล สุรงค์กาญจน์¹ กล่าวถึงทัศนะของโคลเบอร์กโดยสรุปได้ว่า จริยธรรมเกิดจากการคิดไตร่ตรองตามเหตุผลของแต่ละบุคคล และจะพัฒนาเป็นขั้น ๆ จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งตามลำดับอย่างแน่นอน (Invariant) โดยจะพัฒนาจากขั้นต่ำไปสู่ขั้นที่สูงกว่าทีละขั้น ดังนั้นสิ่งที่ควรปลูกฝัง คือ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับสูง ซึ่งได้แก่ การยึดความยุติธรรมเป็นหลัก โคลเบอร์ก เชื่อว่าการพัฒนาจริยธรรมไม่อาจจะทำได้ด้วยการสอน ด้วยการแสดงแบบอย่างหรือด้วยหลักการเรียนรู้อื่น ๆ แต่จริยธรรมจะพัฒนาขึ้นมาด้วยการนึกคิดของแต่ละคนตามลำดับ และตามลำดับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งจะผูกพันตามอายุ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน² ได้กล่าวโดยสรุปถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ เพียเจต์ (Piaget) พบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความฉลาดในการรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ คือ พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั่นเอง ซึ่งเพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาไว้ 4 ชั้น ดังนี้

1. ขั้นรับรู้จากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (sensor motor operation) เป็นระยะตั้งแต่แรกเกิด - 2 ปี เด็กจะรับรู้ทางประสาทสัมผัสอย่างง่าย ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาการทางสติปัญญาและความนึกคิด เด็กจะมีโครงสร้างทางความคิดจากสิ่งที่พบเห็นและจากสิ่งที่สัมผัส
2. ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (pre - operational thinking) ช่วงอายุ 2 - 7 ปี เด็กเริ่มใช้ภาพแทนวัตถุและเหตุการณ์ สามารถเลียนแบบคนอื่นได้ และพัฒนาอย่างรวดเร็วสามารถ

¹สุวิมล สุรงค์กาญจน์. (2526). พฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคมตามคำรายงานของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง. หน้า 10.

²ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จริยศาสตร์ศึกษา. หน้า 13 - 16.

ใช้ภาษาติดต่อทางสังคมได้อย่างกว้างขวาง และเริ่มพัฒนาความคิดเชิงตรรกศาสตร์ความคิดส่วนใหญ่ต้องเกิดจากความรับรู้จากประสาทสัมผัส

3. ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (concrete operational thinking) ช่วงอายุ 7 – 11 ปี เด็กจะมีความคิดเชิงตรรกศาสตร์ในสิ่งที่มองเห็นและจับต้องได้ และค้นหาความจริงเกี่ยวกับวัตถุและสิ่งแวดล้อมเป็นแบบแผน

4. ขั้นปฏิบัติการด้วยนามธรรม (formal prepositional think or formal operational thinking) ช่วงอายุ 11 – 15 ปี พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กเป็นขั้นสูงสุดสามารถคิดหาเหตุผลนอกเหนือข้อมูลที่มีอยู่ได้ สามารถแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ซึ่ง เพียเจต์ พบว่า การตัดสินใจทางจริยธรรมมีส่วนสัมพันธ์ทางหลักการทางสติปัญญาด้วย และการพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นไปตามลำดับขั้นต่อเนื่องกัน

นอกจากนี้ เพียเจต์ ได้แบ่งระดับพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม อายุแรกเกิด – 3 ปี เป็นขั้นที่ยึดถือตนเองเป็นส่วนใหญ่อะไรก็ตามที่ตนเอง ไม่เข้าใจและไม่รับรู้สภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ใด ๆ ทั้งสิ้น การประพฤติปฏิบัติกระทำอย่างอิสระเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายของตน

2. ขั้นยึดคำสั่งหรือความจริงที่เห็นได้ชัด ช่วงอายุ 4 – 11 ปี เริ่มพัฒนาจริยธรรมสามารถเข้าใจบทบาทของตนเอง ประพฤติโดยยึดคำสั่งเป็นเกณฑ์ เป็นระยะว่านอนสอนง่าย เชื่อฟังอยู่ในโอวาท ไม่เข้าใจเหตุผลในทางนามธรรม ยึดปริมาณทางกายภาพที่เห็นได้ชัด เช่น ขนาดของความเสียหายที่เกิดจากการกระทำ เป็นระยะที่สามารถปลูกฝังจริยธรรมได้ง่าย

3. ขั้นยึดหลักการแห่งตน เริ่มอายุ 12 ปีขึ้นไป การพัฒนาพฤติกรรมในวัยนี้เป็นระยะค่อนข้างยาก เพราะเด็กจะใช้สติปัญญาหาเหตุผล เป็นระยะแสวงหาค่านิยมของตนเองเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิต เมื่อเป็นผู้ใหญ่เด็กจะใช้สติปัญญาในการตัดสินใจจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน¹ ได้กล่าวถึงทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg) ซึ่งได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยอาศัยแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) เป็นพื้นฐาน ซึ่งโคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการทางการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามลำดับขั้น บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลในระดับที่สูงขึ้นไปจะเกิดขึ้นได้ด้วยการมี

¹ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). จริยศาสตร์ศึกษา. หน้า 29 – 30.

ความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นต่ำอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลจะได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่าขั้นสูงต่อไปมีความมากขึ้นตามลำดับ ส่วนเหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าก็จะถูกใช้น้อยลงจะถูกละทิ้งไปในที่สุด โคลเบอร์ก ได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ระดับ และแต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

1. ระดับก่อนเกณฑ์ เป็นพัฒนาการของเด็กอายุ 2 – 10 ปี เด็กจะใช้การลงโทษและรางวัลเป็นการตัดสินการถูกผิด เป็นวัยเชื่อถือผู้ใหญ่ ความสนใจจะอยู่ที่ตนเอง ไม่เข้าใจระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม พัฒนาการของเด็กวัยนี้มี 2 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นขั้นการใช้การลงโทษเป็นเหตุผลของการตัดสิน เป็นวัยที่มีอายุระหว่าง 2 – 7 ปี เป็นขั้นหลบหลีกการลงโทษ เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์หรือคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะกลัวการลงโทษ

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นใช้การตอบสนองความต้องการของตนเป็นเหตุผลในการตัดสิน เด็กวัยที่มีอายุระหว่าง 7 – 10 ปี เป็นขั้นแสวงหารางวัล เด็กจะทำดี ทำตามคำสั่งกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการ รางวัลเป็นสิ่งตอบแทนมาตัดสินใจในการประพฤติปฏิบัติ

2. ระดับตามกฎเกณฑ์ เป็นพัฒนาการของเด็กอายุ 10 – 16 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้จะยึดถือกฎเกณฑ์ของสังคมหรือกลุ่ม ไม่อยากทำความผิดเพราะต้องการให้กลุ่มหรือสังคมยอมรับตน หรือให้ตนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เป็นวัยที่ยึดถือบุคคลที่ตนรักเป็นแบบฉบับหรือระเบียบของกลุ่มเป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 ขั้น ต่อเนื่องจาก 2 ขั้นแรก ดังนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นให้การยอมรับของสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสิน ช่วงอายุ 10 – 13 ปี ขั้นนี้เด็กจะทำตามความคิดเห็นของกลุ่ม ทำตามกฎเกณฑ์หรือแบบฉบับของสังคม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มหรือสังคม ทำตามผู้อื่นที่เห็นชอบ

ขั้นที่ 4 ขั้นใช้ระเบียบแบบแผน หรือกฎเกณฑ์สังคมเป็นเหตุในการตัดสิน ช่วงอายุ 13 – 16 ปี เป็นขั้นทำหน้าที่ของสังคม เด็กจะใช้กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของสังคมมาเป็นกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต และจะปฏิบัติหน้าที่ตามค่านิยม และกฎเกณฑ์กลุ่มและสังคม เพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือสังคม เป็นวัยที่ทำหน้าที่เพื่อประโยชน์ของกลุ่ม

3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์ ช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป ระดับนี้จะเข้าใจค่านิยม คุณค่าทางจริยธรรม และหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในสังคมในสภาพการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ไม่ยึดถือตัวบุคคลหรือค่านิยมเฉพาะกลุ่ม เป็นจริยธรรมที่แยกออกจากกฎเกณฑ์ตายตัว และการคาดหวังของคนอื่น แต่ใช้ความคิดตรึกตรองซึ่งใจเป็นแนวทางเลือกประพฤติปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ต่อเนื่องจาก 4 ขั้นตอนแรก ตามลำดับดังนี้

ขั้นที่ 5 ขั้นใช้สัญญาทางสังคมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจกระทำ โดยมีเหตุผลนำค่านิยมของสังคม สภาพการณ์ สิทธิหน้าที่ ตลอดจนกฎเกณฑ์ที่เป็นเหตุผลที่คนส่วนใหญ่ยอมรับมาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจกระทำ โดยไม่ผิดต่อสิ่งอันพึงมีพึงได้ของคนส่วนใหญ่ เพราะเห็นความสำคัญของคนหมู่มาก สามารถบังคับใจตนเองได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกระทำจะคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นช่วงอายุ 16 ปี ขึ้นไป

ขั้นที่ 6 ขั้นที่ใช้จริยธรรมเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ เป็นระดับพัฒนาการที่เห็นในผู้ใหญ่ที่มีความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวาง มีวัฒนธรรมดีงาม มีความเจริญทางสติปัญญา ขั้นนี้เป็นขั้นสูงสุดของเหตุผลเชิงจริยธรรม คำนึงถึงความถูกต้องเป็นเกณฑ์การตัดสินใจ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนรวม เป็นขั้นที่บุคคลมีความละเอียดต่อการทำความชั่ว ไม่ทำผิดทั้งในที่ลับและที่แจ้ง เป็นขั้นที่ยอมรับคุณค่าของมนุษย์

พัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรมทั้ง 6 ขั้นดังกล่าว จัดเป็น 3 ระดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ขั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎี

พัฒนาการทางจริยธรรมของ คอลเบอร์ก

ระดับจริยธรรม	ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre – Conventional Level) อายุ 2 – 10 ปี	ขั้นที่ 1 ขั้นการหลบหลีกการถูกลงโทษ (อายุ 2 – 7 ปี) ขั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล (อายุ 7 – 10 ปี)
ระดับตามกฎเกณฑ์ (Convention Level) อายุ 10 – 16 ปี	ขั้นที่ 3 ขั้นทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10 – 13 ปี) ขั้นที่ 4 ขั้นทำตามหน้าที่ของสังคม (อายุ 13 – 16 ปี)
ระดับเหนือเกณฑ์ (Post Convention Level) อายุ 16 ปีขึ้นไป	ขั้นที่ 5 ขั้นใช้สัญญาสังคม (อายุ 16 ปีขึ้นไป) ขั้นที่ 6 ขั้นใช้หลักการจริยธรรมสากล (วัยผู้ใหญ่)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดรา (Social Learning Theory)

สมชาย ธีญธนกุล¹ กล่าวไว้สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดรา (Bandura) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เชื่อว่า พฤติกรรมทางสังคมเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตและการเลียนแบบอย่างจากบุคคลอื่น จากผลการทดลองจากเด็กอายุ 5 ปี แบนดราสรุปความคิดเห็นจากผลการทดลองว่า เด็กไม่เพียงแต่จะเรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นเท่านั้น หากยังเรียนรู้โดยไม่มีแรงเสริมกำลังจากภายนอกอีกด้วย จากนั้นแบนดรา ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับอิทธิพลของรางวัล และการลงโทษที่มีต่อพฤติกรรมของเด็ก และพบว่า การเห็นพฤติกรรมที่ได้รับรางวัลหรือการลงโทษจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตอบสนองของเด็ก ๆ ในครั้งแรกเท่านั้น แต่ไม่ใช่ปัจจัยโดยตรงของการสร้างพฤติกรรม ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ว่าเด็กที่ได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษจากการแสดงพฤติกรรมของตนเป็นครั้งแรก

ปัจจุบันนี้ นักจิตวิทยาในกลุ่มการเรียนรู้ทางสังคมได้นำแนวคิดของนักจิตวิทยาในกลุ่มพัฒนาการทางปัญญาและความคิดมาผสมผสานกับหลักการของตน และประกาศทฤษฎีขึ้นใหม่ให้ชื่อว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาและสังคม (cognitive social learning theory) ทฤษฎีนี้มีความคิดพื้นฐานดังนี้

1. แต่ละบุคคลจะปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา บุคคล และสิ่งแวดล้อมต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกันเสมอ
2. บุคคลอาจจะเรียนรู้จากการเลียนแบบอย่างของผู้อื่น โดยไม่มีแรงเสริมกำลังจากภายนอก
3. การเรียนรู้และการรับรู้อาจจะไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับการแสดงพฤติกรรมแรงเสริมกำลังอาจจะไม่ใช่สิ่งสำคัญในการเสริมสร้างพฤติกรรม แต่แรงเสริมกำลังมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการกระทำต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของบุคคล
4. การรับรู้และการคาดหวังทางปัญญาความคิดจะมีผลต่อการกระทำของบุคคล การคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเลือกวิธีแสดงพฤติกรรมของบุคคล
5. กระบวนการทางปัญญาความคิดจะช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมตนเอง ควบคุมพฤติกรรม และประเมินคุณค่าของตนเองได้

¹สมชาย ธีญธนกุล. จิตวิทยาพัฒนาการ. ม.ป.ป. หน้า 34 – 36.

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า นักวิชาการได้แบ่งทฤษฎีทางจริยธรรมไว้แตกต่างกันหลายกระแส แต่จะมีแนวความคิดตรงกันในเรื่องที่ว่า จริยธรรมเป็นการเรียนรู้ทางสังคม มีการลอกเลียนแบบจากพฤติกรรมของบุคคลรอบข้าง มีเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมที่ต่างกันไป เนื่องจากมนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จริยธรรมของสังคมจะมีพฤติกรรมสอดคล้องกับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรม

การศึกษาทำให้ผู้เรียนเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้และความประพฤติแต่ในทางปฏิบัติแล้ว การศึกษามักเน้นการเป็นเลิศทางด้านวิชาการ จนกระทั่งลืมการส่งเสริมจริยธรรมอันดีงาม ซึ่ง พุทธทาส ภิกขุ¹ ได้ปรารภไว้สรุปได้ว่า ยุคนี้เรามีการศึกษาที่แยกตัวมาจากศาสนา เพราะเห็นศาสนาเป็นตัวถ่วงความเจริญทางวัตถุ เป็นยุคที่บูชาวัตถุ การศึกษาจึงไม่มีพันธะเกี่ยวกับศาสนาอีกต่อไป ชนชาติชาวตะวันตกเขาทำก่อน เราทำตามกันเขา โดยขาดความรู้จักตนเอง และสิ่งที่เรียกว่าศาสนาอย่างเพียงพอ ถือเสียว่าใครอยากรู้เรื่องศาสนาก็หาเรียนเอาเอง ซึ่งเป็นไปได้ยากเพราะไม่มีรากฐานอันเพียงพอ ข้อนี้ทำให้ยุวชนไม่มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างแน่นแฟ้นเป็นพื้นฐานที่มั่นคง และทำให้ไม่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องมีศาสนาเป็นแกนในหรือมิฉะนั้นเราก็ต้องมีวัฒนธรรมในรูปแบบอื่น ซึ่งไม่อาจใช้เป็นที่พักพิงได้เลย เราย่นาจะดึงศาสนา มาให้สัมพันธ์กันกับการศึกษา ชนิดที่เรียกว่า พันธะเกี่ยวกันไป แต่ปลอดภัยกว่า การศึกษาจะสามารถพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นต้องมีพฤติกรรมสำคัญ 2 ประการ คือ สอนวิชาการ และส่งเสริมจริยธรรมไปพร้อมกัน

สาโรช บัวศรี² กล่าวไว้สรุปได้ว่า วิธีดำเนินการเพื่อส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนนั้น กระทำได้ ดังนี้

1. ตั้งคณะกรรมการจริยธรรมประจำโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่กำหนดแผนงานในเรื่องจริยธรรมตลอดทั้งปี และคอยควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดนั้น รวมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแผนการปฏิบัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. จัดให้มีแผนงานส่งเสริมจริยธรรม โดยดำเนินการดังนี้

- 2.1 สร้างบรรยากาศหรือสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการให้การศึกษาอบรม และการปฏิบัติเรื่องจริยธรรม ดังนี้

¹พุทธทาส ภิกขุ. (2531). การพัฒนาจริยธรรม. หน้า 13.

²สาโรช บัวศรี. (2527). จริยธรรมศึกษา. หน้า 59 – 63.

2.1.1 คณะครูร่วมกันประพจน์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

2.1.2 ชี้แจง กระตุ้น โน้มน้าวให้นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นว่าการประพจน์ตนตามแนวทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้อง ไม่เป็นสิ่งที่น่าละอาย เพราะสิ่งที่น่าละอายนั้นคือการทำความชั่ว

2.1.3 ตั้งกลุ่มหรือชุมนุมจริยศึกษาขึ้นในโรงเรียน

2.2 จัดให้มีการอบรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องในโรงเรียน ผู้ให้การอบรมมีดังนี้

2.2.1 พระสงฆ์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2.2 ผู้บริหารโรงเรียน

2.2.3 ครูประจำชั้น และครูเวรประจำวัน

3. จัดให้มีแผนงานควบคุมความประพฤติ ดังนี้

3.1 ผู้ใดประพจน์ผิดจริยธรรมหรือละเลย ต้องลงโทษตามควรแก่กรณีอย่างเคร่งครัด

3.2 ผู้ใดประพจน์ดีเด่นด้านจริยธรรม ต้องยกย่องสรรเสริญให้เกียรติผู้นั้นอย่างดี

นอกจากนี้ สมพงษ์ จิตระดับ¹ กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้สรุปได้ดังนี้

1. ในการสอนจริยศึกษา โรงเรียนควรเพิ่มเติมหลักธรรมและแนวคิดทางพระพุทธศาสนา แก่นักเรียนด้วย

2. การส่งเสริมการปฏิบัติเป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การยกย่องชมเชยและการประกาศเกียรติคุณแก่นักเรียน เป็นสิ่งที่ได้รับการสนับสนุนจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3. การให้การอบรม หรือการให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับจริยธรรม ควรพยายามกระทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย จะได้ผลและน่าสนใจกว่า

4. โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชิดกับวัดซึ่งอยู่ในชุมชนนั้น โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมที่ก่อประโยชน์แก่หลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดโครงการธรรมทายาท เพื่อบวชเป็นสามเณรในระหว่างปิดภาคการศึกษา เป็นต้น

5. โรงเรียนและคณะครู ควรร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะพูดคุยเยี่ยมเยียน ตลอดจนปรึกษาหารือร่วมกันตามโอกาสและความเหมาะสม ครูควรหาโอกาสติดตามผลนักเรียนแต่ละคนตามสภาพที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียนด้วย

¹สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. หน้า 179 – 180.

6. การจัดสิ่งแวดล้อม บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน และห้องเรียนจะต้องสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีวินัยอยู่เสมอทั้งควรเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมบางอย่างให้น่าสนใจ และชวนติดตามเกี่ยวกับจริยธรรมอยู่เสมอ เช่น การคิดรูปการ์ตูนทางจริยธรรม คติสอนใจ การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

7. ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจะได้มีการร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ กำหนดแผนงานการส่งเสริมจริยธรรมระหว่างโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น ๆ

8. ควรจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ เพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และประสบการณ์ตลอดจนวิธีการดำเนินงานการส่งเสริมจริยธรรมระหว่างโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น

9. โรงเรียนควรดำเนินการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรเร่งรัดหรือรีบร้อน เพื่อให้เห็นผลงานในระยะสั้น ๆ เป็นอันขาด

10. ควรพิจารณาบุคคลในชุมชนที่มีคุณธรรมดีเด่นมาร่วมเป็นวิทยากรบรรยาย

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์¹ ได้เสนอการส่งเสริมการจัดจริยธรรมในสถานศึกษาไว้น่าสนใจสรุปได้ดังนี้

การจัดการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรให้ผสมกลมกลืนกัน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัย พฤติกรรม และคุณธรรม ไปในแนวทางความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง จะต้องมีส่วนร่วมมือกัน การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง เป็นการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ได้แก่กิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1.1 การอบรมหน้าเสาธง
- 1.2 การสวดมนต์หน้าเสาธง
- 1.3 การทำสมาธิวันละ 5 นาที
- 1.4 การฝึกมารยาท
- 1.5 การอบรมจริยธรรมในวันธรรมสวนะ

¹ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน.

2. การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน เป็นบทบาทหน้าที่ของครูอาจารย์นำไปใช้สอน และนำไปจัดกิจกรรมต่าง ๆ สอดแทรกลงไปในการเรียน ได้แก่ กิจกรรมดังนี้

- 2.1 การแสดงละคร – จินตลีลา
- 2.2 การใช้เพลงธรรมะ
- 2.3 การทำสมาธิภาวนา
- 2.4 การปวารณาให้ผู้เรียนตั้งคำถาม

3. การจัดกิจกรรมทางจริยธรรมศึกษา เป็นการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะในสถานศึกษาระดับมัธยมและอุดมศึกษา เพราะไม่มีชั่วโมงสอนจริยธรรม ได้แก่ กิจกรรมดังนี้

- 3.1 การสักการะและสวดมนต์ หรือบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา
- 3.2 การสาธิตการเทศน์มหาชาติ

4. การจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมรอบตัวนักเรียน นักศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศต่อการเรียนจริยธรรมศึกษา ได้แก่ กิจกรรมดังนี้

- 4.1 การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน
- 4.2 การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน
- 4.3 ส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน
- 4.4 การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน
- 4.5 การปลูกต้นไม้

การจัดกิจกรรมด้านจริยธรรมนอกชั่วโมงการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษา มุ่งปลูกฝังและส่งเสริมความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน นักศึกษาได้ร่วมกระทำด้วยตนเอง โดยมีกิจกรรมที่สำคัญ 5 ประเภท ดังนี้

1. การส่งเสริมศีลธรรมและจรรยาบรรณ เป็นการส่งเสริมเพื่อให้แก่นักเรียนนักศึกษาได้ รู้จักคิดหาวิธีฟื้นฟูจริยธรรมด้วยตนเอง ดำเนินการเอง ได้แก่ กิจกรรมดังต่อไปนี้

- 1.1 การบำเพ็ญประโยชน์
- 1.2 การจัดชุมนุม หรือชมรมต่าง ๆ
- 1.3 การอนุรักษ์ธรรมชาติ

2. การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อปลูกฝังนักเรียน นักศึกษาให้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงาม ได้แก่ กิจกรรมดังนี้

- 2.1 การปลูกฝังความนิยมของไทยและนิยมไทย

2.2 การส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณี

2.3 การประกวดมารยาท

3. กิจกรรมว่าด้วยศาสนา เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าถึงหลักธรรมทางศาสนา ได้แก่ กิจกรรมดังนี้

3.1 การบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

3.2 การหล่อเทียนพรรษา

3.3 การฝึกสมาธิ

3.4 การทอดผ้าป่า และกฐิน

4. การส่งเสริมนันทนาการ เป็นการส่งเสริมจริยธรรมทางอารมณ์ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษาพักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ กิจกรรมดังนี้

4.1 กิจกรรมด้านพลศึกษา

4.2 กิจกรรมที่จัดอยู่ในรูปชุมนุม

5. การส่งเสริมวิชาการ เป็นการส่งเสริมจริยธรรมโดยใช้กิจกรรมทางวิชาการ เป็นแกนกลาง ได้แก่ การจัดกิจกรรมดังนี้

5.1 การจัดวันเฉลิมพระชนมพรรษา

5.2 การส่งเสริมประชาธิปไตย

5.3 การป้องกันสารเสพติด

กิจพัฒน์ เรื่องช่วย¹ ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้สรุปได้ว่า การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน มีดังนี้

1. จัดนิทรรศการทางจริยธรรมในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา

2. ส่งเสริมให้มีการประกวดกิจกรรมทางจริยธรรม เช่น เล่นิทาน ใต้เวที แสดงละคร เขียนคำขวัญ วาดภาพ การแต่งเพลง และร้องเพลง เป็นต้น

3. การประกาศเกียรติคุณทั้งในและนอกโรงเรียน เช่น ติดป้ายหน้าโรงเรียน เป็นต้น

4. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางจริยธรรมของโรงเรียน

5. ประชุมเชิงปฏิบัติการและปรึกษาหารือเพื่อให้สอดคล้องกับจริยธรรมในวิชาการ

6. ครูและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียน

7. โรงเรียนควรจัดโครงการส่งเสริมจริยธรรมตลอดปี

¹กิจพัฒน์ เรื่องช่วย. (2531). จริยธรรมกับสถานศึกษา. หน้า 33 – 34.

8. สอนจริยธรรมควบคู่กับการสอนวิชาการทุกชั่วโมง
 9. รักษาระเบียบของโรงเรียนในด้านจริยธรรม ให้มั่นคงต่อเนื่องอย่างจริงจัง
- กระทรวงศึกษาธิการ¹ กล่าวถึงการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ในแผนพัฒนา
 จริยธรรมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ดังนี้
1. ดำเนินการร่วมมือกับวัดและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อจัดทำสื่อการเรียนการสอน
 2. จัดให้มีการฝึกสมาธิอย่างง่ายและเหมาะสมกับวัยแก่เด็กประถมศึกษา
 3. จัดอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านจริยศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการ
 เรียนการสอนและการจัดจริยศึกษา
 4. จัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมที่เป็นมงคลและดีงามให้แก่นักเรียนตามวันสำคัญ
 ทางศาสนา เช่น พระพุทธรูป รูปในชาดก หรือสัญลักษณ์ในทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น
 5. ให้มีห้องพระหรือห้องจริยศึกษา สำหรับนักเรียนในการไหว้บูชาประกอบกิจกรรม
 ทางศาสนา
 6. จัดกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยประสานให้วัด และ
 ชุมชนเข้าร่วมด้วย
 7. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สนับสนุนหรือเอื้อต่อการเสริมสร้างลักษณะนิสัย
 และจริยธรรมของนักเรียน สภาพแวดล้อมจะเป็นเสมือนภูมิป้องกันไม่ให้เกิดเสื่อมทางจริยธรรมได้
 8. จัดกระบวนการเรียนการสอนให้เน้นภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ และมีการจัดอบรมทั้งใน
 เวลาและนอกเวลา
 9. พัฒนาบุคลากรทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการสอนให้เป็นผู้รู้และเป็นแบบอย่างที่ดีใน
 การเสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรมที่พึงประสงค์
 10. ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลทางจริยธรรมให้เหมาะสม
 สอดคล้องกับระบบการเรียนการสอน
 11. พัฒนาครูให้มีความรู้ทางจริยธรรม วิธีการถ่ายทอดความรู้และคุณลักษณะของการ
 เป็นครู
 12. ส่งเสริมและประสานการร่วมมือระหว่างโรงเรียน วัด และสื่อมวลชนในด้านการ
 เผยแพร่คุณธรรมจริยธรรม
 13. ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครูอาจารย์ที่สอนศีลธรรมดีเด่น

¹กระทรวงศึกษาธิการ. (2526). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6. หน้า 15 – 32.

14. ครูควรนำข่าวอาชญากรรม หรือข่าวแปลก ๆ มาวิจารณ์ วิเคราะห์เพื่อประกอบการสอนศีลธรรม

15. ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ วิเคราะห์สภาพสังคมที่นำไปสู่ความเสื่อมโทรมของศีลธรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมจริยธรรม

แก่นแท้ของความเป็นผู้มีจริยธรรมนั้นอยู่ที่การประพฤติปฏิบัติดี ในทางพระพุทธศาสนา ยกย่องว่า การปฏิบัติตามหลักศาสนธรรมเป็นการกระทำที่ทำให้คุณค่าสูงส่งกว่าการกระทำอื่นใด เพราะเหตุเมื่อผู้ใดประพฤติปฏิบัติ ผู้นั้นก็ได้เป็นผู้ชื่อเป็นพลเมืองดี และผลจากการเป็นพลเมืองดีนี้เอง ก็จะทำให้เกิดคุณค่าพร้อมกันถึง 2 ประการ คือ ชีวิตผู้ปฏิบัติเองเป็นสุข และสังคมที่แวดล้อมตนอยู่ก็สงบ จึงกล่าวได้ว่า การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวความคิดดังกล่าว เป็นการส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียน ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ได้กำหนดไว้ว่า รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน และจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นร่วมมือกันธำรงรักษาและป้องกันสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ¹ ได้กำหนดกิจกรรมนักเรียนไว้ 10 ประเภท ซึ่งในจำนวนดังกล่าวนี้ จัดเป็นกิจกรรมที่มีสาระขอบข่ายเกี่ยวข้องกับงานการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนโดยตรง 3 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมลูกเสืออนุชาตหรือเนตรนารีหรือกิจกรรมผู้บำเพ็ญประโยชน์
2. กิจกรรมศาสนา
3. กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมไทย

การสอนจริยศึกษาเป็นกิจกรรมต่อเนื่อง สอนสอดแทรกได้ตลอดเวลา ทุกโอกาส และทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทั้งควรสอนให้สัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ และในกลุ่มของตนเองทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แม้ว่าลักษณะเนื้อหาวิชาอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม คุณงามความดีโดยตรงก็ตาม

ดังนั้น การจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อการส่งเสริมจริยธรรมนั้น จึงเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกโรงเรียน ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการปลูกฝัง พัฒนาบุคลิกลักษณะนิสัยนักเรียน ให้งอกงามด้วยหลักของความรู้และความประพฤติควบคู่กันซึ่งโรงเรียนจะต้องคำนึงถึง และให้

¹กระทรวงศึกษาธิการ. (2521). แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520. หน้า 21 – 25.

ความสำคัญกับหลักในการจัดให้มาก ซึ่ง อารี จำปาทอง¹ ได้เสนอแนะไว้สรุปได้ดังนี้

1. กิจกรรมที่จัดควรมีสภาพเหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อม
2. ปฏิบัติสม่ำเสมอ
3. คุณครูและผู้ปกครองควรร่วมมือกัน
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมมือปรึกษาหารือกัน เพื่อจะช่วยเหลือแก้ปัญหาอุปสรรค
5. ควรมีการยกย่อง ลงโทษ ชมเชยหรือให้รางวัลควบคู่กันไปด้วย

สถาพร มาลีเวชพงศ์² ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้สรุปได้ว่า สถานศึกษาควรจัดให้มีกิจกรรมภาคปฏิบัติตามโอกาสที่จะทำได้ เช่น พิธีทอดกฐิน ทอดผ้าป่า ฟังเทศน์ หรือทำบุญในโอกาสต่าง ๆ โดยให้นักเรียนปฏิบัติเอง ครูอาจารย์เป็นเพียงที่ปรึกษาเท่านั้น นอกจากนี้ ควรจัดให้มีการเลือกสรรนักเรียนที่มีมรรยาทดี มีความประพฤติดี มีอุปนิสัยดีงาม จำนวนหนึ่งขึ้นเป็นประจำทุกปี แล้วยกย่องให้ปรากฏแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป

แนวทางการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมนั้น โรงเรียนอาจดำเนินการได้ดังนี้

- 1.พานักเรียนไปทำกิจกรรมนอกสถานที่ เช่น พาไปเวียนเทียน ชมวัด ฟังเทศน์ หรือนำวัดสถานที่สำคัญ ๆ เป็นต้น
2. การจัดกิจกรรมศาสนาในโรงเรียน เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยายธรรม จัดให้มีการทำบุญตักบาตรในโรงเรียน นิมนต์พระมาเทศน์ การหล่อเทียนพรรษา เป็นต้น
3. กิจกรรมที่ควรปฏิบัติสม่ำเสมอ ได้แก่ การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ การให้การอบรมศีลธรรมตลอดจนการให้คำแนะนำที่ควรปฏิบัติ เป็นต้น

จากแนวทางต่าง ๆ ดังกล่าว อาจนำมาประมวลจัดเป็นกิจกรรมนักเรียน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนได้ดังนี้

1. จัดโครงการมอบประกาศเกียรติบัตร หรือรางวัลแก่นักเรียนที่มีความประพฤติดี
2. นำนักเรียนไปทำบุญตักบาตร หรือเวียนเทียนที่วัดร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน
3. จัดประกวดเล่านิทานธรรมะ หรือนิทานชาดก
4. จัดการแสดงนักเรียน โดยเน้นเนื้อเรื่องเป็นคติธรรม

¹อารี จำปาทอง. (2532). การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. หน้า 18.

²สถาพร มาลีเวชพงศ์. (2517). การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนศีลธรรมชั้นประกาศนียบัตรชั้นสูง. หน้า 105.

5. นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงปาฐกถาธรรมที่โรงเรียน

จากสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหาอันเนื่องมาจากความด้อยจริยธรรมในปัจจุบัน ทำให้หลายฝ่ายได้ตระหนักในความจำเป็นในการส่งเสริมจริยธรรม ดังที่ พระเทพเวที (ปยุต ปยุตโต) ได้กล่าวไว้ว่า

ในช่วงหลัง ๆ สักสิบกว่าปีมานี้ มีการประชุม มีการสัมมนาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมบ่อยครั้ง ในกระทรวงศึกษาธิการเอง กรม กองต่าง ๆ ก็มีการจัดเรื่องนี้ กันมาก ในวงการศึกษาด้วยกัน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติก็ดี ทบวงมหาวิทยาลัย ก็ดี ตลอดจนหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง เช่น ก.พ. ในวงกว้างทั่ว ๆ ไปก็ มีการประชุม มีการสัมมนาในเรื่องจริยธรรมกันมาก”¹

กระทรวงศึกษาธิการ² กล่าวไว้โดยสรุป ในการสัมมนาจากผู้ทรงคุณวุฒิในการทดลอง โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนจริยธรรม โดยวิเคราะห์จริยธรรม หลักที่ควรส่งเสริม 8 ประการ ดังนี้

1. การใฝ่สัจธรรม
2. ความไม่ประมาท
3. การใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา
4. ความซื่อสัตย์สุจริต
5. ความเมตตากรุณา
6. ความขยันหมั่นเพียร
7. สติสัมปชัญญะ
8. หิริโอตตปปะ

¹พระเทพเวที (ปยุต ปยุตโต). (2535). การพัฒนาจริยธรรม. หน้า 1.

²กระทรวงศึกษาธิการ. (2522). โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียน การสอนจริยธรรม. หน้า 5.

ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา¹ ที่ได้กำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยได้กำหนดมาตรฐานด้านผู้เรียนไว้ในมาตรฐานที่ 1 สรุปได้ว่า ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตนตามระเบียบและหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา
2. ซื่อสัตย์สุจริต (และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ สำหรับระดับอาชีวศึกษา)
3. มีความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. ประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด และคุ้มค่า)

แต่ในการส่งเสริมอันนำไปสู่การแก้ปัญหาจริยธรรมนั้นมักจะทำกันไม่ถูกจุด ดังที่ พระเทพเวที (ปยุต ปยุตโต)² กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมจริยธรรมไว้สรุปได้ว่า ต้องจับจุดในการส่งเสริมให้ถูกจุด การคิดจะสร้างเสริมจริยธรรมกันที่ละข้อ เป็นการกระทำที่ผิดธรรมชาติที่ถูกต้องนั้นให้จับจริยธรรมตัวแทนหรือจริยธรรมตัวนำของเรื่องให้ได้ ส่งเสริมอันนี้อันเดียวก็จะแก้ปัญหาที่เดียวได้หลายอย่าง เช่น จริยธรรมตัวนำ คือ ความไม่รักงาน ก็จะแก้นิสัยความไม่รักงานได้ นิสัยความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความฉลาดในการจัดการ ความตรงต่อเวลา เหล่านี้ก็จะตามมา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช³ กล่าวไว้สรุปได้ว่า หากมีวิธีการส่งเสริมจริยธรรมที่เหมาะสมก็จะส่งผลให้เยาวชนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ซึ่งในการเกิดจริยธรรมนั้นอาจแบ่งลำดับขั้นการเกิดจริยธรรมได้ 4 ขั้น ดังนี้

1. การเลียนแบบ
2. การแนะนำสั่งสอน
3. การลอกแบบ

¹สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. หน้า 52 – 57.

²พระเทพเวที (ปยุต ปยุตโต). (2535). การพัฒนาจริยธรรม. หน้า 52 – 55.

³มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2527). เอกสารการสอนชุดจริยศึกษา หน่วยที่ 1 – 5. หน้า 8.

4. การสร้างจริยธรรมของตนเอง

จากทฤษฎีของนักวิชาการดังที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคนควบคู่กับการสอนวิชาการ โดยสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีการรวมการจริยธรรมประจำโรงเรียน แผนงานส่งเสริมจริยธรรม แผนงานควบคุมความประพฤติ การอบรมสั่งสอนจริยธรรม การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน การจัดสิ่งแวดล้อมทางจริยธรรมในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน¹ ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาเอกชนได้รายงานการจัดการการศึกษาเอกชนดังนี้

ประวัติการศึกษาเอกชน

การจัดการศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีมานานนับแต่สมัยลัทธิพราหมณ์ ซึ่งประชาชนรวมตัวอยู่ในภาคเหนือ และมีความเจริญรุ่งเรืองมากกว่าภาคอื่นของประเทศ การเรียนการสอนในสมัยนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ที่วัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนอ่านและเขียนหนังสือ และได้มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ จนกระทั่งในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้มีการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบระบบโรงเรียนขึ้น โดยจัดตั้งโรงเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนนอกเหนือจากการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในวัดและในวังหรือในบ้านอย่างในสมัยลัทธิพราหมณ์และสุโขทัย ได้แก่ โรงเรียนที่เรียกว่า โรงเรียนสามเณร ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อการสอนศาสนาควบคู่กับการจัดการสอนวิชาการทั่วไป ทำให้ชาวเมืองในสมัยนั้นมีความรู้พอที่จะเข้ารับราชการได้ และปรากฏว่า โรงเรียนเอกชนเหล่านั้นได้รับความนิยมมาก ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาแบบสมัยใหม่ (แบบตะวันตก) เพิ่มมากขึ้น และดำรงกิจการมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ เช่น โรงเรียนอรุณประดิษฐ์ (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2408 เปลี่ยนมาเป็นชื่อปัจจุบันเมื่อ พ.ศ. 2490) โรงเรียนอัสสัมชัญ (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2420) โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2431) และโรงเรียนราชินี (จัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2446 ที่ตำบลปากคลองตลาด) เป็นต้น

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2541). แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. หน้า 10 - 15.

กฎหมายการศึกษาเอกชน

ในปี พ.ศ. 2461 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีจุดประสงค์เพื่อจะให้การควบคุมดูแลโรงเรียนราษฎร์ให้เป็นไปด้วยดี มีระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสมกับยุคสมัย และได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์และประกาศใช้ใหม่อีก 3 ฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2479
2. พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2497
3. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

สำหรับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เป็นพระราชบัญญัติที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีส่วนของลักษณะโรงเรียน และการอุดหนุน ส่งเสริม และช่วยเหลือโรงเรียนได้กำหนดไว้ใน มาตรา 15 และ มาตรา 64 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 15 ได้กำหนดโรงเรียนเอกชนไว้ 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนประเภทสามัญศึกษา (ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา) และประเภทอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

1.2 โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มบุคคล ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนประเภทต่าง ๆ จำนวน 7 ประเภท ได้แก่ การศึกษานอกโรงเรียน เฉพาะกาล สอนศาสนา ส่งคำสอน กวดวิชา ศิลปศึกษา และอาชีวศึกษา

1.3 โรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญาหรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือโรงเรียนที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

2. ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 มาตรา 64 ระบุว่า การอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนให้กระทำดังนี้

2.1 จัดส่งครูไปช่วยสอน

2.2 ให้อุปกรณ์การศึกษา

2.3 ให้เงินอุดหนุน

2.4 ให้เข้าทรัพยากรสิ้นของกระทรวงศึกษาธิการ

2.5 อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น

จากอดีตที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าโรงเรียนเอกชนได้มีบทบาทช่วยภาครัฐ ในการจัดการศึกษา แก่เยาวชนของชาติเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และภาครัฐก็ได้มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนโรงเรียน เหล่านั้นมาโดยตลอด จนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนเป็นจำนวนมาก โดยได้ดำเนินการ ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 การศึกษาเอกชนปัจจุบันได้ขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจากเดิมอยู่ภายใต้ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ดังนั้น สถานศึกษาเอกชน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา จึงเป็นการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาเขต 2 โดยมีจัดการศึกษาดังแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา จำนวน 52 โรงเรียน

นโยบายการศึกษาเอกชน

สนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและให้มากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาที่ นอกเหนือจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาที่เป็นความต้องการเฉพาะของกลุ่มคน

มาตรการ

1. ส่งเสริมบรรยากาศการลงทุนทางการศึกษาของเอกชน โดยจะไม่ขยายการศึกษา ในพื้นที่และในสาขาวิชาที่เอกชนสามารถจัดได้อย่างเพียงพอ และมีคุณภาพดีอยู่แล้ว พร้อมทั้ง สนับสนุนการพัฒนาศึกษา โดยการให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ตลอดจนทรัพยากร อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2. ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานประกอบการจัดบริการการศึกษาและฝึกอบรมเพื่อปรับ กำลังคนให้เหมาะสม ตลอดจนเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

3. ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนทั้งใน และต่างประเทศมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

เป้าหมายการศึกษาเอกชน

มีเป้าหมายให้เอกชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและในปริมาณที่มากขึ้น โดยเฉพาะ การอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยให้หน่วยงานของรัฐให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและทรัพยากร ตลอดจนการพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาของเอกชน รวมทั้งการปรับปรุง กฎระเบียบให้เอื้อต่อการดำเนินการ และให้เป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมมากกว่าการควบคุม การดำเนินการดังกล่าว จะทำให้เอกชนมีส่วนจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนร้อยละ 50 และร้อยละ 34 ตามลำดับในปีสุดท้ายของแผนฯ

งานและโครงการที่ตอบสนองเป้าหมายดังกล่าว เป็นงานและโครงการเกี่ยวกับการวิจัย และพัฒนานโยบายและคุณภาพการศึกษาเอกชนโดยร่วมกับหน่วยงานของรัฐ อาทิ การพัฒนานโยบายเรื่องค่าธรรมเนียมการศึกษาเอกชน งานดำเนินการนิเทศการศึกษาโรงเรียนเอกชน งาน สนับสนุนด้านการเงินแก่สถานศึกษาเอกชน การพัฒนาบุคลากรโรงเรียนเอกชน งานส่งเสริมด้าน วิชาการแก่โรงเรียนเอกชน การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร เป็นต้น

สภาพการจัดการศึกษา

การศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการศึกษา จะกล่าวถึงรูปแบบของการจัดการศึกษา ครู นักเรียน/นักศึกษา และเปรียบเทียบสภาพการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชน จำแนก ตามระดับและประเภทการศึกษา ได้แก่ การศึกษาในระบบโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา และ อาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบโรงเรียนการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน รวมทั้งการอุดมศึกษา สังกัดสำนักกิจการสถาบันอุดมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือหลักสูตรที่ได้รับ อนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน มีดังนี้

ก. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภท การศึกษาและระดับได้ดังนี้

(1) ประเภทสามัญศึกษา

- ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1 – อนุบาล 3)
- ระดับประถมศึกษา (ประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6)

(2) ประเภทอาชีวศึกษา

- ระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค หรือหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวท., ปวส.)

ข. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษาและระดับได้ดังนี้

(1) ประเภทอาชีวศึกษา

- ระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
- ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค หรือหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

2. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามมาตรา 15(2) ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษานอกจากที่กำหนดในข้อ 1.1 เป็นการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน มีดังนี้

ก. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษาได้ดังนี้

(1) ประเภทการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอนผู้ใหญ่ตามระเบียบและหลักการที่ว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ ของกระทรวงศึกษาธิการ

(2) ประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ

ข. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษาได้ดังนี้

(1) ประเภทเฉพาะกาล ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการศึกษา โดยกำหนดเวลาการศึกษาเป็นครั้งคราว

(2) ประเภทสอนศาสนา ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการศาสนา

(3) ประเภทส่งคำสอน ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอนด้วยวิธีส่งคำสอนไปจากโรงเรียน

(4) ประเภททวติวิชา ได้แก่ โรงเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อทวติวิชาบางวิชาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

(5) ประเภทศิลปศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษาในทางศิลปะต่าง ๆ

(6) ประเภทอาชีพศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษาเกี่ยวกับการอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ

3. โรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติทางร่างกายสติปัญญาหรือจิตใจจัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์ตามมาตรา 15 (3) มีดังนี้

ก. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษาได้ดังนี้

(1) ประเภทการศึกษาพิเศษ

(2) ประเภทการศึกษาสงเคราะห์

ข. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากการกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษาได้ดังนี้

(1) ประเภทการศึกษาพิเศษ

(2) ประเภทการศึกษาสงเคราะห์

4. สถานศึกษา/สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่อยู่ในการกำกับดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก การจัดการศึกษาจัดหลักสูตรตามมาตรฐานสากลระบบ ISCED

จากทรรศณื่อดังกล่าวสรุปได้ว่า การศึกษาโรงเรียนเอกชนมีมาตั้งแต่สมัยลานนา และได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน เพื่อจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและกว้างขวางนอกเหนือจากการจัดการของรัฐ ประกอบด้วย 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทสามัญศึกษา และประเภทอาชีพศึกษา ซึ่งแต่ละประเภทจะแยกย่อยออกไปตามลักษณะของการดำเนินงาน และข้อจำกัดอื่น ๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ จึงทำให้มีโรงเรียนเอกชนที่มีการดำเนินงานที่หลากหลายเป็นจำนวนมาก

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาเอกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากสถานศึกษาเอกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่มีการส่งเสริมจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา และเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 คือ ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ระดับ 3 ซึ่งเป็นผลการประเมินสูงสุด และมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด 5 ลำดับแรก ซึ่งมีจำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร

โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร¹ กล่าวไว้สรุปได้ว่า โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคารจัดเป็นโรงเรียนเอกชนที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงโรงเรียนหนึ่งในอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งการดำเนินกิจการได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้มีความก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 รวมเวลากว่า 40 ปี ณ บ้านเลขที่ 530 หมู่ที่ 1 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีนายลั่น หวังสุข นายมานิต บุญสนอง นายเอี่ยม อินทฤทธิ์ และนายพรหม ทองสองยอด เป็นผู้ถือหุ้นและร่วมกันดำเนินการ โดยมอบหมายให้นายประวัติ สุทธิรักษ์ เป็นครูใหญ่ นายชำนาญ บุญสนอง เป็นผู้จัดการ เปิดทำการสอนเพียง 5 ชั้น คือ อนุบาล 1 อนุบาล 2 ประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และประถมศึกษาปีที่ 5 มีนักเรียนทั้งสิ้น 117 คน และครู 5 คน ดำรงกิจการโรงเรียนด้วยค่าเล่าเรียนและเงินทุนสำรองของคณะกรรมการดำเนินการ

ต่อมาปี พ.ศ. 2508 นายมานิต บุญสนอง นายลั่น หวังสุข และนายพรหม ทองสองยอด ได้ขออนุญาตโอนกิจการให้นายเอี่ยม อินทฤทธิ์ ดำเนินการแต่ผู้เดียว ได้มีการแต่งตั้ง และเปลี่ยนแปลงครูใหญ่มากหลายครั้ง ปัจจุบันนี้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ คือ นายชูชาติ อิทธิฤทธิ์ ซึ่งได้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่มานับตั้งแต่ พ.ศ. 2519 การจัดการเรียนการสอนได้มีการเพิ่มขึ้นเรียนขึ้นทุกปี จนถึงปีการศึกษา 2510 จึงได้ทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

¹โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร. (2547). แผนปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2547.

ปี พ.ศ. 2521 ได้ขยายชั้นเรียนจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้เริ่มเปิดเรียนศิลปะ – ฝรั่งเศส แผนการเรียนเดิมมาก่อน จากนั้นได้มีการเพิ่มขยายแผนการเรียน ยุบเลิกในบางแผนการเรียน จนถึง พ.ศ. 2527 มีชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 5 แผนการเรียนคือ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา – ภาษาไทย – อังกฤษ พละนามัย – ไทย – อังกฤษ – พลนัยการ และช่างก่อสร้าง

ปี พ.ศ. 2531 โรงเรียนได้ขอยุบชั้นเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายลงปีละชั้น (ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายก็หมดไป)

ปี พ.ศ. 2542 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการได้เข้าร่วมโครงการของกระทรวง อุตสาหกรรม เพื่อรับรองมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9002 จากสถาบัน MISCI JAS – ANC NAC

ปัจจุบันโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ดำเนินการบริหารภายใต้ความรับผิดชอบของ “บริษัท เค็อมเล็อบ จำกัด” เป็นผู้รับใบอนุญาต โดยมีนางบงกชกาญจน์ (อินทฤทธิ์) พชรพล เป็นผู้แทนผู้รับใบอนุญาต นายปกรณ์ อินทฤทธิ์ เป็นผู้จัดการ และนายชูชาติ อินทฤทธิ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

2. วิสัยทัศน์โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการภายในปี 2550

โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนภายในปี 2550 ไว้ว่า “โรงเรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาหลากหลายความรู้”

3. พันธกิจ

- 3.1 จัดให้มีการบริหารอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้
- 3.2 นำเทคโนโลยีมาพัฒนาการเรียนการสอน การบริหารจัดการ
- 3.3 จัดให้มีการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ เรียนให้สนุกและสร้างสุขภาวะ

- 3.4 ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

- 4.1 นักเรียนมีคุณธรรม-จริยธรรม
- 4.2 นักเรียนมีความรักและศรัทธาต่อสถาบัน
- 4.3 นักเรียนมีการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
- 4.4 นักเรียนรักการอ่าน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้
- 4.5 นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ปลอดภัยจากสารเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมาทุกชนิด

4.6 นักเรียนมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

4.7 นักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา ศิลปะ

5. นโยบายหลัก

5.1 ด้านนักเรียน โรงเรียนจะเร่งพัฒนาความรู้คุณภาพทางวิชาการ เสริมสร้างสุขภาพอนามัยของผู้เรียนให้สมบูรณ์ และพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี

5.2 ด้านสื่อการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ จัดซื้อ จัดหาสื่อที่มีคุณภาพในแต่ละระดับ และสละการเรียนรู้อตามความเหมาะสม และพัฒนาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน โดยส่งเสริมการผลิตจากวัสดุเหลือใช้ และจัดหาในส่วนที่เป็นนวัตกรรมให้เพียงพอและคุ้มค่า

5.3 ด้านเทคนิคและการเรียนการสอน เร่งพัฒนาเทคนิคการสอน ให้ครูมีกระบวนการสอนที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้

5.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล เร่งพัฒนากระบวนการวัดผล โดยเน้นการวัดและประเมินผลจากสภาพจริง กับการวัดผลและประเมินผลเพื่อสรุปผลการพัฒนาการ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

5.5 ด้านครู เร่งพัฒนาครูให้มีความทันสมัยในด้านการแสวงหาความรู้ รู้จักบริโภคข่าวสาร และรู้จักใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความรู้ เป็นผู้นำด้านความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนและชุมชน

5.6 ด้านมาตรฐานคุณภาพ เร่งให้มีการพัฒนาระบบการบริหาร ระบบการจัดการ ระบบการควบคุม ระบบการตรวจสอบกระบวนการ ให้สามารถบริการแก่ผู้ใช้บริการอย่างถูกต้อง รวดเร็วและเกิดความพึงพอใจ

5.7 ด้านอาคารสถานที่ เร่งพัฒนา ปรับปรุง สนาม หรือขยายอาคารเรียนประกอบห้องประกอบ พร้อมทั้งวัสดุ – ครุภัณฑ์ ปรับพื้นที่และอุปกรณ์เครื่องเล่น โดยเน้นที่ปลอดภัย

5.8 ด้านความสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนจะเร่งจัดให้มีการก่อตั้งชมรมผู้ปกครอง ครูศิษย์เก่า ด้วยการประสานความร่วมมือกับชุมชน และองค์กรภายนอกในหลายวิธี และพัฒนาข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

5.9 ด้านข้อมูลสารสนเทศ เร่งพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร ฐานข้อมูลในทุกด้านที่จำเป็นกับการบริหาร การจัดการ การเรียนการสอน การนำเสนอต่อผู้ใช้บริการ ทั้งภายในและภายนอก

5.10 ด้านความร่วมมือ เร่งแสวงหาความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเทคนิควิธีการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อเทคโนโลยี แนวคิดทางการศึกษากับสถาบัน องค์กร หน่วยงานทั้ง

ภาครัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ

6. นโยบายเร่งด่วน

6.1 จัดสร้างอาคารเรียน 1 หลัง 5 ชั้น ๆ ละ 6 ห้อง จำนวน 30 ห้องเรียน สำหรับชั้นที่ 2 เป็นห้องประชุม ชั้นที่ 6 เป็นชั้นโถงเพื่อเป็นลานอเนกประสงค์

6.2 พัฒนาสถานศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

6.3 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุขในสังคมประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6.4 พัฒนาการนำแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ในการเรียนการสอนสร้างจิตสำนึกในการรักบ้านเกิด

6.5 พัฒนาความรู้ ทักษะ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระ โดยเฉพาะด้าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเพื่อการสื่อสารทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ

6.6 ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

7. แนวคิดหลักในการพัฒนาโรงเรียน

แนวคิดในการบริหารจัดการ คือ การดำเนินการแบบมีส่วนร่วมเน้นหลักประชาธิปไตย ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการคิด วางแผนและปฏิบัติงานเป็นทีม สร้างความตระหนัก และจิตสำนึกที่ดี ต่อการพัฒนาสถานศึกษาแก่บุคลากรทุกคน สร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ร่วมงาน มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ และวิธีการใหม่ ๆ

8. วิธีการดำเนินการ

8.1 วางแผนอย่างมีส่วนร่วมทุกระดับ

8.2 นำแผนสู่การปฏิบัติในลักษณะทีมงาน

8.3 มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามนิเทศงาน และรายงานผลในที่ประชุม สม่ำเสมอ

8.4 มีการพัฒนาปรับปรุงงานตลอดเวลาโดยการประชุมบุคลากรประจำเดือน เดือน ละครั้ง ประชุมบุคลากรหลักสัปดาห์ละครั้ง และประชุมกลุ่มย่อยตามความจำเป็นเพื่อตรวจสอบ การดำเนินงานแก้ปัญหาพัฒนางานตลอดเวลา

9. ผลงานที่ภาคภูมิใจ

9.1 กิจกรรมการประกวดวาดภาพระบายสี ณ โรงเรียนแสงทองวิทยา เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2547

9.2 กิจกรรมการประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง ประเภทชาย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 คือ นายภูเบศ สุราฤทธิ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ประเภทหญิงได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 คือเด็กหญิงธนาภรณ์ ปิ่นสา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2

9.3 กิจกรรมงานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ ณ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ท้องฟ้าจำลอง กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 18 – 19 สิงหาคม 2547 ได้รับคัดเลือกให้ไปแข่งขันในระดับประเทศ คือ เด็กหญิงจุฑาทิพย์ ลักษณะวงศ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 แข่งขันการพูดทางวิทยาศาสตร์ ได้รับรางวัลนักพูดยอดเยี่ยมระดับประเทศ

9.4 กิจกรรมแข่งขันทางวิชาการ ณ โรงเรียนพณิชยการหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2547 คือ นายภูเบศ สุราฤทธิ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 ได้รับโล่รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 เด็กหญิงสุพรรณิ เรืองเจริญ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 และเด็กหญิงพศรา พรหมสวัสดิ์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 ได้รับเกียรติบัตรรางวัลชนะเลิศการแข่งขันทักษะวอลเลย์บอล

9.5 กิจกรรมการประดิษฐ์กระทงใบตอง ซึ่งจัดโดยเทศบาลนครหาดใหญ่ ในวันลอยกระทงได้รับรางวัล 2 รางวัล คือ รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 โดยรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ประกอบด้วย เด็กชายเสกสิทธิ์ กลกิจ, เด็กหญิงวราภรณ์ ดีรอด และเด็กหญิงประภาวดี ภาคภูมิชน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ประกอบด้วย เด็กหญิงธารวรัตน์ นิจสรกุล, เด็กหญิงรัชนิกร ดวงแก้ว และเด็กหญิงสุกัญญา พงษ์อุดม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 และได้รับรางวัลชนะเลิศในกิจกรรมเดียวกันซึ่งจัดโดย แมคโดนัลด์ สาขาโลตัส หาดใหญ่

9.6 กิจกรรม “โครงการพัฒนาอัจฉริยภาพทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กและเยาวชน” ซึ่งจัดโดยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ เด็กหญิงขวัญภา หนูชูแก้ว และเด็กชายชิตพล จันทรวิเศษ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 เป็นตัวแทนเข้าร่วม

9.7 กิจกรรมประกวดแฟชั่นโชว์ผ้าไทย “แต่งไทย...เทิดไท้องค์ราชัน” ของเยาวชนระดับอายุ 14 – 16 ปี ซึ่งจัดโดยกระทรวงวัฒนธรรม กรมสามัญศึกษา สมาคมศิลปะเพื่อเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

9.8 กิจกรรมในงานเกษตรภาคใต้ ครั้งที่ 11 ซึ่งจัดโดยคณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดให้มีการประกวดวาดภาพขึ้น ซึ่งเด็กชายอาทิตย์ จันทรเต็ม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ได้รับรางวัลที่ 1 ระดับประถมศึกษาตอนปลายจากหัวข้อ “โรงเรียนของฉัน” เด็กหญิงพัชรา กาญจนกุล นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 ได้รับรางวัล

ชมเชยระดับประถมศึกษาตอนต้น จากหัวข้อ “เกษตรอินทรีย์ เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม”

โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ¹ กล่าวไว้สรุปได้ว่า โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิเป็นโรงเรียนเอกชนที่มีการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาอย่างจริงจัง และได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้มีความก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตั้งอยู่เลขที่ 66/1 หมู่ที่ 1 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ระยะแรกคณะกรรมการและประชาชนชาวตลาดทุ่งลุงได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีน ชื่อว่า “ทงเคียว” ได้รับบริจาคที่ดินจำนวน 2 ไร่ เนื่องจากประสบปัญหาทางด้านการเมืองในสมัยนั้นโรงเรียนจึงต้องเลิกกิจการไป ในระยะต่อมาประชาชนที่สนใจการศึกษาของเยาวชน ประกอบด้วย นายประเสริฐ ลิมพฤษเกษม นายพิพิธ พิพิธสุนทร นายบรรเทา จงวิไลเกษม นายคณิต หลายพิทักษ์ศิลป์ นายเทงไฉย แซ่ลิม นายเล่งแซ แซ่ลิม นายอิจ้ว แซ่ลิม นายชอต่วย แซ่ลิม นายเอกชัย พฤษพัฒน์รักษ์ เป็นเจ้าของผู้จัดการในนามของคณะกรรมการและประชาชนชาวทุ่งลุง โดยใช้อาคารเรียนวัดศุภครุภัณฑ์และอุปกรณ์ต่าง ๆ จากโรงเรียนที่สอนภาษาจีนเดิม และตั้งชื่อว่า “พะตงวิทยา” เปิดสอนวิชาสามัญหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยเปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2504 รับนักเรียนได้ 16 คน ในระยะแรกเปิดเรียนแค่ 3 ห้องเรียน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2 และ 5 มีนักเรียน 80 คน ได้ทำการสอนเรื่อยมาจนมีนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงได้ขออนุญาตขยายชั้นเรียนสายมัธยมศึกษาตอนต้น ในปี พ.ศ. 2513

ในปี พ.ศ. 2518 คณะกรรมการโรงเรียนและผู้ก่อตั้งมีความประสงค์ที่จะให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากยิ่งขึ้น จึงได้ขออนุญาตจัดตั้งมูลนิธิชื่อว่า “มูลนิธิโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ” โดยมีนายประเสริฐ ลิมพฤษเกษม เป็นประธาน วัตถุประสงค์ในตราสารของมูลนิธิ “เพื่อส่งเสริมการศึกษา และส่งเสริมการบำเพ็ญสาธารณกุศลทั้งนี้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง” และได้ทำการเปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่จาก “พะตงวิทยา” เป็น “พะตงวิทยามูลนิธิ”

¹โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ. (2547). แผนปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2547. หน้า 1 – 6.

และได้เชิญนายแสง ยอดประสิทธิ์ มาดำรงตำแหน่งผู้จัดการแทนนายเอกชัย พฤษทรัพย์พัฒนรักษ์ ที่ถอนตัวออกไปในปี พ.ศ. 2519

ในปี พ.ศ. 2531 โรงเรียนได้ประสบอุทกภัยน้ำท่วมอุปกรณ์การเรียนการสอนจนเกิดการชำรุดเสียหาย ทางราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มาตรวจเยี่ยมให้ความช่วยเหลือ ได้รับทราบความเป็นมาและสภาพปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนการดำเนินงานของโรงเรียนในอนาคต

ในปี ปี พ.ศ.2533 นายอิสระ ปัญญาบุษิต ประธานมูลนิธิฯ และผู้ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต และนายประยุทธ กาญจน์แก้ว ผู้จัดการโรงเรียน ได้ทำหนังสือและประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนเอกชนตามวัตถุประสงค์ในตราสารมูลนิธิ คือ ส่งเสริมและจัดการศึกษาเพื่อการกุศลให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงจากโรงเรียนเอกชนทั่วไปเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (3) ประเภทการศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษ เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2536 โดยรัฐบาลให้การอุดหนุนพิเศษเป็นโรงเรียนเอกชนการกุศล

2. ปรัชญาการศึกษา

โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิมีปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนว่า “เรียนดี มีคุณธรรม รู้กตัญญู”

3. คำขวัญโรงเรียน

โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิมีคำขวัญประจำโรงเรียนว่า “วิชาการ จริยธรรม กิจกรรรม”

4. วิสัยทัศน์โรงเรียน

โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “เราจะจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพที่สุดแก่ลูกเด็ก ๆ เยาวชนทุกคน เพื่อมุ่งสร้างให้เป็นคนดี คนเก่ง มีปัญญา พร้อมทั้งจะรับใช้ประเทศชาติต่อไป”

5. พันธกิจโรงเรียน

มุ่งเน้นการทำงานของบุคลากรที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิภาพในการพัฒนา นักเรียนให้เป็นเยี่ยมและมีคุณค่าเหนือความคาดหวัง อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของสังคม

6. นโยบายคุณภาพ

โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิมุ่งผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพและสุขภาพที่ดี สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข รู้ทันต่อเทคโนโลยี รู้จักอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อมมีความศรัทธา ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยดำเนินการตามข้อกำหนดมาตรฐาน ISO 9001 : 9002 และข้อกำหนดของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน พร้อมทั้งปรับปรุงพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน

7. ทิศทางและเป้าหมายของการจัดการศึกษา

เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จแห่งปรัชญา คำขวัญ และพันธกิจของโรงเรียน จึงกำหนดทิศทางและเป้าหมาย ดังนี้

7.1 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อให้เกิดทักษะ กระบวนการทำงาน และมีคุณธรรม จริยธรรม

7.2 มุ่งพัฒนาส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด

7.3 มุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและสุขภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

7.4 มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องานที่รับผิดชอบ และมีความศรัทธาต่อองค์กร

7.5 มุ่งพัฒนาเทคโนโลยี อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

7.6 มุ่งส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม

7.7 มุ่งส่งเสริมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

7.8 มุ่งพัฒนาโรงเรียนสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน โดยบุคลากร ผู้เรียน และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร

8. คุณลักษณะพึงประสงค์ 10 ประการ

8.1 ศรัทธาในศาสนา

8.2 รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี

8.3 เชื่อฟังพ่อ แม่ ครู อาจารย์

8.4 สุขภาพอ่อนหวาน

8.5 มีความกตัญญู

8.6 เป็นผู้รักษาการงาน

8.7 มานะ อดทน ไม่เกียจคร้าน

8.8 ประหยัดดอดอม

8.9 ชื่อสัตย์ สุจริต มีน้ำใจ

8.10 ทำตนให้เป็นประโยชน์

โรงเรียนศรีนคร

โรงเรียนศรีนคร¹ กล่าวไว้สรุปได้ว่า โรงเรียนศรีนครได้มีการส่งเสริมจริยธรรมในสถาน ศึกษา มาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนได้พัฒนาการจัดการจนทำให้กิจการของโรงเรียนมีความก้าวหน้าขึ้นเป็น ลำดับ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา

ในปี พ.ศ. 2466 คุณชีกิมหยง คหบดีผู้ใจบุญต้นตระกูล “ฉัยยากุล” ได้อุทิศที่ดิน ตรงบริเวณสี่แยกติดกับถนนธรรมานุวัติตัดกับถนนเสน่หานุสรณ์ เนื้อที่ 1,000 ตารางเมตร เพื่อ การศึกษา และต่อมาคณะกรรมการตัวแทนชาวจีนในเมืองหาดใหญ่ ได้ร่วมมือกันจัดตั้งโรงเรียนขึ้น ในพื้นที่ดังกล่าว ชื่อโรงเรียน “จงฝายิฉิน” และเปิดสอนการสอนครั้งแรกในปี พ.ศ. 2467 แต่ถูก ปิดกิจการใน 10 ปีต่อมา และในปี พ.ศ. 2478 ท่านขุนนิพัทธ์จีนนคร ต้นตระกูล “จิระนคร” ได้ร่วมกับคณะกรรมการในเมืองหาดใหญ่ เปิดโรงเรียนขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง แต่พอถึงปี พ.ศ 2481 ก็ถูกทางราชการสั่งปิดอีกและในปีเดียวกันนั่นเอง คณะศิษย์เก่าโรงเรียนจงฝายิฉิน ได้ร่วมมือกัน ดำเนินการให้โรงเรียนได้เปิดทำการสอนอีกครั้งหนึ่ง โดยเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียน “จงฝายิฉิ๋ว” สอนเป็นภาคค่ำ และต่อมาได้เปลี่ยนมาสอนเป็นภาคกลางวัน โรงเรียนเริ่มเป็นที่นิยมของชาว หาดใหญ่ทำให้โรงเรียนก็คับแคบลง ต่อมาคุณชีกิมหยง ได้อุทิศที่ดินให้อีก 1 แปลง ขนาดเนื้อที่ 17 ไร่ 3 งาน โรงเรียนจงฝายิฉิ๋วจึงย้ายมาเปิดทำการสอนที่สถานที่ใหม่ภายใต้การบริหาร ของคุณก็ จิระนคร คุณเอกศักดิ์ องค์กรกุล และ คุณเซ่งจือ ลือประเสริฐ ต่อมาได้มีสมาคมจีน 5 สมาคม คือ สมาคมแต้จิ๋ว สมาคมฮกเกี้ยน สมาคมไหหลำ สมาคมกวางสี และสมาคมแคะ โดยมีคุณเอกศักดิ์ องค์กรกุล เป็นประธานกรรมการ ได้ร่วมกันสร้างอาคารขนาด 30 ห้องเรียนขึ้น ใหม่ 1 หลัง และเปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น “ศรีนคร” และเมื่อโรงเรียนได้ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับ นโยบายของรัฐ จึงถูกถอนใบอนุญาตและปิดกิจการอีกครั้งในปี พ.ศ. 2496 โรงเรียนศรีนคร ถูกปิดกิจการนานถึง 17 ปี ต่อมาเมื่อคุณเผชญ์ ลีลาภรณ์ ได้รวบรวมบรรดาศิษย์เก่าทั้งหลาย ตั้งเป็นสมาคมศิษย์เก่าขึ้นในปี พ.ศ 2511 ต่อมาอีก 2 ปี คือ ในปี พ.ศ. 2513 คณะกรรมการ

¹โรงเรียนศรีนคร. (2545). รายงานการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2545. หน้า 1 – 16.

สมาคมศิษย์เก่าได้พร้อมใจกันขอโอนใบอนุญาตของโรงเรียนไชยยันตวิทยา(ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา) มาใช้เพื่อจัดตั้งโรงเรียนใหม่ และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนศรีนคร เหมือนที่ถูกสั่งปิดไปแล้ว การบริหารโรงเรียนในระยะนั้นอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการ สมาคมศิษย์เก่าและสมาคมแต่จิ๋ว สมาคมฮกเกี้ยน สมาคมไหหลำ สมาคมกวางสี และกองมรดก ชีกิมหยง โดยมีคุณฉ่อง ฉัยยากุล เป็นประธานกรรมการบริหาร คุณกี จิระนคร เป็นผู้รับใบอนุญาต และคุณเผธิญ ลีลาภรณ์ เป็นผู้จัดการโรงเรียน

ปัจจุบันโรงเรียนศรีนครได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิชื่อว่า “มูลนิธิโรงเรียนศรีนครหาดใหญ่” บริหารโดยคณะกรรมการจาก 5 สมาคมจีน ร่วมกับคณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่าศรีนคร มี นายนิคม ปรีชาวิรุฑ เป็นประธานมูลนิธิ และนายสมชัย พินัยกู เป็นนายกสมาคมศิษย์เก่า นายเคร่ง สุวรรณวงศ์ เป็นผู้รับใบอนุญาต นางทิพย์นา จิระนคร เป็นผู้จัดการ นายไพลภ หนูมี เป็นครูใหญ่ มีคณะครู – อาจารย์ที่ทำการสอนและบริหารต่าง ๆ 20 คน บุคลากรอื่น ๆ 32 คน นักเรียน 2,804 คน พร้อมทรัพย์สินต่าง ๆ ประมาณ 115 ล้านบาท ซึ่งประกอบด้วยอาคารเรียน 5 หลัง หอสมุด 1 หลัง โรงยิมเนเซียมขนาดใหญ่ 1 หลัง สนามฟุตบอลขนาดมาตรฐาน 1 สนาม สนามบาสเกตบอล 2 สนาม และสนามวอลเลย์บอล 1 สนาม

โรงเรียนศรีนครเป็นโรงเรียนที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของเมืองหาดใหญ่ ก่อตั้งขึ้นด้วยแรงศรัทธาและความร่วมมือร่วมใจของประชาชนชาวหาดใหญ่ โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้เป็นสถานศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของคนไทยทั้งมวล สถานศึกษาแห่งนี้นอกจากจะเปิดทำการสอนตามหลักสูตรสามัญของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังได้เปิดสอนภาษาจีนกลางควบคู่กับการสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผู้รับผิดชอบตั้งแต่ระดับบริหารถึงระดับปฏิบัติการได้เห็นพ้องต้องกันว่าจะร่วมมือกันพัฒนาให้โรงเรียนศรีนครเป็นโรงเรียนที่ดีและมีคุณภาพเทียมเท่ากับโรงเรียนที่มีมาตรฐานทั่วไป ภายในปี พ.ศ. 2548

2. ปรัชญาของโรงเรียน

ปรัชญาโดยมีการเน้นอุดมการณ์ 3 ประการ โดยมีความเชื่อว่า ผู้ที่มีคุณธรรมย่อมจะสัมฤทธิ์ผลทางด้านวิชาการและเกิดสติปัญญา จึงกำหนดปรัชญาไว้ว่า “คุณธรรมนำวิชาการเป็นพื้นฐานแห่งปัญญา”

3. วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

มุ่งส่งเสริมการสร้างโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และนักเรียนต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน บนพื้นฐานของความเป็นกลุ่มคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีสุขภาพดี และสามารถมีชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นอย่างมีความสุข

4. นโยบายของโรงเรียน

ปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร โดยจัดแบ่งหน่วยงาน บุคลากร และกำหนดภารกิจของหน่วยงานให้ชัดเจน สอดคล้อง ประสาน และเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

5. ผลงานที่ภาคภูมิใจ

5.1 เด็กหญิงชนิดา แซ่ตั้ง ได้รับรางวัลเหรียญเงินประเภทโครงงานวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสถาบันราชภัฏสงขลาจัดขึ้น

5.2 นางสาวปิยาภรณ์ ย่ากุล นางสาวเพ็ญผกา ฤทธิเดช และนางสาวพันพิพา หิรัญสาย ได้รับรางวัลเหรียญเงิน ประเภทโครงงานวิทยาศาสตร์ “อิฐบล็อกจากวัชพืช” จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

5.3 เด็กหญิงอรุณพร แซ่เต๋ย เด็กหญิงพจณี เมธีวรรณะ และนางสาวศิวพร เพ็ชรทองช่วย ได้รับรางวัลเหรียญเงิน ประเภทโครงงานวิทยาศาสตร์ “ถ่านจากขี้เลื่อย” จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

5.4 นางสาวศิวพร เพ็ชรทองช่วย และนางสาวอมฤตา รัศวรรโณ ได้ตอบปัญหา วิทยาศาสตร์ ในวันกิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ ระดับภาคใต้ จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

5.5 เด็กหญิงธนพร ผลธานีโก ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดอ่านข่าวระดับ ภาคใต้ และรองชนะเลิศอันดับ 2 การประกวดอ่านข่าวระดับประถมศึกษา วันเด็กแห่งชาติ ระดับประเทศ

5.6 เด็กชายสุทธิศักดิ์ พรหมพูล ได้รับรางวัลอันดับ 4 การแข่งขันคณิตอัจฉริยา MQ IQ 180 เยาวชน ภาคใต้ 2545 ประเภทมัธยมศึกษา จากเวทีวิชาการหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนภาคใต้

5.7 เด็กชายฮิเดากิ อานาซาวา ได้รับรางวัลอันดับ 13 การแข่งขันคณิตอัจฉริยา MQ IQ 180 เยาวชน ภาคใต้ 2545 ประเภทประถมศึกษา จากเวทีวิชาการหลักสูตร สถานศึกษาโรงเรียนเอกชนภาคใต้

5.8 เด็กหญิงธนพร ผลธานีโก ได้รับรางวัลอันดับ 14 การแข่งขันคณิตอัจฉริยา MQ IQ 180 เยาวชน ภาคใต้ 2545 ประเภทประถมศึกษา จากเวทีวิชาการหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนภาคใต้

5.9 กิจกรรมกีฬาทีมบาสเกตบอล (หญิง) ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 อายุไม่เกิน 13 ปี จากเทศบาลนครหาดใหญ่ และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 บาสเกตบอลหญิงอายุไม่เกิน 15 ปี

5.10 กิจกรรมกีฬาทีมบาสเกตบอล (ชาย, หญิง) ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 อายุไม่เกิน 14 ปี จากเทศบาลนครหาดใหญ่

5.11 กิจกรรมการแสดงชุดบักซีไต้บ้านเรา “หนูน้อยเบิกบาน” ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 2 จากเทศบาลนครหาดใหญ่

5.12 เด็กหญิงณัฐธิดา เสถียรสถิตวงศ์ ได้รับเกียรติบัตรเหรียญทอง กิจกรรม หนูน้อยคนเก่ง จากโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

5.13 เด็กชายปฏิภาณ เชื้อพราหมณ์ ได้รับเกียรติบัตรเหรียญทองแดง กิจกรรม ปั่นเสริมเติมแต่ง จากโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน¹ ได้กล่าวถึงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนไว้ในรายงานการตรวจสอบคุณภาพโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนสมานคุณวิทยาทานเป็นประเภทโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดกองโรงเรียนสามัญศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เดิมเป็นโรงเรียนราษฎร์ของวัดเริ่มต้นโดยพระครูสมานคุณารักษ์ เจ้าอาวาสวัดโคกสมานคุณ และพระมหากลิ่น ศรณรินทร์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2490 ตามระเบียบว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ของวัดและคณะสงฆ์ พุทธศักราช 2488 ตามเจตนารมณ์ของอดีตเจ้าอาวาสวัดโคกสมานคุณ ซึ่งท่านมีความเชื่อมั่นว่า พระพุทธศาสนากับวงการศึกษาไทยเป็นสิ่งที่ควบคู่ตลอดไป กล่าวคือ พระพุทธศาสนาจะดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนและมั่นคงก็ต้องอาศัยการศึกษาและการศึกษา

¹โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน. (2543). รายงานการตรวจสอบคุณภาพโรงเรียน.

จะสมบูรณ์ไม่ได้ถ้าไม่อาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จุดมุ่งหมาย คือ สร้างเด็กไทยให้สมบูรณ์ และเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีมีคุณค่าแก่สังคมและประเทศชาติ

ปัจจุบันมีพระราชวิราภรณ์ เป็นผู้รับใบอนุญาตนายชนินทร์ ศรีจันทร์ เป็นผู้จัดการ และ สิบโทคิน หนูสอน เป็นครูใหญ่ ในปี พ.ศ. 2542 โรงเรียนได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ 318 ล/38 (พิเศษ) โดยสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน สนับสนุนงบประมาณ 8.7 ล้านบาท งบประมาณในการก่อสร้างพร้อมวัสดุครุภัณฑ์ จำนวน 17 ล้านบาท โรงเรียนรับภาระในส่วนที่เหลือจำนวน 8.3 ล้านบาท และได้รับพระราชทานชื่อ “อาคารเฉลิมพระเกียรติ 6 รอบ พระชนมพรรษา” พร้อมทั้งได้รับอนุญาตให้ประดิษฐานตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ เนื้อที่ป้ายชื่อด้านหน้าอาคารเรียน

2. ธรรมชาติประจำโรงเรียน

โรงเรียนสมานคุณวิทยาทานมีธรรมชาติประจำโรงเรียนว่า “โลกใบนี้มีทุกสิ่งทุกอย่าง เมตตาธรรมคำจูนโลก”

ผู้ก่อตั้งโรงเรียนมีความปรารถนาสงเคราะห์ อนุเคราะห์ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ได้เรียนรู้และนำหลักการไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ทุกโอกาส

3. ปรัชญาของโรงเรียน

โรงเรียนมีปรัชญาของโรงเรียนว่า “คุณธรรมนำหน้า วิชาการเป็นเลิศ”

คุณธรรมนำหน้า หมายถึง การมุ่งพัฒนาคณาจารย์และนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของผู้อื่น สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิชาการเป็นเลิศ หมายถึง การมุ่งพัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะทุกด้าน โดยเน้นการฝึกปฏิบัติการทดลองคิดค้นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

4. ความมุ่งมั่นของโรงเรียน

จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นนักเรียน “เก่ง ดี มีความสุข” บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

5. วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

มุ่งเน้นบุคลากรและนักเรียนให้มีการพัฒนาตนเองทางด้านร่างกาย จิตใจ ให้มีสุขภาพดี พละนาถัยสมบวรณ มีสติปัญญาและศีลธรรม เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศไทย มีบรรยากาศ เอื้อต่อการเรียนรูู้ บุคลากร นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างเป็นระบบเต็ม ศักยภาพ

6. นโยบายโรงเรียน

นโยบายที่ 1 มุ่งพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม

นโยบายที่ 2 มุ่งพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีความรู้เป็นเลิศทางวิชาการ

นโยบายที่ 3 มุ่งพัฒนาบุคลากรและนักเรียนให้มีสุขภาพดี พละนาถัยสมบวรณ

นโยบายที่ 4 มุ่งพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมเอื้อ

ต่อการเรียนรูู้

นโยบายที่ 5 มุ่งพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียน โดยมีบุคลากร นักเรียน และ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างเป็นระบบเต็มศักยภาพ

7. ความสำเร็จของโรงเรียน

7.1 วันที่ 2 มิถุนายน 2502 โรงเรียนได้รับรองวิทยฐานะเทียบเท่าโรงเรียนรัฐบาล

7.2 ปีการศึกษา 2522 โรงเรียนได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มทดลองของกลุ่มโรงเรียนการ กุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีจำนวน 11 โรงเรียนทั่วประเทศ

7.3 วันที่ 17 กันยายน 2530 โรงเรียนได้รับเกียรติบัตรโรงเรียนผู้นำการใช้ หลักสูตรมัธยมศึกษา

7.4 วันที่ 7 กรกฎาคม 2534 โรงเรียนได้รับโล่รางวัลชมเชย การแข่งขันระเบียบ แถวลูกเลื่องงานชุมนุมลูกเลื่องแห่งชาติ ครั้งที่ 13 ณ ค่ายลูกเลื่องชิวราชู จังหวัดชลบุรี

7.5 วันที่ 29 กันยายน 2535 โรงเรียนได้รับโล่รางวัลชนะเลิศการสวนสนาม การ ชุมนุมลูกเลื่องจังหวัดสงขลา ณ ค่ายรัตนสาร จังหวัดสงขลา

7.6 วันที่ 24 กรกฎาคม 2541 โรงเรียนได้รับเกียรติบัตรโครงการโรงเรียนสีขาว จากนายสมศักดิ์ ปรีศนันท์กุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

8. ความภาคภูมิใจของบุคลากร

8.1 ผู้รับใบอนุญาต (พระราชวิราภรณ์) ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ชั้นราชที่พระราชวิราภรณ์ เจ้าอาวาสวัดโคกสมาณคุณ พระอารามหลวง และเจ้าคณะจังหวัดสงขลา

8.2 ผู้จัดการ (นายชินนทร์ ศรีจันทร์)

8.2.1 ได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มพัฒนาการศึกษาเอกชน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

8.2.2 ได้รับเลือกเป็นผู้ประสานงานประธานชมรมการศึกษาเอกชน 14 จังหวัดภาคใต้

8.2.3 ได้รับเลือกเป็นประธานชมรมการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา 4 สมัย

8.2.4 ผู้เชี่ยวชาญโครงการวิจัยแนวทางการส่งต่อนโยบายกระทรวงศึกษาธิการในทศวรรษหน้า

8.2.5 กรรมการเลขาธิการคุรุสภาอำเภอหาดใหญ่

8.2.6 กรรมการคุรุสภาจังหวัดสงขลา

8.2.7 ประธานกรรมการก่อตั้งสมาคมการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา

8.2.8 อุปนายกสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

แห่งประเทศไทย

8.2.9 ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้แทนสมาชิกคุรุสภาจังหวัด เป็นกรรมการก่อตั้งสมาคม และกรรมการบริหารสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

8.2.10 กรรมการการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา

8.2.11 กรรมการประเมินสำนักงานศึกษาธิการอำเภอในจังหวัดสงขลา

8.2.12 กรรมการประเมินคุณภาพมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

8.2.13 กรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

8.3 ครูใหญ่ (สิปโทคิน หนูสอน)

8.3.1 ได้รับเลือกเป็นรองประธานกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา 2 สมัย

8.3.2 เป็นประธานการอบรมนิเทศภายในและการวิจัยในชั้นเรียนเขตภาคใต้

8.4 นายไพโรจน์ สุวรรณสมนึก ได้รับเกียรติบัตรจากผู้อำนวยการคุรุสภาอำเภอหาดใหญ่ในฐานะครูจริยธรรมดีเด่น

9. ผลสำเร็จของการจัดการศึกษา

- 9.1 นักเรียนได้รับโล่พระราชทานรางวัลชนะเลิศการแข่งขันสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะของกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ประจำปี 2543 ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
- 9.2 นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ รายการเพลงแหล่ ดาวรุ่งชิงแชมป์แห่งประเทศไทย
- 9.3 นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง 2000 ระดับมัธยมศึกษาเนื่องในงานวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา ประจำปี 2543
- 9.4 นักเรียนได้รับการคัดเลือกระดับจังหวัด เพื่อรับรางวัลพระราชทานประจำปีการศึกษา 2541
- 9.5 นักเรียนได้เป็นตัวแทนจังหวัดสงขลา ในการแข่งขันกีฬาเปตอง เพื่อคัดเลือกเป็นตัวแทนเขต 9 เข้าร่วมแข่งขันกีฬาเยาวชนแห่งชาติ ครั้งที่ 14
- 9.6 นักเรียนได้รับรางวัลเหรียญทองวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาในการทดสอบทักษะวิชาการ กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ปีการศึกษา 2542
- 9.7 นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้ด้วยวัสดุและเศษวัสดุระดับมัธยมศึกษา เนื่องในวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา
- 9.8 นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกิจกรรมระดมพลังสมอง ระดับมัธยมศึกษา เนื่องในวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา
- 9.9 นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันทักษะทางภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา เนื่องในวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา
- 9.10 นักเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกิจกรรมตอบปัญหาสังคม ระดับมัธยมศึกษา เนื่องในวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997

โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997¹ ได้กล่าวถึงข้อมูลของโรงเรียนไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปี 2547 สรุปได้ดังนี้

¹โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997. (2547). แผนปฏิบัติงาน ประจำปีการศึกษา 2547. หน้า 1 – 8.

1. ประวัติความเป็นมา

โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 มีชื่อเดิมว่า “โรงเรียนอนุบาลสองแสงเจริญ” โดยมีนายสุกิจ โจนวานิชกิจ เป็นเจ้าของกิจการ ตั้งอยู่เลขที่ 76/13 หมู่ 8 ถนนกาญจนวนิช ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ปัจจุบันเปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีนักเรียนทั้งสิ้น 1,701 คน ในระดับชั้นประถมศึกษาแต่ละชั้นได้ขยายระดับชั้นละ 4 ห้องเรียน ห้องเรียนละประมาณ 45 คน มีนักเรียนชายจำนวน 840 คน นักเรียนหญิงจำนวน 861 คน โดยใช้หลักสูตรประถมศึกษาและหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ด้วยความมุ่งมั่นในการต้องการให้เยาวชนในชุมชนตำบลพะตง เขตอำเภอสะเดา และบริเวณใกล้เคียง ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือครอบครัวที่มีฐานะไม่พร้อมทางด้านเศรษฐกิจ ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาคู่เทียมกับบุคคลอื่นในระดับการศึกษาภาคบังคับ

ครู - อาจารย์ในโรงเรียนมีจำนวน 66 คน ผู้ชายจำนวน 12 คน และผู้หญิงจำนวน 54 คน ครูที่มีวุฒิกศศึกษาปริญญาโท 1 คน ปริญญาตรี 56 คน และวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี 2 คน มีครูผู้สอนชั้น 5 คน อายุเฉลี่ยของครูโดยประมาณ 35 ปี ประสบการณ์การทำงานของครูโดยเฉลี่ย 14 ปี พนักงานขับรถ 8 คน นักการภารโรง 2 คน แม่บ้าน 1 คน และยามรักษาความปลอดภัย 2 คน

เนื้อที่ของโรงเรียนมีทั้งหมด 4 ไร่ ซึ่งมีเนื้อที่ขนาดใหญ่ ประกอบด้วย อาคารเรียนคอนกรีต 2 ชั้น 1 หลัง 3 ชั้น 1 หลัง และ 4 ชั้น 1 หลัง สนามฟุตบอล 1 สนาม สนามอเนกประสงค์ 1 สนาม ห้องโสตทัศนูปกรณ์ 1 ห้อง ห้อง Sound Lab 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง อาคารพยาบาล 1 หลัง อาคารโภชนาการ 1 หลัง อาคารสำนักงาน 1 หลัง อาคารมินิมาร์ท 1 หลัง ห้องฝึกปฏิบัติประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกวิชา มีสระว่ายน้ำ มีสวนหย่อมหน้าอาคารสำนักงานและอาคารเรียนทุกอาคาร เพื่อให้ให้นักเรียนพักผ่อนหย่อนใจ ห้องน้ำ 2 หลัง จำนวน 34 ห้อง และปัจจุบันโรงเรียนมีศูนย์การเรียนรู้ที่ครบวงจรและทันสมัย บนเนื้อที่กว่า 100 ไร่

ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตเทศบาลพะตง เชื่อมระหว่างอำเภอสะเดา และอำเภอหาดใหญ่ เทศบาลตำบลพะตงมีเนื้อที่ประมาณ 70,624 ไร่ มีประชากรประมาณ 6,353 คน ประชากรชายประมาณ 3,085 คน ประชากรหญิงประมาณ 3,268 คน มีนายชัยวัฒน์ ศรีประสิทธิ์ เป็นนายกเทศมนตรี ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพสวนยางพาราและทำสวน ในการบริหารจัดการ โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดี และโรงเรียน

ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนชุมชน เช่น สถานที่ วงดุริยางค์ เป็นต้น

2. คติพจน์

ปัญญา โลกสมิ ปุชโชโต (ปัญญาเป็นแสงสว่างในโลก)

3. ปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน

ความรู้ คุณธรรม นำชีวิต

ความรู้ หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้า แสวงหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้สามารถ
คิดสร้างผลงานเป็นของตนเองตามสมรรถภาพ

คุณธรรม หมายถึง การส่งเสริมคุณงามความดีในการครองตนยึดมั่นในหลักธรรม
ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไว้ซึ่งความเป็นไทย

นำชีวิต หมายถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ประสบการณ์ ไปประยุกต์ใช้ให้
เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง
เคารพการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4. วิสัยทัศน์ของโรงเรียนสองแสงวิทยา 1997

เพื่อให้ครู บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ชุมชน หรือผู้ปกครองมองเห็นภาพในอนาคตที่ควรจะเป็น
ของโรงเรียนอันจะเป็นแนวทางให้ทางฝ่ายที่เกี่ยวข้องพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน จึงได้กำหนด
วิสัยทัศน์ไว้ดังนี้

4.1 เป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของ
ท้องถิ่นและเป็นศูนย์กลางทางด้านข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4.2 เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้
นักเรียนเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่เสมอ จนสามารถพัฒนาตัวเองเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

4.3 เป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน มีการจัดการศึกษาให้
สอดคล้องกับสภาพความต้องการของชุมชน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนการเรียน
การสอน

4.4 เป็นโรงเรียนที่บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และ
มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ

4.5 เป็นโรงเรียนที่จัดให้มีการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ
พลังงานและ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งปลูกฝังจิตสำนึกในความรักและห่วงแหนถิ่นกำเนิด

4.6 นักเรียนในโรงเรียนมีคุณลักษณะที่ดี มีค่านิยมในการอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีไทย ตลอดจนศรัทธาการปกครองในระบบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4.7 เป็นโรงเรียนที่มีบรรยากาศร่มรื่น สวยงาม สะอาดปราศจากมลภาวะ นักเรียน ชุมชน หรือผู้ปกครองสามารถมาใช้บริการและพักผ่อนหย่อนใจอย่างมีความสุข

4.8 เป็นโรงเรียนที่มีระบบการบริหารการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ดำเนินการโดย องค์คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ประกอบด้วย ฝ่ายโรงเรียน ผู้ปกครอง และตัวแทนภาครัฐ

5. เป้าหมายของโรงเรียน

5.1 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และสร้างผลงานแสดงความก้าวหน้าของตนเอง

5.2 มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าแสวงหาความรู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

5.3 พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนอย่างเต็ม ศักยภาพ

5.4 พัฒนาระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ โดยกระจายอำนาจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารแบบองค์กรร่วม ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารการจัดการอย่าง ทันสมัย และมีประสิทธิภาพเพื่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษาระดับชาติ

5.5 มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยในการดำรงชีวิต

5.6 เสริมสร้างค่านิยมด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และความภาคภูมิใจใน ความเป็นไทย

5.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

5.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนศรัทธาการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6. เกียรติประวัติของโรงเรียน

6.1 รางวัลรองชนะเลิศอันดับหนึ่ง การประกวดพวงมาลาประเภทความคิด ปีการศึกษา 2533

6.2 รางวัลชนะเลิศ การประกวดพวงมาลาประเภทความคิด (เอกชน) ปีการศึกษา 2534

- 6.3 รางวัลชนะเลิศ การประกวดพวงมาลา ประเภทความคิด วันปิยมหาราช
ปีการศึกษา 2535
- 6.4 รางวัลชนะเลิศ การประกวดพวงมาลา สภาตำบลพะตง (ประเภทความคิด)
ปีการศึกษา 2537
- 6.5 รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกรีฑา – กีฬาดี ปีการศึกษา 2537
- 6.6 รางวัลชนะเลิศกองเชียร์ การแข่งขันกรีฑา – กีฬา ปีการศึกษา 2537
- 6.7 รางวัลชนะเลิศ ถ้วยรวมกีฬานานาชาติ ระดับประถมศึกษา กรีฑา – กีฬา ปี
การศึกษา 2537
- 6.8 รางวัลชนะเลิศอันดับ 2 การแข่งขันฟุตบอล 7 คน ปีการศึกษา 2539
- 6.9 รางวัลชนะเลิศ กรีฑารุ่นจิ๋ว ปีการศึกษา 2539
- 6.10 รางวัลชนะเลิศ ขบวนพาเหรด ปีการศึกษา 2539
- 6.11 รางวัลชนะเลิศ เซปักตะกร้อ ปีการศึกษา 2539
- 6.12 รางวัลชนะเลิศ ประเภททีมชายการแข่งขันวอลเลย์บอลชาย ปีการศึกษา
2540
- 6.13 รางวัลชนะเลิศประเภททีมชาย การแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลชายครู ครั้งที่
14 ปีการศึกษา 2541
- 6.14 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 3 การแข่งขันกีฬามัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2541
- 6.15 รางวัลชนะเลิศ วอลเลย์บอล กีฬามัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2541
- 6.16 รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอลวันครู ปีการศึกษา 2541

7. งานด้านวิชาการ

7.1 ระดับท้องถิ่น

7.1.1 รางวัลชนะเลิศ ความสามารถทางภาษา (เล่านิทาน) ประเภทบุคคล
ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานแข่งขันทักษะวิชาการกลุ่มทุ่งลุง ตำบล
พะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

7.1.2 รางวัลชนะเลิศ คณิตคิดเร็ว ประเภทบุคคล ระดับประถมศึกษาปีที่ 3 –
ประถมศึกษาปีที่ 4 ในงานแข่งขันทักษะวิชาการกลุ่มทุ่งลุง ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา

7.1.3 รางวัลชนะเลิศ การตอบปัญหา สปช. ประเภททีม ระดับประถมศึกษา ปีที่ 3 – ประถมศึกษาปีที่ 4 ในงานแข่งขันทักษะวิชาการกลุ่มทุ่งลู่ ตำบลพะตง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

7.1.4 รางวัลชนะเลิศ การวาดภาพระบายสี ประเภททีม ระดับประถมศึกษา ปีที่ 5 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานแข่งขันทักษะวิชาการกลุ่มทุ่งลู่ ตำบลพะตง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

7.1.5 รางวัลชนะเลิศ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ประเภททีม ระดับประถมศึกษา ปีที่ 5 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานแข่งขันทักษะวิชาการกลุ่มทุ่งลู่ ตำบลพะตง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

7.1.6 รางวัลชนะเลิศ ประเภทอ่านบทความ ประเภทบุคคล ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานเพชรน้ำหนึ่ง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

7.1.7 รางวัลชนะเลิศ ประเภทเพลงไทยสากล ประเภททีม ระดับประถมศึกษา ปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานเพชรน้ำหนึ่ง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

7.1.8 รางวัลชนะเลิศ ประเภทการแสดงรำไทย ประเภททีม ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานเพชรน้ำหนึ่ง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

7.1.9 รางวัลชนะเลิศ ทักษะทางภาษาอังกฤษ ประเภททีม ระดับประถมศึกษาปีที่ 5 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ในงานเพชรน้ำหนึ่ง อำเภอลองหอยโข่ง จังหวัดสงขลา

7.1.10 รางวัลชนะเลิศ การสวดสรภัญญะ ระดับประถม กลุ่มอำเภอลองหอยโข่ง

7.1.11 รางวัลชนะเลิศ กิจกรรมสู่ฝันงานศิลป์ ในงานแข่งขันวิชาการร่วมกับเทศบาลนครหาดใหญ่

7.2 ระดับจังหวัด

7.2.1 รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันบรรยายธรรมะ ระดับประถมศึกษาตอนต้น

7.2.2 รางวัลชนะเลิศ การแข่งขันบรรยายธรรมะ ระดับประถมศึกษาตอนปลาย

7.2.3 รางวัลชมเชยอันดับ 1 การประกวดเรียงความ “สวนสัตว์ในฝัน” ขององค์การสวนสัตว์สงขลา

7.2.4 รางวัลชนะเลิศ คณิตศาสตร์คิดสนุก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในงาน
วันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.2.5 รางวัลชนะเลิศ ทักษะทางภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1
ในงานวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.2.6 รางวัลชนะเลิศ ทักษะทางภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2
ในงานวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.2.7 รางวัลชนะเลิศ การร้อยมาลัยเป็นของชำร่วย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1
ในงานวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.2.8 รางวัลชนะเลิศ การประดิษฐ์กระทงลอย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2
ในงานวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.2.9 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 “IQ 180” ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในงาน
วันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.2.10 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 “ผู้ฝันงานศิลป์คณิต” ระดับมัธยมศึกษาปีที่
1 ในงานวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.2.11 รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 คณิตศาสตร์คิดสนุก ระดับมัธยมศึกษาปีที่
2 ในงานวันการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา

7.3 ระดับประเทศ

7.3.1 รางวัลชมเชย การบรรยายธรรมะ ระดับประถมศึกษาตอนปลายของ
กรมศาสนา

7.3.2 รางวัลชมเชยอันดับ 2 การตอบปัญหาธรรมะ ครั้งที่ 17 ของชมรม
พุทธศาสตร์ สากลแห่งประเทศไทย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า สถานศึกษาเอกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีการส่งเสริมจริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา และ
เป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(สมศ.) ในด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 คือ ผู้เรียนมีคุณธรรมและ จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
ระดับ 3 ซึ่งเป็นผลการประเมินสูงสุด และมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด 5 ลำดับแรก จำนวน 5
โรงเรียน คือ โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ โรงเรียนศรีนคร โรงเรียน
สมานคุณวิทยาทาน และโรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำมาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนเค้าโครง การกำหนดกรอบแนวความคิด กำหนดความมุ่งหมายขอบเขต และใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งเสนอผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ต่อไป

บทที่ 3

การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่ง ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่สมาชิกในสังคม การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม

การศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็น การส่งเสริมจริยธรรมที่มีการส่งเสริมมาช้านาน มีการถ่ายทอดจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการเรียน การสอนของโรงเรียนที่มีการสอนทั้งสามัญและศาสนาควบคู่กันไป ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็น การส่งเสริมวิถีชีวิตของเยาวชนให้ดำเนินชีวิตไปตามครรลองของศาสนา และดำรงชีวิตอย่างสงบ สุขในสังคม และประเทศชาติ

การศึกษา การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นการศึกษาออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1. การอบรมจริยธรรมโดยตรง
2. การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน
3. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม
4. การจัดการสิ่งแวดล้อม

การศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การอบรมจริยธรรมโดยตรง

การศึกษาการจัดอบรมจริยธรรมโดยตรง เพื่อการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็น คือ การอบรมหน้าเสาธง การสวดมนต์ การทำสมาธิ การฝึกมารยาท ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. การอบรมหน้าเสาธง

การอบรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรมการสอนจริยธรรมของโรงเรียนที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง เพราะมุ่งฝึกให้นักเรียนได้รู้จัก การตรงต่อเวลา รู้หน้าที่ มีวินัย ความพร้อมเพรียงในการทำกิจกรรมหน้าเสาธง (ดูรูปภาพประกอบที่ 1 และ 2)

ภาพที่ 1 แสดงการเข้าแถวหน้าเสาธง เคารพสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548

ภาพที่ 2 แสดงการเข้าแถวหน้าเสาธง เคารพสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ของนักเรียนโรงเรียนศรีนคร ถ่ายเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548

ผลการศึกษาปรากฏว่า เรื่องที่อบรมในการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบ้านนา จังหวัดสงขลา ปรากฏว่า การอบรมหน้าเสาธงที่สำคัญ คือ เรื่องที่อบรม เวลาที่อบรม และผู้อบรม ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

1.1 เรื่องที่อบรม ปรากฏว่า เรื่องที่อบรมการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนเอกชน อำเภอบ้านนา จังหวัดสงขลา ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความกตัญญูต่อเวที ความเสียสละ และมารยาทต่าง ๆ เช่น มารยาทในการแต่งกาย มารยาทในการเคารพผู้อาวุโส มารยาทในการพูด มารยาทในการปฏิบัติตนทั้งในและนอกชั้นเรียน มารยาทในการรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน และภายในบริเวณโรงเรียน มารยาทในการรับประทานอาหาร การอบรมหน้าเสาธงนั้นสืบเนื่องจากการเรียนการสอนแต่ละวัน ยังไม่บรรลุตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้ จึงได้มีการอบรมผู้เรียนเกี่ยวกับจริยธรรมที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในช่วงระยะเวลานั้น ๆ ดังที่ ชูชาติ อินทฤทธิ์¹ ครูใหญ่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ไพลก หนูมี² ครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร เมธี เกิดแสงสุริยงค์³ ครูใหญ่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ พิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล⁴ ผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน และจตุวิทย์ วุฒิประยูร⁵ ครูใหญ่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ดังนี้

¹ชูชาติ อินทฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²ไพลก หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนา จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

³เมธี เกิดแสงสุริยงค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอบ้านนา จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

⁴พิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอบ้านนา จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁵จตุวิทย์ วุฒิประยูร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอบ้านนา จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

1.1.1 ความมีระเบียบวินัย

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ และกติกาของสังคม โดยมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย ดังที่ เมธี เกิดแสงสุริยงค์¹ ได้กล่าวถึงความมีระเบียบวินัยว่า ได้แก่ การรู้จักรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น เคารพครุฑในระเบียบวินัยอยู่เสมอ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่สังคมกำหนด เช่น การรู้จักเชื่อฟังและการปฏิบัติตามระเบียบวินัยที่ได้ปฏิบัติกันมา ทั้งในที่สาธารณะและต่อหน้าชุมชนหรือขณะรวมกลุ่มในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่โรงเรียนกำหนด ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น และถูกต้อง (ดูภาพประกอบที่ 3)

ภาพที่ 3 แสดงการพูดอบรมนักเรียนหน้าเสาธง ของครูใหญ่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ถ่ายเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

¹เมธี เกิดแสงสุริยงค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

ประเภทของความมีระเบียบวินัย

1. ระเบียบวินัยส่วนตัว หมายถึง กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติหรือคติประจำใจ ซึ่งแต่ละคนจะแตกต่างกันไป เพราะแต่ละคนจะมีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนกันสอดคล้องกับที่ ไพธก หนูมี¹ กล่าวไว้ว่า ตัวอย่างของการมีวินัยส่วนตัว เช่น การเป็นคนตรงต่อเวลา ไม่ประพฤติผิดศีล ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนหรือเสียหาย เป็นต้น

2. ระเบียบวินัยในหน้าที่ หมายถึง กฎเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน เช่น วินัยของครอบครัวที่ทุกคนในบ้านต้องปฏิบัติตามในฐานะบิดามารดา ลูกหลาน วินัยของโรงเรียน เช่น การแต่งกาย การทำความเคารพ ของลูกเสือ - เนตรนารี หรือวินัยในการประกอบอาชีพ เช่น วินัยของครู ทหาร ตำรวจ (ดูภาพประกอบความมีระเบียบวินัยของลูกเสือ ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 แสดงความมีระเบียบวินัย การทำความเคารพแบบลูกเสือ ด้วยความพร้อมเพรียง
กองลูกเสือเหล่าอากาศ โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ถ่ายเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548

¹ไพธก หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

3. ระเบียบวินัยทางสังคม ได้แก่ แนวปฏิบัติอันดีที่ทุกคนในสังคมยึดถือปฏิบัติเหมือนกัน มีลักษณะเหมือนวินัยส่วนตัวและวินัยในหน้าที่ แต่วินัยทางสังคมมีความหมายที่กว้างกว่าตัวอย่างของวินัยทางสังคม เช่น มารยาท จารีตประเพณี กฎหมาย หลักปฏิบัติทางศาสนา เป็นต้น (ดูภาพประกอบที่ 5 การมีระเบียบในการเข้าแถวให้ความร่วมมือกับกลุ่มหรือสังคม)

ภาพที่ 5 แสดงการเข้าแถวของนักเรียนหน้าเสาธงที่เป็นระเบียบของโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ถ่ายเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548

ดังนั้นการอบรม เรื่องความมีระเบียบวินัย นั้นเป็นการส่งเสริมจริยธรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียน รู้จักปฏิบัติตน ให้ถูกต้องตามกาลเทศะในการประพฤติปฏิบัติทั้งในส่วนของตนเองและผู้อื่น และนักเรียนสามารถนำจริยธรรมที่ได้รับการปลูกฝัง สั่งสอนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล สามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

1.1.2 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ชยัน มุ่งมั่น ละเอียดรอบคอบ เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบ เช่น มีความตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้อง ละเอียดรอบคอบ และยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความมุ่งมั่น ละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายปฏิบัติหน้าที่ถูกต้อง รู้จักแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเต็มใจ ยอมรับผลงานที่ตนเองปฏิบัติ ไม่ปล่อยปะละเลยแม้ไม่ใช้งาน หรือหน้าที่ของตนเอง เช่น การช่วยกันดูแลความสะอาดภายในห้องเรียนของตนเอง และบริเวณโรงเรียน การเป็นตัวแทนทำพิธีหน้าเสาธง การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร หรือการนำเสนอผลงานต่าง ๆ เป็นต้น การส่งเสริมจริยธรรมในเรื่องความรับผิดชอบ เป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนัก และเห็นคุณค่าของความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อครอบครัว รับผิดชอบต่อสังคม และรับผิดชอบต่อประเทศชาติ เช่น การรับผิดชอบเป็นผู้นำสวดมนต์หน้าเสาธงของนักเรียนโรงเรียนศรีนคร (ดูภาพประกอบที่ 6)

ภาพที่ 6 แสดงความรับผิดชอบต่อเป็นตัวแทนนักเรียน นำร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณตน หน้าเสาธงของนักเรียนโรงเรียนศรีนคร ถ่ายเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548

ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรมในเรื่องความรับผิดชอบ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับเยาวชน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมและประเทศชาติ

1.1.3 ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่แสดงออกถึงความจริงใจ ไม่คดโกง หลอกลวง หรือไม่เอาเปรียบผู้อื่น และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตนให้ เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์นั้น มีลักษณะการกระทำหรือพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ คือ ปฏิบัติตนเหมาะสมตามหน้าที่ ซื่อตรงต่อตนเอง ซื่อตรงต่อผู้อื่น ดังที่ พิเชฐ ชูดำ¹ ครูฝ่ายปกครอง โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวว่าความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมอีกประการหนึ่งที่ควรมุ่งเน้นให้นักเรียน ได้ตระหนักถึงคุณค่าของความซื่อสัตย์ มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ตัวอย่างเช่น กรณีนักเรียนโรงเรียนพะตง เก็บกระเป๋าสตางค์เงิน เงิน สิ่งของของผู้อื่นได้แล้วส่งมอบคืนแก่เจ้าของ ทางโรงเรียนก็จะประกาศเกียรติคุณของนักเรียนคนนั้นแล้วจะจัดพิธีมอบรางวัลเพื่อประกาศเกียรติ คุณความซื่อสัตย์ นักเรียนก็จะเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ และสามารถ นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ เพราะบุคคลใดมีความซื่อสัตย์ย่อมได้รับเกียรติและความไว้วางใจจาก ผู้อื่น ทั้งยังเป็นผู้อ่องอาจ สง่าผ่าเผย และทำให้น้ำหนักที่การทำงานมั่นคงก้าวหน้า ยืนหยัดอยู่ในสังคม อย่างภาคภูมิใจ (ดูภาพประกอบที่ 7)

ภาพที่ 7 แสดงการรับมอบของรางวัล จากการทำความดีที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง จนประสบความสำเร็จ ของนักเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ถ่ายเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

¹พิเชฐ ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตง วิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

การส่งเสริมจริยธรรมในเรื่องความซื่อสัตย์ ผู้สอนได้อบรมจนนักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นคนที่มีความมุ่งมั่น และตั้งใจไว้อย่างเด็ดเดี่ยว ว่าจะเป็นคนซื่อสัตย์ จะมีความอดทนอดกลั้นหรือไม่หลงมัวเมา แม้จะตกทุกข์ได้ยากเท่าใดก็ตาม จะไม่โลภไม่เห็นแก่ตัว ไม่ฉกฉวยรับไว้เมื่อมีโอกาส จะมีความละเอียด รู้จักหยิ่งในศักดิ์ศรีตัวเอง เกรงกลัวต่อบาป ทำแต่สิ่งที่ถูกต้องด้วยเจตนาบริสุทธิ์ไม่เข้าข้างฝ่ายใด เมื่อนักเรียนสามารถมีความตระหนักรู้ดังกล่าว แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก็จะทำให้สังคมสงบสุข

1.1.4 ความประหยัด

ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย ใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น การรู้จักใช้ทรัพย์หรือสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด โดยอาศัยความพอดีเป็นหลัก และมีความพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความประหยัด เช่น การเป็นผู้มีความประหยัด รู้จักสะสมทรัพย์ ดูแลทรัพย์สินสมบัติส่วนตัวและส่วนรวม ชี้นะบุคคลอื่นให้รู้คุณค่าของทรัพยากร และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สิ่งของและทรัพย์สิน การรู้จักประหยัดโดยการใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น และเหมาะสมกับสภาพตนเองและครอบครัว จะทำให้ชีวิตในอนาคตมีความมั่นคงและมีความสุข มีพฤติกรรมที่แสดงออก ดังที่ พิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล¹ ผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้าโดยรู้จักปิดไฟเมื่อไม่จำเป็น หยุดใช้เครื่องปรับอากาศเมื่อเวลาพักกลางวัน หรือควรขึ้นลงบันไดแทนการใช้ลิฟต์ เป็นต้น หรือส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประหยัดทรัพย์สินสมบัติของตนเอง ตัวอย่างเช่น นำสิ่งของเครื่องใช้ของตนเองที่นำมาจากบ้านให้นำกลับไปให้ครบ หรือประหยัดทรัพย์สินสมบัติส่วนรวม เช่น รู้จักใช้น้ำอย่างประหยัด ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ หรือการประหยัดเวลา คือรีบทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ เพื่อประหยัดเวลา และที่สำคัญที่สุดคือ ให้นักเรียนรู้จักการฝากการเก็บเงิน ไม่ใช่จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ตัวอย่างเช่น โรงเรียนสมานคุณวิทยาทานจัดสถานที่รับฝากเงินของนักเรียนที่ฝากเงินไว้กับธนาคารโรงเรียน (ดูภาพประกอบที่ 8)

¹พิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 8 แสดงธนาคารโรงเรียนกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักการเก็บสะสมเงิน
ของโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ถ่ายเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548

1.1.5 ความกตัญญูทเวที

ความกตัญญูทเวที หมายถึง ความรู้สึกสำนึกบุญคุณและตอบแทน บุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความกตัญญูทเวที ได้แก่ มีความรู้สึกสำนึกบุญคุณของผู้มีคุณและรู้จักตอบแทนคุณต่อผู้มีพระคุณเสมอ การตอบแทนคุณผู้มีพระคุณแก่เรา และกล่าวถึงลักษณะของความกตัญญูทเวทีว่าเป็นการแสดงออกของบุคคลในพฤติกรรมต่อไปนี้ คือ ส่งเสริมให้นักเรียนกตัญญูต่อพ่อแม่ โดยการตั้งใจเรียนหนังสือ เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ช่วยเหลือพ่อแม่ทำงาน ส่งเสริมให้กตัญญูต่อครูบาอาจารย์ และโรงเรียน โดยให้ประพฤติตนปฏิบัติตนตามคำสั่งสอนของครู และสอดคล้องกับปรัชญาโรงเรียน คือ มีคุณธรรม นำวิชาเป็นพื้นฐานของปรัชญา ส่งเสริมให้มีความซื่อสัตย์ ความกตัญญูและประพฤติดี ดังที่ ลำดวน แทนสง¹ หัวหน้างานบริการและสวัสดิการโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร และสุรินทร์ ชุมยวง² ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้สึกสำนึกบุญคุณ

¹ลำดวน แทนสง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²สุรินทร์ ชุมยวง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2548.

และตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณโดยให้นักเรียนรักเคารพพ่อแม่ ครู - อาจารย์ โดยการกราบไหว้
ก่อนไปโรงเรียน - กลับจากโรงเรียน และมีความกตัญญูต่อชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยช่วยกัน
รักษาความสะอาดในชุมชน ช่วยอนุรักษ์ ต้นน้ำ ลำธาร และช่วยกันปลูกต้นไม้ เพื่อช่วยให้ชุมชนน่า
อยู่ยิ่งขึ้น ถือเป็นความกตัญญูต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม (รูปภาพประกอบที่ 9 และ 10)

ภาพที่ 9 แสดงความกตัญญูต่อครู-อาจารย์ ในกิจกรรมไหว้ครู ประจำปีการศึกษา 2548
โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร จัดขึ้นเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2548

ภาพที่ 10 แสดงความกตัญญูทเวทีต่อแม่ ในกิจกรรมวันแม่ประจำปีการศึกษา 2546
ของโรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2546

1.1.6 ความเสียสละ

ความเสียสละ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ในส่วนน้อย เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ส่วนมาก หรือทำให้คนส่วนมากเป็นสุข แต่ถ้าเป็นการเสียผลประโยชน์ตนเองเพียงส่วนน้อย เพื่อให้ตนเองได้ผลประโยชน์ส่วนมาก เราไม่เรียกว่าการเสียสละ แต่อาจจะเรียกว่าเป็นความเห็นแก่ตัว ดังที่ สุวรรณา พุทธกุล¹ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ประสบการณ์โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ได้กล่าวถึง ความเสียสละว่าเป็นคุณธรรมที่สำคัญมาก เนื่องจากคนเราอยู่คนเดียวไม่ได้ จะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตั้งแต่เกิดจนตาย แต่การจะพึ่งใครได้ ฝ่ายหนึ่งต้องเสียสละให้ เช่น เราเติบโตขึ้นมาจนผู้ใหญ่อย่างทุกวันนี้ก็ต้องพึ่งพาพ่อแม่ โดยพ่อแม่เป็นผู้เสียสละเวลา ทรัพย์สิน เงินทอง ตลอดจนแรงกายแรงใจมากมายให้แก่เรา จนเราเติบโตเป็นผู้ใหญ่และพึ่งพาตัวเองได้ และตัวอย่างการส่งเสริมให้นักเรียนได้เสียสละเงินแล้วจัดสิ่งของมามอบให้ผู้ป่วย ที่โรงพยาบาล (ดูภาพประกอบที่ 11)

ภาพที่ 11 แสดงการนำสิ่งของที่รวบรวมได้จากการบริจาค มอบให้ผู้ป่วยที่โรงพยาบาล และสถานคนชรา โดยตัวแทนนักเรียนสหศาสตร์วิทยาการ เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

¹สุวรรณา พุทธกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ความเสียสละที่ดีจะต้องไม่คำนึงถึงผลตอบแทนกับตนเองโดยตรง ควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อื่นหรือสังคมโดยส่วนรวมเป็นสำคัญ เช่น นักเรียนควรเสียสละแรงกายเพียงน้อยช่วยทำความสะอาดโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสะอาดเรียบร้อยหรือบริจาคทรัพย์สินเงินทองให้กับนักเรียนที่ด้อยกว่า การให้หรือบริจาคสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือบุคคลอื่น และมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละ เช่น การรู้จักแบ่งบันทรัพย์สินและสิ่งต่าง ๆ มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว

ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรม ในด้านความเสียสละมุ่งเน้นให้นักเรียน เป็นคนเสียสละทรัพย์สินและแรงกาย เสียสละเวลาเพื่อร่วมกิจกรรมและมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น

1.2 เวลาที่อบรม

ผลจากการศึกษาปรากฏว่า เวลาที่อบรม คือ ช่วงเช้า ดังที่ สุรัชต์ยา อินทฤทธิ์¹ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร และกัลยา พุทธิรักษาวงศ์² ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนศรีนคร กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า เวลาที่อบรม คือ ช่วงเช้าหลังร้องเพลงชาติ และหลังจากการกล่าวปฏิญาณตนของนักเรียน เวลาประมาณ 08.05 ใช้เวลาในการอบรมประมาณ 5 -10 นาที ซึ่งส่งผลให้นักเรียนตั้งใจฟัง ฝึกสมาธิ มีความอดทน ฝึกเป็นผู้ฟังที่ดี การจำกัดเรื่องของเวลาให้เหลือน้อยส่งผลในด้านดี คือให้นักเรียน มีจิตใจสงบก่อนที่จะเข้าห้องเรียน แต่ถ้าหากว่าเวลาที่อบรมมากกว่านี้จะทำให้นักเรียนเสียสมาธิ เสียเวลา และกระทบต่อการเรียนการสอน แต่ถ้าหากว่าทางโรงเรียนได้จัดตารางอบรมไว้อย่างชัดเจน นักเรียนก็จะได้มีเวลาเตรียมตัวเพื่อเข้ารับการอบรมในช่วงนั้น ๆ ก็จะมีผลดีต่อการควบคุมอารมณ์นักเรียนได้อีกระดับหนึ่ง

¹สุรัชต์ยา อินทฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²กัลยา พุทธิรักษาวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

1.3 ผู้อบรม

ผลจากการศึกษาปรากฏว่า ผู้อบรม คือ ครูเวรสวัสดิการในแต่ละวันมีการสับเปลี่ยนกัน ดังที่ ยุพิน โชติเกษมศรี¹ ครูโรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ลีกุล รัตนพิทยาภรณ์² หัวหน้างานคุณลักษณะโรงเรียนศรีนคร สุวรรณฯ พุทธกุล³ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ประสบการณ์โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ศรีวรินทร์ สุวรรณวงศ์⁴ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร ชลิต แก่นเจริญ⁵ หัวหน้าฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนสมานคุณ และพิเชษฐ ชูดำ⁶ ครูฝ่ายปกครองโรงเรียนพะตง กล่าวไว้สอดคล้องกัน สรุปได้ว่า ครูเวรประจำวันออกมาอบรมนักเรียน โดยมีการสับสับเปลี่ยนกันในแต่ละวันของทุก ๆ เข้า ที่มีการเปิดการเรียนการสอนซึ่งผลทำให้ นักเรียนมีความสนใจเนื่องจากครูแต่ละคนมีเทคนิควิธีการที่แตกต่างกันไปแต่ละวัน เช่น การแต่งกายของครู เรื่องที่ครูนำเข้ามาอบรม วิธีการนำเสนอเนื้อหาก่อให้เกิดความสนใจแก่นักเรียน และทำให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงกิจกรรมหน้าเสาธงและนำไปใช้ในเรื่องประจำวันได้ แต่นักเรียนได้เกิดความตระหนักในกิจกรรมหน้าเสาธงและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ดูภาพประกอบที่ 12)

¹ยุพิน โชติเกษมศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ลีกุล รัตนพิทยาภรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2548.

³สุวรรณฯ พุทธกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยา-การ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴ศรีวรินทร์ สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵ชลิต แก่นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁶พิเชษฐ ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 12 แสดงการพุดอบรมนักเรียนหน้าเสาธง ของครูเวรสวัสดิการ ประจำวัน
ของโรงเรียนศรีนคร ถ่ายเมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548

ผลที่ได้รับจากการอบรมหน้าเสาธง จากการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

เรื่องที่อบรม ได้แก่ ความมีระเบียบ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความกตัญญูกตเวที ความเสียสละ และมารยาทต่าง ๆ เวลาที่อบรมช่วงเช้า หลังจากร้องเพลงชาติ ประมาณ 08.05 น. ซึ่งใช้เวลาประมาณ 5- 10 นาที ก่อนเข้าห้องเรียน ทำให้นักเรียนมีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ผู้อบรมคือ ครูเวรสวัสดิการ ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรม

การอบรมหน้าเสาธงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพศักยภาพในการเรียนการสอนและสร้างเสริมความสุขในการดำรงชีวิตของนักเรียนได้มากขึ้น

2. การสวดมนต์หน้าเสาธง

การสวดมนต์ คือ การกล่าวคำศักดิ์สิทธิ์ อันมีฤทธิ์อำนาจเหนือจิตใจ ได้แก่ การสรรเสริญ พระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และมนต์ของพระพุทธเจ้า ซึ่งเรียกว่า “พระพุทฺธมนต์” แต่พระพุทฺธมนต์เป็นคำศักดิ์สิทธิ์อย่างยิ่ง ผู้นับถือพระพุทธศาสนาย่อมนับถือพระพุทฺธมนต์เสมอ ด้วยชีวิตจิตใจ ถือว่าเป็นเครื่องป้องกันภัยอันตราย และประสิทธิ์ประสาทความเจริญ

การสวดมนต์ ได้นิยมมานานตั้งแต่โบราณกาล แม้ในศาสนาพราหมณ์ ก็ได้นิยมสวด ดังที่เรียกกันว่า สาธยายมนต์ ร่ายมนต์ เพื่อความทรงจำพระเวทบ้าง เพื่อสืริมคลบ้าง ในทาง พระพุทธศาสนา ก็มีการสวดสาธยายเช่นเดียวกัน บทสวดในพระพุทธศาสนามีมาก พระภิกษุ สามเณรและอุบาสกอุบาสิกา ถือเป็นหลักสำคัญอย่างหนึ่งในพระพุทธศาสนา ประโยชน์ของการ สวดมนต์ให้พระมีดังนี้ คือ เป็นปริตรป้องกันเหตุเภทภัยต่าง ๆ เป็นการทรงจำคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้าเอาไว้ และเป็นกัมมัฏฐานอบรมจิตใจ ทั้งที่เป็นสมถะและวิปัสสนา มีความเชื่อว่า เมื่อมีการสวดมนต์แล้วจะเกิดความเป็นสิริมงคล ป้องกันภัยอันตรายได้

พิธีกรรมไหว้พระและสวดมนต์ ในพระพุทธศาสนา จัดเป็นกุศลพิธีมาแต่ครั้งพุทธกาล การไหว้พระเป็นกิจเบื้องต้น ต้องทำก่อนสวดมนต์ ไหว้พระกับบูชาพระโดยใจความอย่างเดียวกัน ไหว้พระก็จะประสงฆ์ให้ระลึกถึงพระคุณ บูชาพระก็เพื่อให้ระลึกถึงคุณพระว่า ควรแก่การบูชา แต่โดยวัตถุประสงค์ต่างกัน ไหว้พระไม่มีเครื่องบูชาเป็นแต่ประนมมือระลึกด้วยใจเปล่งวาจา กราบ ลงด้วยกายก็สำเร็จ เป็นการไหว้พระพร้อมด้วยกายประการหนึ่ง ส่วนบูชาพระมีเครื่องบูชา เช่น ดอกไม้ ธูป เทียน หรือเครื่องตกแต่งประดับประดา ซึ่งอาจนำความเลื่อมใสศรัทธาให้ทวีมากขึ้น เมื่อแลเห็นแสงประทีปสว่างไสวและหอมตลบอบอวลไปด้วยกลิ่นธูป เทียน และดอกไม้ อันทำให้ ผู้เห็นเกิดความอิมเิบไปด้วยศรัทธาโน้มน้าวใจให้นึกถึงคุณพระรัตนตรัยยิ่ง ๆ ขึ้นไป

การสวดมนต์ ใช้สวดกันเป็นภาษามครเป็นพื้น เพราะภาษามครเป็นภาษาหลักเดิมของ พระพุทธศาสนา และนับถือกันว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ข้อสำคัญควรรู้ความที่สวดนั้นด้วย ดังที่ ชลิต แก่นเจริญ¹ หัวหน้าฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน กล่าวว่า การสวดมนต์ ที่เราเห็นกันอยู่คือ การสวดเป็นกิจวัตรสำหรับตนอย่างหนึ่ง ฟังพระสวดมนต์ในพิธีต่าง ๆ อย่างหนึ่ง ในการสวดก็มีหลายแบบ หลายวิธีสุดแต่จะนิยมสวดกัน ส่วนที่นิยมเป็นอย่างเดียวกันและเว้นไม่ได้ ก็คือ บทนมัสการพระ ได้แก่ “นะโม” บทหนึ่งต้องใช้ขึ้นต้นเสมอไปไม่ว่าในพิธีใด ๆ และดูเหมือน จะขึ้นใจกันในบทนี้ก่อน เพราะเป็นบทไหว้พระบรมครู ที่ต้องการว่าก่อน เรียกว่า ตั้ง นะโม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อท่านผู้เป็นพระบรมครูของโลก ผู้เริ่มสร้างหลักธรรมของ พระพุทธศาสนาขึ้นจะเกิดความรู้สึกดีสิทธ์ ในบทที่จะสวด บทต่อไปมีอยู่ 5 บท คือ นะโม บทหนึ่ง ตัสสะ บทหนึ่ง ภาคะวะโต บทหนึ่ง อะระหะโต บทหนึ่ง สัมมาสัมพุทธัสสะ บทหนึ่ง ทั้ง 5 บทนี้ มีตำนานมาว่า ครั้งหนึ่งเทวดาห้าองค์ คือ สาตาคิรายักษ์ องค์หนึ่ง อสุรินทราหู

¹ชลิต แก่นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน สมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

องค์หนึ่ง ทำวมหาราช องค์หนึ่ง ทำวสัฏกะ องค์หนึ่ง ทำวมหาพรหม องค์หนึ่ง ไปเฝ้าสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าอย่างจับใจ จึงได้เปล่งวาจาขึ้น

สาตาคิรายักษ์	เปล่งวาจาว่า	นะโม
อสุรินทราหู	เปล่งวาจาว่า	ตัสสะ
ทำวมหาราช	เปล่งวาจาว่า	ภะคะวะโต
ทำวสัฏกะ	เปล่งวาจาว่า	อะระหะโต
ทำวมหาพรหม	เปล่งวาจาว่า	สัมมาสัมพุทธัสสะ

ใช้สำหรับเป็นบทนมัสการพระพุทธเจ้า ตั้งแต่นั้นมาจนทุกวันนี้ ใจความของนะโมนี้มีว่า “ขอนอบน้อม แต่สมเด็จพระผู้มีพระภาค อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น” เพียงเท่านี้ก็เป็นอันประกาศพระคุณของพระพุทธเจ้า อย่างรวบยอดโดยสิ้นเชิง พระคุณของพระพุทธเจ้าอย่างรวบยอดมี 3 ประการ คือ

1. ทรงตรัสรู้ ขอบด้วยพระองค์เอง เรียกว่า พระปัญญาคุณ
2. ทรงบริสุทธิ์สิ้นเชิง เรียกว่า พระวิสุทธิคุณ
3. สั่งสอนผู้อื่นให้รู้ยิ่งตามความเป็นจริง เรียกว่า พระกรุณาธิคุณ

การสวดมนต์เป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนมานานแล้ว ทั้งสวดด้วยตนเองและฟังพระสวด ดังที่ อรศิริ อ่อนเปี่ยม¹ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนศรีนคร กล่าวว่า การสวดด้วยตนเองเป็นกิจวัตรสำหรับตน ซึ่งจะต้องทำเสมอ ๆ เพื่อให้เกิดสวัสดิมงคลแก่ตน และเป็นเครื่องปลอบใจให้สงบไม่ฟุ้งซ่าน โดยนึกถึงคุณพระเป็นอารมณ์ เพื่อหวังเหนี่ยวนำใจให้เข้มแข็ง อยู่ในพระคุณของท่าน แม้เวลามีอันตรายเมื่อนึกถึงคุณพระก็บรรเทาความหวาดสะดุ้งไปได้ชั่วขณะ การสวดมนต์เป็นกิจกรรมยึดเหนี่ยวจิตใจให้มีสมาธิและควบคุมอารมณ์ การยับยั้งชั่งใจได้ มีเหตุผล จากการศึกษาศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า การสวดมนต์เป็นกิจกรรมหนึ่งที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้มีความตระหนัก และฝึกให้รู้จักการเข้าถึงธรรมะอย่างมีระบบ โดยการควบคุมอารมณ์ จิตใจให้มีสมาธิ อันเป็นพื้นฐานในการควบคุมให้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และเป็นการกระตุ้นเตือนให้นักเรียนได้รู้ หน้าที่พึงกระทำ แล้วนำไปปฏิบัติให้เป็นนิสัย

¹อรศิริ อ่อนเปี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

การสวดมนต์เป็นการส่งเสริมจริยธรรมให้นักเรียนได้มีสติ มีสมาธิ จิตใจ อยู่กับบทสวด ไม่ฟุ้งซ่าน ก่อนที่นักเรียนจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป โอกาสในการสวดมนต์แบ่งได้เป็น 2 โอกาส ดังนี้ (รูปภาพประกอบการสวดมนต์หน้าเสาธง ที่ 13)

1. สวดมนต์หน้าเสาธง
2. สวดมนต์วันสุดสัปดาห์

ภาพที่ 13 แสดงการสวดมนต์หน้าเสาธง ตอนเช้าของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร
ถ่ายเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548

การสวดมนต์ไหว้พระหน้าเสาธง จะเป็นกิจกรรมที่ต้องการทำทุกวันหลังการเคารพธงชาติ เพื่อระลึกถึงคุณของพระรัตนตรัย โดยส่วนใหญ่แล้วทางโรงเรียนจะกำหนดให้ตัวแทนนักเรียนเป็นผู้กล่าวนำบทสวดมนต์ แล้วให้นักเรียนที่เหลือกล่าวตามดังนี้

อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)*

(พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับทุกข์ดับกิเลสทั้งปวง ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ข้าพเจ้าขอไหว้พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน)

สะหาวกาขาโต ภะคะวะตาธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)*

(พระธรรมเป็นคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดีแล้ว ข้าพเจ้าขอไหว้พระธรรม)

สุปฏิปันโน ภาควะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบ)*

(พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว ข้าพเจ้าขอไหว้พระสงฆ์)

หลังจากการสวดมนต์ไหว้พระในตอนเช้าแล้ว บางโรงเรียนจะมีการแผ่เมตตาดังคำกล่าว
คำเมตตาดังนี้

สัพเพ สัตตา	สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น
อะเวรา	จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย
อัปเพยาปัชฌา	จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียนแก่กันและกันเลย
อะนีฆา	จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย
สุขีอตานัง ปะริหะรันตุ	จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด

การทำกิจกรรมสวดมนต์หน้าเสาธงนี้เป็นการฝึกให้นักเรียนมีสติ สมาธิก่อนเข้าเรียนด้วย
เพื่อเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนมีความเมตตาต่อผู้อื่น และลดความเห็นแก่ตัว แบ่งปันความดีให้แก่
คนที่เรารัก รวมทั้งคนทั่วไปด้วย

ผลที่ได้รับจากการสวดมนต์หน้าเสาธง จากการศึกษาสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนได้รำลึกถึงพระพุทธรูป พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ดังที่ ขนิษฐา
บรรจง¹ หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนศรีนคร และสายใจ ทองปลั่ง² นักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้ในทำนองเดียวกัน สรุปได้ว่า การสวดมนต์หน้าเสาธง
เป็นการระลึกถึงพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ทำให้ชีวิตเป็นสุข

¹ขนิษฐา บรรจง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน
ศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²สายใจ ทองปลั่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน
พะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.
2548.

2. นักเรียนมีสมาธิ จิตใจผ่องใส จิตใจสงบ นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนวิชาต่าง ๆ ได้ดี ดังที่ สรญา อัมราพิทักษ์¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน และ อูมา นวลแก้ว² ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า การสวดมนต์หน้าเสาธงเป็นการสวดแบบสั้น ช่วยทำให้มีสมาธิ จิตใจผ่องใส จิตใจ ไม่ฟุ้งซ่าน การเรียนดีขึ้น แต่การสวดมนต์ เป็นการทำให้นักเรียนอารมณ์เยือกเย็น สามารถนำไปใช้งานด้านอื่น ๆ ได้อีก และเป็นการเตรียมเพื่อทำสมาธิให้ได้ผลมากยิ่งขึ้น

การสวดมนต์วันสุดสัปดาห์ สถานศึกษาเอกชนจะกำหนดในวันศุกร์คาบสุดท้ายของสัปดาห์โดยให้นักเรียนมาพร้อมกันในหอประชุมหรือศาลาของวัด หรือหน้าเสาธงของโรงเรียน ที่ประชุมจะเตรียมโต๊ะหมู่บูชาพร้อมพระพุทธรูปไว้ให้เรียบร้อย หลังจากนั้นผู้แทนของนักเรียน จะจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย นักเรียนที่เป็นตัวแทนจำนวน 1 – 5 คน จะเริ่มนำสวดมนต์บูชาพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ อารธนาศีล อารธนาพระปริตร ที่เป็นภาษาบาลี พร้อมคำแปลเป็นภาษาไทยทำนองสรภัญญะ (ดูภาพประกอบที่ 14 และ 15) ดังนี้

ภาพที่ 14 แสดงการสวดมนต์ในวันสุดสัปดาห์ ของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ถ่ายเมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548

¹สรญา อัมราพิทักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²อูมา นวลแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 15 แสดงการสวดมนต์วันสุดท้ายสัปดาห์ของนักเรียน โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ถ่ายเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2548

บทสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย

อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ (กราบ)*

สรวากขาโต ภะคะวะตาธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ (กราบ)*

สุปฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ (กราบ)*

บทสวดพระพุทธานุคุณ

อิติปิโส ภะคะวา อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชา จะระณะสัมปันโน สุคะโต

โลกะวิทู อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา เทวะมนุสสานัง พุทโธ ภะคะวะติ
(กราบ)

บทสวดพระธรรมคุณ

สหวาหาโต ภาคะวะตา รัมโม สันทิฏฐิโก อะกาลิโก เอหิปัสสิโก โอปะนะยิโก
ปัจจุตัง เวทิตัพโพ วิญญูสีติ

บทสวดพระสังฆคุณ

สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ
อุชุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ
ญายะปะฏิปันโน ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ
สามีจิปะฏิปันโน ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ
ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ
เอสะ ภาคะวะโต สวาระกะสังโฆ
อาหุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย
อัญชะลีกะระณีโย อะนุตตะรัง
ปัญญักเขตตัง โลกัสสาติ (กราบ)

คำอาราธนาศีล ๕

มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ ติสระระณณะ สะหะ
ปัญจะ สีลา นิ ยาจามะ
ทุติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสระระณณะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ
ตะติยัมปิ มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะณัตถายะ
ติสระระณณะ สะหะ ปัญจะ สีลานิ ยาจามะ

บทอาราธนาพระปริตร

วิปัสสิ ปะฏิพาหะยะ สัพพะสัมปัตติ สิทฺธิยา สัพพะทุกขะ
วินาสายะ ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง

วิปัสสิ ปะฏิพาหะยะ สัพพะสัมปัตติ สิทฺธิยา สัพพะภะยะ
วินาสายะ ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง

วิปัสสิ ปะฏิพาหะยะ สัพพะสัมปัตติ สิทฺธิยา สัพพะโรคะ
วินาสายะ ปะริตตัง พุทธะ มังคะลัง

สวดทำนองสรภัญญะ

บทสวดพระพุทธคุณ

(หัวหน้านำ)	องค์ใดพระสัมพุทธ
(รับพร้อมกัน)	สุวิสุทธิสันดาน
ตัตตมุลเกลศมาร	บ มิหม่นมิหมองมัว
หนึ่งนัยพระทัยท่าน	ก็เบิกบานคือดอกบัว
ราศี บ พันพัว	สุขคนธกำจร
องค์ใดประกอบด้วย	พระกรุณาดังสาคร
โปรดหมู่ประชากร	มละโสมกันดาร
ชี้ทางบรรเทาทุกข์	และชี้สุขเกษมศานต์
ชี้ทางพระนฤพาน	อันพ้นโศกวิโยคภัย
พร้อมเบญจพิธจัก-	ษุจรัลวิมลไส
เห็นเหตุที่ใกล้ไกล	ก็เจนจบประจักษ์จริง
กำจัดน้ำใจหยาบ	สันดานบาปแห่งชายหญิง
สัตว์โลกได้พึงฟัง	มละบาปบำเพ็ญบุญ
ข้าฯ ขอประณตน์อม	ศีระเกล้าบังคมคุณ
สัมพุทธการุญ-	ญภาพนั้นนรินทร

(กราบ)

สวดทำนองสรภัญญะ

บทสวดพระธรรมคุณ

(หัวหน้านำ)	ธรรมะคือคุณากร
(รับพร้อมกัน)	ส่วนชอบสาคร
ดูจดวงประทีปชีवाल	
แห่งองค์พระศาสดาจารย์	ส่องสัตว์สันดาน
สว่างกระจ่างใจมล	ธรรมได้นับโดยมรรคผล
เป็นแปดพึงยล	และแก้กับทั้งนฤพาน
สมญาโลกอุดรพิสดาร	อันลึกโอบฟาร
พิสุทธพิเศษสุกใส	อีกธรรมต้นทางครรไล
นามขนานขานไช	ปฏิบัติบริยติเป็นสอง
คือทางดำเนินดุจคลอง	ให้ลวงลุปอง
ยังโลกอุดรโดยตรง	ข้าฯ ขอโอนอ่อนอุตมงค์
นบธรรมจ้านง	ด้วยจิตและกายวาจา
(กราบ)	

สวดทำนองสรภัญญะ

บทสวดพระสังฆคุณ

(หัวหน้านำ)	สงฆ์ใดสาวกศาสดา
(รับพร้อมกัน)	รับปฏิบัติมา
แต่องค์สมเด็จพระโคตมวันต์	
เห็นแจ้งจตุสัจเสรีจบรร-	ลุทางที่อัน
ระงับและดับทุกข์ภัย	โดยเสด็จพระผู้ตรัสไตร
ปัญญาผ่องใส	สะอาดและปราศมัวหมอง
เห็นห่างทางข้าศึกปอง	บ มิฉำพอง
ด้วยกายและวาจาใจ	

เป็นเนื่อนาบุญอำไพ- ศาลแด่โลกย์
และเกิดพิบูลย์พูนผล
สมญาเอารสทศพล มีคุณอนนต์
อเนกจะนับเหลือตรา
ข้าฯ ขอนบหมู่พระศรา- พกทรงคุณา-
นุคุณประดุจจำพัน
ด้วยเดชบุญข้าอภิวันท์ พระไตรรัตน์อัน
อุดมดิเรกนิวัติศย์
จงช่วยขจัดไพภัย อันตรายใดใด
จงดับและกลับเสื่อมสูญฯ

(กราบ)

ผลที่ได้รับจากการสวดมนต์วันสุดท้ายสัปดาห์ จากการศึกษาครั้งนี้

นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดโต๊ะหมู่บูชา การเป็นตัวแทนนำสวดมนต์ การจัดเตรียมเอกสารสวดมนต์ หนังสือสวดมนต์ การจัดระเบียบนักเรียนนั่งในที่ประชุม เรียนรู้มารยาทในที่ประชุม เหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นต้น

นักเรียนมีวุฒิภาวะในการดำรงตนในการอยู่ร่วมกับเพื่อนในสังคม มีสมาธิ มีจิตใจมั่นคง มีเหตุผล อารมณ์เยือกเย็น มีความรู้มีความเข้าใจพิธีกรรมทางศาสนา เลือกใช้บทสวดมนต์เพื่อใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถประยุกต์นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันอย่างมีความสุข

3. การทำสมาธิ

การทำสมาธิ เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ มีผลสำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เพราะถ้าเมื่อใดที่จิตใจสงบก็จะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าปกติ การทำสมาธิจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะสร้างเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียน ดังที่ อมรรัตน์ อรณพ¹ ผู้ปกครองนักเรียน

¹อมรรัตน์ อรณพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน ศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

โรงเรียนศรีนคร และขวัญเรือน สังขกุล¹ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การทำสมาธิอาจจะทำได้หลายลักษณะ เช่น การทำสมาธิหน้าเสาธง การทำสมาธิก่อนจะเรียนวิชาต่าง ๆ การทำสมาธิในโอกาสต่าง ๆ โดยสถานศึกษากำหนด

3.1 การทำสมาธิหน้าเสาธง ซึ่งการทำสมาธิหน้าเสาธง จะทำหลังการสวดมนต์ โดยอาจจะให้ยืน หรือนั่งตามแต่โอกาสจะอำนวย เพื่อเป็นการฝึกให้นักเรียนมีจิตใจพร้อมที่จะเรียนหนังสือในคาบต่อไป ผลจากการทำสมาธิหน้าเสาธง ทำให้นักเรียนมีสมาธิดีขึ้น มีความตั้งใจ และสนใจการเรียนดีขึ้น (ดูภาพประกอบที่ 16)

ภาพที่ 16 แสดงการทำสมาธิด้วยการยืนท่าสงบนิ่งหลังจากสวดมนต์เป็นเวลา 1-2 นาที ของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ถ่ายเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548

¹ขวัญเรือน สังขกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.

3.2 การทำสมาธิก่อนเรียนวิชาต่าง ๆ ซึ่งการทำสมาธิก่อนเรียนโดยการใช้เวลาก่อนเรียน 5-10 นาที ในการฝึกทำสมาธิ ซึ่งผลที่ได้จากการทำสมาธิ นักเรียนจะมีสมาธิในการเรียนดีขึ้น ทำให้บรรยากาศในการเรียนน่าเรียนมากขึ้น มีจิตใจปลอดโปร่ง นักเรียนสามารถเข้าใจในการเรียนและมีสมาธิในการทำงาน การทำสมาธิก่อนเรียนคือให้นักเรียนนั่ง แล้วหลับตา หายใจลึก ๆ หายใจออกให้หมดลมหายใจ ทำให้จิตใจสงบ และมีผลดีมากกว่าการไม่ทำสมาธิ (ดูภาพประกอบที่ 17)

ภาพที่ 17 แสดงการนั่งสมาธิก่อนเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน
โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548

3.3 การทำสมาธิในโอกาสต่าง ๆ ที่โรงเรียนได้กำหนดให้ เช่น ทำสมาธิในช่วงไฮมูม การเข้าค่าย การอบรมพิเศษ หรือการทำสมาธิก่อนรับประทานอาหาร ก่อนเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นต้น ซึ่งการทำสมาธิในโอกาสต่าง ๆ ดังกล่าว ก็มีผลทำให้นักเรียนมีสมาธิดี มีจิตใจที่สงบ เกิดผลดีต่อการเรียนการสอนยิ่งขึ้น (ดูภาพประกอบการทำกิจกรรมสมาธิที่ 18 และ 19)

ภาพที่ 18 แสดงการทำสมาธิในโครงการ การเข้าค่ายพุทธบุตร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 15 – 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2548

ภาพที่ 19 แสดงการฝึกการนั่งสมาธิในโอกาสวันสำคัญของนักเรียนสมานคุณวิทยาทาน ถ่ายเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ซึ่งผลจากการทำสมาธิ พบว่า นอกจากการทำสมาธิจะส่งเสริมทางด้านจริยธรรมในด้านจิตใจงดงาม คิดแต่สิ่งดี ๆ แล้วการทำสมาธิยังมีส่วนต่อการเรียนรู้ สร้างมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้นด้วย และที่สำคัญของการทำสมาธิคือ ทำให้ผู้ทำสมาธิสามารถกำหนดจิตใจให้สงบ และ

เยือกเย็นได้ง่าย มีความจำดี ไม่พั้งผลอ ไม่หลงลืม รู้จักทำ รู้จักคิด ทำให้เข้าใจเหตุผล และสามารถทำงานต่าง ๆ ได้เสร็จทันเวลา

4. การฝึกมารยาท

มารยาท หมายถึง กิริยาอาการ ที่ควรประพฤติปฏิบัติ อย่างมีขอบเขต หรือมีระเบียบแบบแผนอันเหมาะสมแก่ กาลเทศะและสังคม ส่วนมารยาทไทย เป็นการแสดง หรือการปฏิบัติแบบไทยที่งดงาม และเป็นมารยาทที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงจากชาวต่างชาติว่า เป็นวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อันงดงามของไทย ดังที่ สวัสดิ์ ศรประสิทธิ์¹ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร กล่าวถึงการฝึกมารยาทในสถานศึกษาว่า มีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เพราะมารยาท คือ ความประพฤติหรือปฏิบัติของแต่ละบุคคล ซึ่งสังคมจะอยู่ได้อย่างสงบสุขได้นั้น ส่วนหนึ่งต้องมาจากมารยาทของบุคคลในสังคม คนที่ได้รับการอบรมจะทำให้รู้จักดำรงตนในสังคม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักถึงการแสดงออก มีสัมมาคารวะ ไม่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือก้าวร้าว ซึ่งผลจากการฝึกมารยาทต่าง ๆ เช่น มารยาทในการแต่งกาย มารยาทในการพูด มารยาทในการไหว้ มารยาทในการเดิน มารยาทในการเคารพผู้อาวุโส ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนดีขึ้น ลดพฤติกรรมก้าวร้าวลง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พิเชษฐ ศรีละมูล² ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ชุติมา จรัสกร³ ผู้จัดการโรงเรียนสองแสงวิทยา อนันท์ วิสมิตะนันท์⁴ หัวหน้าฝ่าย

¹สวัสดิ์ ศรประสิทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2548

²พิเชษฐ ศรีละมูล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³ชุติมา จรัสกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁴อนันท์ วิสมิตะนันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2548.

กิจการนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน 1997 และนิกุล พรหมพัฒน์¹ ครูผู้สอนโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ สรุปได้ดังนี้

4.1 มารยาทในการแต่งกาย การแต่งกายไม่เพียงแต่จะมีวัตถุประสงค์ปกป้องร่างกายของมนุษย์ให้พ้นจากสิ่งสกปรก แสงแดด ลมฟ้าอากาศ เท่านั้น การแต่งกายยังเป็นสิ่งบ่งบอกวัฒนธรรมศีลธรรมและรสนิยมของผู้สวมใส่ด้วย ซึ่งการแต่งกายควรเหมาะสมกับกาลเทศะและถูกต้องดังนั้นการอบรมเรื่องการแต่งกายนั้น ควรเน้นการแต่งเครื่องแบบที่ถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา ต้องแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาด ประณีต เรียบร้อย ดูสวยงาม เหมาะสมกับบุคลิกภาพดำรงรักษานุคลิกและเอกลักษณ์แห่งเพศของตนไว้ ซึ่งส่วนใหญ่ นักเรียนแต่งกายได้ถูกต้องและเหมาะสม

4.2 มารยาทในการพูดสนทนา การพูดเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจ สร้างความรัก ความสามัคคี ความสมานฉันท์ ให้เกิดขึ้นในสังคม อันจะนำไปสู่ความสงบสุขเรียบร้อย การพูดหรือการสนทนา เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงระดับการศึกษา และการได้รับการอบรมทางด้านจริยธรรมของผู้คนด้วย ดังสำนวนที่ว่า “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” ดังนั้นจึงควรให้นักเรียน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพูด การสนทนา โดยเฉพาะการสนทนากับบุคคลต่าง ๆ เช่น บิดา มารดา ครู-อาจารย์ เพื่อน การส่งเสริมให้นักเรียนใช้วาจาที่สุภาพอ่อนโยน มีหางเสียง ไม่พูดโกหกมดเท็จ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าว เมื่อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจะเป็นที่รักของพ่อแม่ ครู-อาจารย์ เพื่อนและทุกคน และที่สำคัญคือ พ่อแม่ ครู-อาจารย์ ควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนด้วย

4.3 มารยาทในการเคารพผู้อาวุโส เป็นการอบรมให้นักเรียนรู้จักการทำความเคารพผู้ที่มีอายุมากกว่า เพราะถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะการเคารพ พ่อแม่ ซึ่งพ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณ สูงสุด เป็นภาระหน้าที่ที่ทุกคนต้องปฏิบัติ การเคารพครูบาอาจารย์ และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพราะการเคารพครู-อาจารย์ เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติไม่น้อยไปกว่าพ่อแม่ จึงควรเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติ และการทำความเคารพผู้ที่มาเยี่ยมเยียนโรงเรียน โดยเน้นให้เคารพและปฏิบัติดีต่อบุคคลเหล่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นการให้เกียรติ และสิ่งสำคัญที่นักเรียนต้องปฏิบัติคือการกล่าวคำว่า “สวัสดี” ซึ่งการอบรมดังกล่าวส่งผลให้นักเรียนได้ปฏิบัติ เมื่อนักเรียนมีสัมมาคารวะ ก็จะเป็น

¹นิกุล พรหมพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

ที่ยอมรับและเป็นที่ชื่นชมของผู้ปกครอง และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป (ดูภาพประกอบที่ 20 21 22 และ 23)

ภาพที่ 20 แสดงการฝึกมารยาทการไหว้ครู กิจกรรมวันไหว้ครู ประจำปีการศึกษา 2547 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร จัดขึ้นเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2548

ภาพที่ 21 แสดงมารยาทในการเคารพสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของนักเรียน โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 22 แสดงการฝึกมารยาทการไหว้ที่ถูกต้องในโอกาสต่าง ๆ ของนักเรียนโรงเรียน
ส่องแสงวิทยา 1997 ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548

ภาพที่ 23 แสดงการฝึกมารยาทการไหว้ “เพื่อนไหว้เพื่อน” ของนักเรียน
โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548

4.4 มารยาทในการรับประทานอาหาร อาหารเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตทางด้านร่างกายของคนเราให้มีความเจริญเติบโตไปตามภาวะของอายุ ดังนั้นการรับประทานอาหารจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนเราเป็นอย่างมาก รับประทานอาหารที่ดีต้องรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกาย และที่สำคัญต้องมีมารยาทที่ดีในการรับประทานอาหาร เพราะมารยาทที่ดีในการรับประทานอาหารก็สามารถบ่งบอกวัฒนธรรมที่ดี รวมทั้งบอกระดับการศึกษาของคน มารยาทที่ดีในการรับประทานอาหารคือ จะต้องแต่งกายและล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหาร ในขณะที่นั่งโต๊ะอาหารไม่ควรเอาศอกขึ้นทำโต๊ะหรือทำคาง รู้จักการใช้ช้อนกลางตักอาหารมาใส่จานข้าว ควรตักอาหารแต่พอคำ ไม่ควรแย่งกันตัก ไม่เคี้ยวอาหารหรือซดน้ำแกงเสียงดัง ควรพูดคุยกับเพื่อนข้างเคียงบ้าง แต่ไม่คุยขณะมีอาหารอยู่ในปากและเมื่อจะหยิบอาหารที่ไกลตัวควรให้ผู้อยู่ใกล้หยิบให้ ซึ่งการฝึกมารยาทดังกล่าวส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักมารยาทในการรับประทานอาหาร และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ (ดูภาพประกอบมารยาทในการรับประทานอาหารที่ 24)

ภาพที่ 24 แสดงมารยาทในการรับประทานอาหาร กิจกรรมส่งเสริมมารยาท
ให้กับนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ถ่ายเมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2548

ผลจากการศึกษามารยาท นักเรียนที่ผ่านการอบรมการฝึกมารยาทแล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจะเกิดผลประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ดังที่ จินตนา นวลละออง¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร กล่าวไว้สรุปว่า การมีมารยาทสามารถจะสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างวัยและต่างวัยและก่อให้เกิดความมีกฎเกณฑ์ ระเบียบต่อตนเองและสังคม เป็นเหตุให้เกิดความสะอาดต่อสภาพแวดล้อมและสถานที่และความสงบต่อสังคมได้ในระดับที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง

การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน

การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็น การแสดงละคร - จินตลีลา การใช้เพลงธรรมะ การนั่งสมาธิภาวนาและการปวารณาให้ผู้เรียนตั้งใจและใช้หลักคำสอนประกอบคำอธิบายรายวิชาต่าง ๆ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. การแสดงละคร-จินตลีลา

ผลจากการศึกษาการแสดงละคร-จินตลีลา เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอดแทรก การแสดงละคร-จินตลีลา เพื่อส่งเสริมจริยธรรมคือ การบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้แต่จะเน้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นหลักสำคัญ ดังที่ ขนิษฐา บรรจง² หัวหน้างานแนะแนว โรงเรียนศรีนคร ปมนวพัฒน์ ยี่สุ่น³ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคมศึกษาและวัฒนธรรมโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

¹จินตนา นวลละออง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²ขนิษฐา บรรจง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

³ปมนวพัฒน์ ยี่สุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2548.

จิรวาส จิตสุนันท์¹ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิและมารยาท สิทธีวิทย์² ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การสอนจริยธรรมเป็นการสอนที่เน้นเชิงปฏิบัติจะต้องทำอย่างสม่ำเสมอและสอนในทุกโอกาสตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ควรใช้วิธีการบูรณาการคือ สอดแทรกจริยธรรมลงในทุกวิชาที่ครูสอนและเป็นหน้าที่ของครูประจำวิชาทุกวิชาที่จะต้องอบรมสั่งสอนจริยธรรมให้กับนักเรียน และนอกจากนั้นในการสอนและการอบรมควรเน้นที่การประพฤติและปฏิบัติจริงในชีวิตมากกว่าเน้นการท่องจำ และการจัดกิจกรรมการแสดงละคร-จินตลีลา ก็เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษานำมาใช้ในการประกอบการจัดการเรียนการสอน เช่น การแสดงละครในวันแม่ เพื่อระลึกถึงความกตัญญูที่ต่อผู้เป็นแม่ ซึ่งนักเรียนจะได้แสดงความรู้สึกที่มีต่อแม่ โดยการให้คำมั่นสัญญา จะเป็นเด็กดี จะตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ซึ่งนักเรียนจะร่วมกันแสดงละครสะท้อนความรู้สึกของผู้เป็นลูกว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรกับแม่ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรักในความเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่และช่วยให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่นขึ้น เพราะแม่มีโอกาสดูแลใกล้ชิดและส่งเสริมพฤติกรรมของลูกไปได้อย่างไม่รู้ตัว (ดูภาพประกอบการแสดงละครที่ 25 และ 26)

¹จิรวาส จิตสุนันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยา มูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

²มารยาท สิทธีวิทย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 25 แสดงบทบาทสมมุติละครเทิดพระคุณแม่เรื่อง หัวอกแม่ การแสดงของนักเรียน โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ถ่ายภาพเมื่อ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2545

ภาพที่ 26 แสดงบทบาทการละครเลียนแบบพระอภัยมณีในกิจกรรมการประกวดแฟนซี "วันสุนทรภู่" ของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ถ่ายเมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2547

ผลการศึกษาศึกษาการแสดงละคร – จินตลีลา สรุปผลได้ดังนี้

การศึกษาศึกษาการแสดงละคร - จินตลีลา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะสอดแทรกกิจกรรมการแสดงละคร – จินตลีลา โดยเฉพาะกลุ่มสาระภาษาไทย และกลุ่มสาระสังคมศึกษาและวัฒนธรรม การแสดงละคร-จินตลีลาของนักเรียนจะแสดงในโอกาสที่กลุ่มสาระการเรียนรู้จัดกิจกรรม เช่น วันแม่ วันสุนทรภู่ การแสดงกิจกรรมรอบกองไฟของลูกเสือ – เนตรนารี การที่นักเรียนได้แสดงบทบาทตามละครที่กำหนดขึ้น ทำให้นักเรียนซาบซึ้งถึงความรู้สึก อารมณ์ของตัวละครที่ได้รับ ทำให้เกิดความรัก เข้าใจ การแสดงละครเกี่ยวแม่ก็จะเกิดมีความกตัญญูทวดต่อพระคุณของพ่อ - แม่ การแสดงเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมก็จะรู้ถึงประเพณีดั้งเดิมของไทย

กิจกรรมการแสดงละคร – จินตลีลา ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความรับผิดชอบ เสียสละ ตระหนักถึงหน้าที่สำคัญที่ได้รับมอบหมาย การส่งเสริมให้นักเรียนแสดงละคร – จินตลีลา ทำให้นักเรียนได้ประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสร้างสรรค์

2. การใช้เพลงธรรมชาติ

ผลการศึกษาศึกษการใช้เพลงธรรมชาติ เพื่อการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่าการใช้เพลงธรรมชาติที่สำคัญ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนใช้เพลงธรรมชาติประกอบการเรียนรู้และเข้าถึงจริยธรรมด้วยการซึมซับ ดังที่ เอกศักดิ์ สังขกุล¹ หัวหน้าสายชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร อัญชลี พวงสุวรรณ² ผู้ช่วยธุรการและการเงินโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน บรรหาร จินนกุล³ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การใช้เพลงธรรมชาติจะใช้ในโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ซึ่งจะใช้ในกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ ส่วนมากจะนิยมใช้เพลงปลื้มใจ รางวัลชีวิต ค่าน้ำนม อิมมูน ไครนอย ซึ่งมีเนื้อหาเพลงดังนี้

¹เอกศักดิ์ สังขกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²อัญชลี พวงสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

³บรรหาร จินนกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

เพลงปณิธานใจ

เราทำความดี หัวใจน้องพื้กลมเกลียว คุณธรรมยึดเหนี่ยว ไม่เฝ่เหลียวทางต่ำ
จะบำเพ็ญตน มุ่งผลหนทางสว่างล้ำเรามีอาจะกระทำ การคิดชั่วสิ่งใด

พัฒนาตนเองมีเคยที่จะหวั่นเกรง ความทุกข์ยากอันใด
อียังพวกเรา พัฒนาดวงใจสุขยิ่งสิ่งใด ใช้พระธรรมนำทาง

เกิดมาเป็นคน ดิ้นรนหวังสิ่งสุขใจ อบายมุขไม่ไถล ใจข้าขอไกลห่าง
จะมีจะจน จะขอสู้ทนทุกอย่าง ใจมิหน่ายจิตจาง จะขอสร้างความคิดดี

สองมือพนม น้อมใจก้มกราบบูชา หวังสร้างความคิดดี
ฝึกตนเรื่อยมา พัฒนาเต็มที่ ให้ตัวเรานี้ หวังได้ดีดังปอง
(# ซ้ำ)

เพลงรางวัลชีวิต

พระพุทธรองค์ท่านทรงสอนเรื่องเวรกรรม
คนไหน ใครทำ กรรมเคยก่อ เอาไว้อย่างไร
ก่อนนั้นเคยทำกรรมไว้กับใคร
ชาตินี้จึงได้รับกรรมที่ทำก่อนนั้น
ตัวฉันคงทำแต่กรรมชั่วอยู่เสมอ
ชาตินี้จึงเจอเวรกรรมเก่าเข้าย้อนผูกพัน
ปวดร้าวตรอมตรมขึ้นขมอมนันต์
ทำดีสารพันรางวัลที่ได้ก็คือเคราะห์กรรม
(# ซ้ำ)

เพลงคำน้ำนม

แม่น้ำมีบุญคุณอันใหญ่หลวง ที่เฝ้าหวงหวงลูกแต่หลังเมื่อยังนอนเปล
 แม่เราเฝ้าไอ้ละเห่ กล่อมลูกน้อยนอนเปลไม่ห่างหันเหไปจนไกล
 แต่เล็กจนโตไอ้แม่ถนอม แม่ฝ่ายผอมย้อมเกิดจากรักลูกปักดวงใจ
 เต็บโต ไอ้เล็กจนใหญ่ นี่แหละหนาอะไร มิใช่ใดหนาเพราะคำน้ำนม
 ควร คิดพินิจให้ดี คำน้ำนมแม่นี้ จะมีอะไรเหมาะสม
 โอว่าแม่จำ ลูกคิดถึงคำน้ำนม เลือดในอกผสม กลั่นเป็นน้ำนมให้ลูกดื่มกิน
 คำน้ำนมควรชวนให้ลูกฝัง แต่เมื่อหลังเบียดบังพื้นฟ้าหนกกว่าแผ่นดิน
 บวช เรียนปากเพียรจนสิ้น หยดหนึ่งน้ำนมกิน ทดแทนไม่สิ้นพระคุณแม่เอ๋ย ...

เพลงอิมอุ่น

อุ่นใด ๆ โลกนี้มีมีเทียบเทียม	อุ่นอกอ้อมแขน อ้อมกอดแม่ตระกอง
รักเจ้าจึงปลุก รักลูกแม่ยอมห่วงใย	ไม่อยากจากไปไกล แม่เพียงครึ่งวัน
ให้กายเราใกล้กัน ให้ดวงตาใกล้ตา	ให้ดวงใจ เราสองเชื่อมโยงผูกพัน
อุ่นใด ๆ โลกนี้มีมีเทียบเทียม	อ้อมอกอ้อมใจ อ้อมรักลูกหลับนอน
น้ำนมจากอก อาหารของความอาทร	แม่พร่ำเตือน พร่ำสอน สอนสั่ง
ให้เจ้าเป็นเด็กดี ให้เจ้ามีพลัง	ให้เจ้าเป็น ความหวังของแม่ต่อไป
*ใช่เพียงอิมท้อง ที่ลูกรำร้อง	เพราะต้องการไ้อุ่น
อุ่นไอรักอุ่นละมุน	ขอให้น้ำนมอุ่นจากอกให้ลูกดื่มกิน
ให้กายเราใกล้กัน ให้ดวงตาใกล้ตา	ให้ดวงใจ เราสองเชื่อมโยงผูกพัน
ให้เจ้าเป็นเด็กดี ให้เจ้ามีพลัง	ให้เจ้าเป็นความหวังของแม่ต่อไป
ขอให้น้ำนมอุ่นจากอกให้ลูกดื่มกิน	

(ซ้ำ *)

เพลงไครหนอ

ไครหนอ รักเราเท่าชีวี ไครหนอ ปราณี ไม่มีเสื่อมคลาย
 ไครหนอ รักเราใช้เพียงร่างกายรักเขาไม่หน่าย มิดิตทำลาย ไครหนอ
 ไครหนอ เห็นเรา เศร้าทรวงในไครหนอ เอาใจปลอบเราเรื่อยมา
 ไครหนอ รักเราดังดวงแก้วตารักเขากว้างกว่า พื้นพสุธา นภาภาค
 จะเอาโลก มาทำปากกาแล้วเอาเนภา มาแทน กระดาษ
 เอาน้ำหมึก มหาสมุทรแทนหมึกวาดประกาศ พระคุณไม่พอ
 ไครหนอ รักเราเท่าชีวัน (เท่าชีวัน) ไครหนอ ใครกันให้เราซึ้ง

(คุณพ่อ คุณแม่)

ไครหนอ ชักชวนดูหนังสี่จอรู้แล้วละก็ อย่ามัวรั้งรอ ทดแทนบุญคุณ
 ไครหนอ รักเราเท่าชีวัน ไครหนอ ใครกันให้เราซึ้ง

(คุณพ่อ คุณแม่)

ไครหนอ ชักชวนดูหนังสี่จอ
 รู้แล้วละก็ อย่ามัวรั้งรอ ทดแทนบุญคุณ.....

ส่วนในโอกาสในการจัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี จะใช้เพลงตรงต่อเวลา
 เพลงสามัคคีชุมนุม ซึ่งมีเนื้อหาของเพลงดังนี้

เพลงตรงต่อเวลา

ตรงต่อเวลาพวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
 ตรง ตรงเวลา พวกเราต้องมาให้ตรงเวลา
 เราเกิดมาเป็นคน เราต้องฝึกฝนให้ตรงเวลา
 วันคืนไม่คอยท่า วันเวลา ไม่เคยคอยใคร (ซ้ำ)

เพลงสามัคคีชุมนุม

พวกเราเหล่ามาชุมนุม	ต่างกุมใจรักสมัครสมาน
ล้วนมิตรจิตขึ้นบาน	สราญเริงอยู่ทุกผู้ทุกนาม
* อันความกลมเกลียว	เป็นใจเดียวประเสริฐศรี
ทุกสิ่งประสงค์จงใจ	จักเสร็จสมได้ด้วยสามัคคี
ที่หนักก็จักเบาคลาย	ที่อันตรายก็จัดขัดขวาง
สนองเดชพระเดชบ่จาง	กตเวทิกุณพระกรุณา
* อันความกลมเกลียว	เป็นใจเดียวประเสริฐศรี
ทุกสิ่งประสงค์จงใจ	จักเสร็จสมได้ด้วยสามัคคี
สามัคคีนี้แหละล้ำเลิศ	จักชูชาติเชิดพระศาสนา
สยามรัฐจักวัฒนา	ปรากฏเกียรติฟุ้งกระเดื่องแดนดิน
* อันความกลมเกลียว	เป็นใจเดียวประเสริฐศรี
ทุกสิ่งประสงค์จงใจ	จักเสร็จสมได้ด้วยสามัคคี

และในกิจกรรมวันไหว้ครูก็เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากอีกกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนจะจัดขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ระลึกถึงพระคุณของครูที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ให้ เพราะครูเปรียบเสมือนแสงเทียนที่จุดประกายส่องทางให้นักเรียนทุกคนและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของไทย โดยจะใช้เพลงแม่พิมพ์ของชาติ ซึ่งมีเนื้อหาของเพลงดังนี้

เพลงแม่พิมพ์ของชาติ

แสงเรือง ๆ ที่ส่องประเทืองไปทั่วเมืองไทย
คือแม่พิมพ์อันน้อยใหญ่ไ้ครูไทยในแดนแหลมทอง
เหนื่อยยากอย่างไรไม่เคยบ่นไปให้ใครเขามอง
ครูนั้นยังล้าพองในเกียรติของตนเสมอมา
... ที่ทำงานช่างสุดกันดารในป่าดงไพร
ถึงจะไกลก็เหินไกลเร่งรัดไปให้ทันเวลา
กลับบ้านไม่ทันบางวันต้องไปอาศัยหลวงตา
ครอบครัวคอยทำไม่รู้ว่ไปอยู่ไหน
... ถึงโรงเรียนก็เจียนจะสายจนได้เวลา
เห็นศิษย์รออยู่พร้อมหน้าต้องรีบมาทำการสอน
ไม่มีเวลาที่จะได้มาหยุดพอกพักผ่อน
โรงเรียนในดงป่าดอนให้โหยอ่อนสะท้านอุรา
ชื่อของครูพึงดูก็รู้ชวนชื่นใจงานที่ทำก็ยิ่งใหญ่
สร้างชาติไทยให้วัฒนาฐานะของครูใคร ๆ ก็รู้
ว่าด้อยหนักหนายังสู้ทนอุทิศส่าห์
สั่งสอนศิษย์มาเป็นหลายปี .. นี่แหละครูที่ให้ความรู้
อยู่รอบเมืองไทยหวังสิ่งเดียวคือขอให้
เด็กของไทยในผืนธานีได้มีความรู้เพื่อช่วยเชิดชู
ไทยให้ผ่องศรี ครูก็ภูมิใจที่สมความเหนื่อยยากตรากตรำมา...

ผลจากการศึกษากิจกรรมการใช้เพลงธรรมะเป็นกิจกรรมที่ให้ความสนใจและชื่นชอบมากเพราะเพลงทุกเพลงจะมีเนื้อหาที่สื่อสิ่งต่าง ๆ ที่ตรงกับใจของเยาวชนมีจังหวะเร้าใจหรือมีความสนุกสนานจึงเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เยาวชนทุกคนสนใจดังนั้นการใช้เพลงธรรมะจึงเป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น ดังที่ อรุณกมล หละหมุด¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

¹อรุณกมล หละหมุด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 และเจนจิรา พิชัยสมบูรณ์¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า เพลงเป็นสื่อที่บ่งบอกความในใจ เป็นสื่อที่ก่อให้เกิดความฮึกเหิมหรือเศร้าสลด ดังนั้นการร้องเพลง การใช้เพลงเป็นสื่อจึงทำให้เกิดผลดีต่อจิตใจของเยาวชนวัยศึกษา เพลงเป็นสิ่งที่กระตุ้นความสนใจมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ทำให้เด็กคล้อยตามไปโดยไม่รู้ตัว การใช้เพลงธรรมะเป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น

3. การนั่งสมาธิภาวนา

ผลจากการศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่าการนั่งสมาธิภาวนา เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญมาก สถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างสม่ำเสมอ เพราะการนั่งสมาธิภาวนาจะช่วยให้เด็กมีความสงบนิ่ง และเรียนหนังสือได้ด้วย ความปลอดโปร่ง จิตใจไม่วอกแวก ดังที่ ปกรณ์ อินทฤทธิ์² ผู้จัดการโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ขวัญเรือน สังขกุล³ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ไพลิน หนูมี⁴ ครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร และเมธี เกิดแสงสุริยวงศ์⁵ ครูใหญ่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ได้กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การนั่งสมาธิภาวนาจะใช้สอดแทรกได้ทุกกลุ่มสาระโดยใช้แผนบูรณาการในการสอดแทรกแต่จะเน้นใช้ในรายวิชาสังคมพื้นฐาน คาบเรียนที่มีผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

¹เจนจิรา พิชัยสมบูรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ.2548.

²ปกรณ์ อินทฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³ขวัญเรือน สังขกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.

⁴ไพลิน หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵เมธี เกิดแสงสุริยวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

จากผลการศึกษาการนั่งสมาธิในสถานศึกษาเอกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีอยู่ 2 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม การนั่งสมาธิของนักเรียนมีการเตรียมการดังนี้

1.1 การทำความสะอาดตนเอง ก่อนที่นักเรียนจะทำการนั่งสมาธินักเรียนจะต้องดูแลรักษาความสะอาดของตนเองก่อน เช่น อาบน้ำ ตัดเล็บ ตัดผม สระผม เป็นต้น เพื่อให้ร่างกายของผู้ที่นั่งสมาธิจะได้สบายกายสบายใจ

1.2 เครื่องนุ่งห่ม ผู้ที่นั่งสมาธิจะต้องจัดเตรียมเสื้อผ้าสำหรับการสวมใส่นี้

- นักเรียนชาย จะสวมกางเกงสีขาว บางคนอาจจะสวมผ้าถุงสีขาวก็ได้ ถ้าไม่สวมกางเกงขาว สำหรับเสื้อที่นิยมจะเป็นเสื้อเชิ้ตขาวหรือเสื้อคอกลมขาวก็ได้

- นักเรียนหญิง จะสวมผ้าถุงสีขาว เท่านั้น สำหรับเสื้อที่นิยมจะเป็นเสื้อเชิ้ตขาวหรือเสื้อคอกลมขาว เหมือนกับนักเรียนชาย

1.3 ท่านั่ง นักเรียนทั้งชาย – หญิง จะนั่งฝึกในท่าขัดสมาธิ

2. ท่าปฏิบัติ ในการฝึกสมาธิผู้ปฏิบัติจะนั่งในท่าขัดสมาธิโดยนำมือมาวางไว้หน้าตักมือขวาอยู่บนมือซ้ายหลังจากนั้น ก็ฝึกให้นักเรียนกำหนดลมหายใจเข้า หายใจออก โดยการนับลมหายใจเข้า นับการหายใจออก นับเป็นชุด ๆ ดังนี้ 11 22 33 44 55 66 และยังมีอีกวิธีหนึ่งคือการภาวนาในใจว่า “พุท - โธ” โดยเมื่อหายใจเข้าว่า “พุท” หายใจออกว่า “โธ”

ผลจากการศึกษาการนั่งสมาธิภาวนา

การทำสมาธิเป็นการฝึกการบริหารจิตใจของผู้ปฏิบัติเพราะเป็นการฝึกให้นักเรียนมีจิตใจพร้อมที่จะเรียน พร้อมทั้งทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความตั้งใจ สนใจการเรียนยิ่งขึ้น การทำสมาธิทำให้จิตใจปลอดโปร่งสงบเยือกเย็นและมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ ทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนยิ่งขึ้น คิดแต่สิ่งดี ๆ มีความจำดี รู้จักทำ รู้จักคิดมีเหตุผล และที่สำคัญรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ดังที่ สรญา อัมราพิทักษ์¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

¹สรญา อัมราพิทักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน และสร้อย ฟังลอย¹ นักเรียนชั้นศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า ผลที่ได้รับจากการปฏิบัติ นักเรียนมีสมาธิอยู่กับตัวทุกขณะ และเวลาจะทำอะไรให้นักเรียนคิดก่อนจะทำ เพราะจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการทำงานน้อยลง

การทำสมาธิเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้นักเรียนที่ทำความสมาธิเป็นคนมีความมั่นคงทางอารมณ์ เยือกเย็น สุขุม อ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ รู้จักการวางตัวในสังคมและมีความรับผิดชอบ

4. การปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน

ผลจากการศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่าการปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากกิจกรรมหนึ่ง เพราะเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้ตระหนัก และฝึกการรู้จักยังคิด ดังที่ จูไรรัตน์ ยอดหวาน² ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 และจารุณี ทองปรีชา³ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน เป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาควรจัดเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้นักเรียนได้ตระหนักและรู้จักตัวเอง และเข้าใจผู้อื่น ทำให้เป็นคนที่มีจิตใจงดงาม

กิจกรรมการปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน สถานศึกษาแต่ละแห่งมักจะนิมนต์พระมาเทศนาให้นักเรียนฟัง และจะทำกิจกรรมนี้ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา กิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นต้น

¹สร้อย ฟังลอย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²จูไรรัตน์ ยอดหวาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2548.

³จารุณี ทองปรีชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

ผลจากการศึกษา การปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือนคือนักเรียนได้ฝึกการปฏิบัติจริง ในขั้นตอนการปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมทำให้นักเรียนได้ประสบการณ์จริง และมีความรู้มีความสามารถในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ได้ ดังที่ วัชรชัย แซ่ลิ้ม¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีนคร และอาภาภัทร ลาพินี² นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่าการปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือนเป็นกิจกรรมที่ดี เพราะนักเรียนได้ปฏิบัติจริง และการฟังธรรมเทศนาของพระสงฆ์ ก็จะช่วยกล่อมเกลาคิดใจให้ซาบซึ้ง ในกิจกรรมที่ดี รู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ มีเหตุผล รู้จักการเสียสละเห็นประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม

การศึกษาการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม เพื่อการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษา เอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นคือ การสักการะและสวดดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ การบำเพ็ญประโยชน์ การจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม การจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรมกิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. การสักการะและสวดดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ ผลการศึกษาจากการจัดกิจกรรม การสักการะและสวดดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ ปรากฏว่ากิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนต้องจัดเพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก และเห็นความสำคัญของบุคคลต่าง ๆ

¹วัชรชัย แซ่ลิ้ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²อาภาภัทร ลาพินี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

ดั่งที่ ศรীরินทร์ สุวรรณวงศ์¹ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร เรวดี วาระเพียง² หัวหน้าสายชั้น โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร และอาภาภัทร ลาพินี³ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพะตง วิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การสักการะและสดุดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ มักจะกระทำให้กับผู้ก่อตั้งโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการเคารพผู้อาวุโสหรือเป็นการเทิดพระเกียรติร่วมกับภาครัฐและเอกชนหรือเป็นการสักการะศาลพระภูมิ และรูปผู้ก่อตั้งโรงเรียนหรือบุคคลสำคัญ โดยจะร่วมกันทำบุญตักบาตรอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว มีการพืงเทศนา มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลงานและอื่น ๆ (ดูภาพประกอบที่ 27 – 28)

ภาพที่ 27 แสดงการสักการะและสดุดี รูปปั้นนายชีกิมหยง – นางละม้าย ฉัยยากุล ผู้มีพระคุณบริจาคที่ดินให้โรงเรียนศรีนคร อยู่หน้าบริเวณหน้าโรงเรียน ถ่ายเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

¹ศรীরินทร์ สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

²เรวดี วาระเพียง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³อาภาภัทร ลาพินี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 28 แสดงการสักการะพระภูมิเจ้าที่ หน้าโรงเรียนของนักเรียนก่อนเข้าโรงเรียนศรีนคร
ถ่ายเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

ผลจากการจัดกิจกรรม การสักการะและสวดดีวีรชน หรือบุคคลสำคัญทำให้ผู้เรียน เกิดความตระหนัก รู้จักระลึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณ และทำให้ผู้เรียนได้แสดงความกตัญญู โดยการปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. การบำเพ็ญประโยชน์ จากการศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่าเป็นกิจกรรมสำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักให้รู้จักรับผิดชอบ เป็นการปลูกฝังความคิด และนิสัยที่ดีให้กับนักเรียน ดังที่ อุทัย แก้วจันทร์¹ หัวหน้าฝ่ายอาคารศรีนคร พรศิริ รุกขพันธ์² หัวหน้าฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน

¹อุทัย แก้วจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

²พรศิริ รุกขพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

โรงเรียนส่องแสง สรญา อัมราพิทักษ์¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน จุมพล สุทธการณ² กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน วรณดี นาริหวานดี³ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร และลัดดา แซ่ตัน⁴ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนศรีนคร กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่ากิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียน ได้มีความตระหนักรู้จักฝึกให้รู้จักความรับผิดชอบ มีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกให้เด็กได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและผู้อื่น พัฒนาด้านจิตใจ โดยให้เด็กได้ปฏิบัติตามโอกาส เช่น การทำความสะอาด คลองภายในบริเวณชุมชน ทำความสะอาดภายในภายนอกโรงเรียน เก็บขยะพัฒนาบริเวณรอบโรงเรียนและชุมชน และมีการนำนักเรียนไปทำกิจกรรมภายในวัด เช่น พัฒนาวัด ฟังเทศน์ฟังธรรม ทำบุญในโอกาสต่าง ๆ (ดูภาพประกอบที่ 29)

¹สรญา อัมราพิทักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²จุมพล สุทธการณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³วรณดี นาริหวานดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴ลัดดา แซ่ตัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 29 แสดงการบำเพ็ญประโยชน์ ของลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ช่วยกันเก็บขยะทำความสะอาดคูน้ำโรงเรียน และชุมชนเทศบาลนครอบ ๆ
โรงเรียนเพื่อทำประโยชน์ให้กับชุมชน จัดทำเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547

ผลจากการทำกิจกรรม การบำเพ็ญประโยชน์ส่งผลให้นักเรียนมีนิสัยที่ดี มีความ
รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ อดทน ขยัน รู้จักทำงานรวมกลุ่ม มีมารยาท รู้จักช่วยเหลือ
ชุมชนและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. การจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม ผลการศึกษาการจัดกิจกรรม
ชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ เพื่อการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด
สงขลา มีการจัดกิจกรรมชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ชมรมอาสาพัฒนา ชมรมอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม ชุมนุมลูกเสือ-เนตรนารี ชมรมดนตรีไทย ชมรมนาฏศิลป์ ชมรมพลศึกษา ชมรมที่เน้น
การส่งเสริม จริยธรรมในสถานศึกษา คือ ชมรมวิถีพุทธชุมนุมพุทธศาสตร์ ชุมนุมวัฒนธรรมไทย
ดังที่ ศิริวรินทร์ สุวรรณวงศ์¹ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร

¹ศิริวรินทร์ สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่
โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.
2548.

กัลยา พุทธิรักษาวงศ์¹ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร สุวรรณฯ พุทธกุล² หัวหน้างานกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกลุ่มประสบการณ์โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ชลิต แก่นเจริญ³ หัวหน้าฝ่ายศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน และจุมพล สุวรรณไชโย⁴ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่งที่จัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ตระหนัก และฝึกให้รู้จักความรับผิดชอบ ความเสียสละ การอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคตของตนเอง และฝึกให้นักเรียนรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ครู อาจารย์ และเพื่อน ๆ ด้วยการมีมนุษยสัมพันธ์ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีน้ำใจไม่เห็นแก่ตัว รู้จักพัฒนาตนเองให้พร้อมต่อการเรียนรู้ มีกิริยามารยาทงดงามเหมาะสม และเพื่อรับสภาพปัญหา และวิธี การแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง เนื่องจากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ครอบครัว และกระแสของวัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของนักเรียนและจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในสังคมได้ว่าจะเป็นปัญหาหาเสพติด ปัญหาการพนันในกลุ่มนักเรียน ปัญหาการยึดถือค่านิยมเลียนแบบผิด ๆ ปัญหาทางเพศ และปัญหาจากการทะเลาะวิวาท เป็นต้น เหล่านี้เมื่อเกิดขึ้นย่อมมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อนักเรียนที่กำลังอยู่ในวัยที่ควรแก่การศึกษาและการเรียนรู้ ดังนั้นจึงควรยึดเอาหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนามาเป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้การจัดกิจกรรมได้บรรลุเป้าหมาย โดยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมในชมรม หรือชุมนุมที่ตนเองมีความชอบมีความถนัดและสนใจ

¹กัลยา พุทธิรักษาวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

²สุวรรณฯ พุทธกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³ชลิต แก่นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴จุมพล สุวรรณไชโย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพระตงวิทยา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

4. การจัดโครงการที่สำคัญ หรือโอกาสที่เหมาะสม ผลการศึกษาการจัดโครงการที่สำคัญ หรือโอกาสที่เหมาะสมที่สำคัญคือ โครงการลูกเสือเนตรนารี โครงการกีฬาสี โครงการวันสำคัญ โครงการวันเด็ก โครงการปัจฉิมนิเทศ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

4.1 โครงการเข้าค่ายลูกเสือ-เนตรนารี การเข้าค่ายลูกเสือเนตรนารี เป็นโครงการ ที่จัดขึ้นทุกปี เพื่อเป็นการฝึกทักษะในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น ดังที่ อรศิริ อ่อนเปี่ยม¹ หัวหน้า ฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนศรีนคร เจตนิพิฐรัฐ จุมพฏสุวรรณ² ครูผู้สอนโรงเรียนศรีนคร วิชา พงศ์สมกำลัง³ นักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร และชลิต แก่นเจริญ⁴ หัวหน้าฝ่ายศาสนา และวัฒนธรรมโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารีมีขึ้นทุกปี การศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อม ที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะขั้น พื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และ จิตใจ รู้จักการทำงาน และการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังการจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ของโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร (ดูภาพประกอบกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ที่ 30)

¹อรศิริ อ่อนเปี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน ศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

²เจตนิพิฐรัฐ จุมพฏสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

³ชลิต แก่นเจริญชลิต แก่นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ.

⁴วิชาพงศ์ สมกำลัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน สหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 30 แสดงการนำลูกเสือ – เนตรนารีเข้าค่ายพักแรม เพื่อฝึกทักษะการดำเนินชีวิต
การทำงานกลุ่มสร้างความสามัคคี กองลูกเสือเหล่าอากาศ
โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ จัดขึ้นระหว่างวันที่ 12 – 13 ตุลาคม พ.ศ. 2547

ผลจากการเข้าค่ายลูกเสือ-เนตรนารี ส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักทักษะในการดำเนินชีวิต
การปรับตัวให้เข้ากับสถานที่เหตุการณ์ ความสามัคคีในหมู่คณะ ความอดทน ความเอื้อเฟื้อ
เผื่อแผ่

4.2 โครงการวันเด็ก โครงการวันเด็ก จัดขึ้นทุกปี เพื่อฝึกทักษะและพัฒนาเยาวชน
ดังที่ พิเชษฐ ชูดำ¹ หัวหน้าฝ่ายปกครองโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ไกล่ คงนวลโย² ผู้ปกครอง

¹พิเชษฐ ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตง
วิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ไกล่ คงนวลโย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน
สหศาสตร์วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม
พ.ศ. 2548.

นักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ดำรง มงคลสุภวัฒน์¹ ประธานชมรมผู้ปกครองโรงเรียน ศรีนคร ลัดดา แซ่ตัน² ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนศรีนคร กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า วันเด็กแห่งชาติ เป็นวันสำคัญวันหนึ่งของชาติ ทางรัฐบาลได้กำหนดให้มีขึ้นในวันเสาร์ที่สองของเดือน มกราคม เป็นวันที่สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติ ในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นจะต้องส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนของชาติทั้งในด้าน ความรู้ ด้านคุณภาพให้ดีขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจ ปราศจากอบายมุขต่าง ๆ โดยเฉพาะยาเสพติดทั้งหลายที่เป็นสิ่งบั่นทอนและทำลายเยาวชนเป็นอย่างมากกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แสดงออกจึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริม (ดูภาพประกอบที่ 31 - 32)

ภาพที่ 31 แสดงการจัดกิจกรรมวันปีใหม่ และวันเด็กแห่งชาติ เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร จัดขึ้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2547

¹ดำรงค์ มงคลสุภวัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ลัดดา แซ่ตัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 32 แสดงกิจกรรมการทำบุญตักบาตรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมรู้จักการเอื้อเฟื้อ
ความร่วมมือ สามัคคี ในหมู่คณะของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547

การจัดกิจกรรมวันเด็กได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้
ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถของตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม
มีความรักความสามัคคีระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครอง

4.3 โครงการปัจฉิมนิเทศ เป็นโครงการที่จัดขึ้นสำหรับผู้เรียนที่จบในช่วงชั้นต่าง ๆ
เช่น ช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 ดังเช่น ชูชาติ อินทฤทธิ์¹ ครูใหญ่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ไพฑูรย์ หนูมี² ครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร บรรหาร จินนกุล³ ครูใหญ่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

¹ชูชาติ อินทฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์
วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²ไพฑูรย์ หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

³บรรหาร จินนกุล. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน
สมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ยุพิน โชติเกษมศรี¹ ครูโรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า โครงการปัจฉิมนิเทศเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อเป็นการอำลา เพื่อนร่วมชั้นและคณะครูทุกคนในโรงเรียน โครงการปัจฉิมนิเทศนี้มีการจัดกิจกรรมที่รุ่นน้องกล่าวอำลารุ่นพี่ รุ่นพี่กล่าวอำลารุ่นน้อง มีการมอบเกียรติบัตร รางวัล เช่น รางวัลเรียนดี รางวัลผู้เสียสละ รางวัลมารยาทดี ดังกำหนดการปัจฉิมนิเทศของโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ปี 2547 ดังนี้

กำหนดการกิจกรรมอำลาอาลัยโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร

12 มีนาคม 2547

เวลา 11.30 น.	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ลงทะเบียนรายงานตัว
เวลา 12.30 น.	นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 พร้อมกันที่ห้องประชุมเพื่อ
ซ่อมรายละเอียดของพิธีกร
เวลา 13.45 น.	ประธานมาถึงในพิธี
เวลา 13.50 น.	- ผู้อำนวยการกล่าวต้อนรับประธาน
- ผู้รับผิดชอบกิจกรรมกล่าวรายงาน
เวลา 14.00 น.	- ประธานมอบระเบียบผลการเรียนและกล่าวให้โอวาท
- ผู้อำนวยการมอบของที่ระลึกแก่ประธาน
- ผู้อำนวยการมอบเกียรติบัตรแก่นักเรียน
- การแสดงของตัวแทนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2
- ตัวแทนนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 กล่าวความรู้สึก
และมอบของที่ระลึกแก่โรงเรียน

พักตามอัธยาศัย

- ขอเชิญคุณครู-นักเรียน ร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน

¹ยุพิน โชติเกษมศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

เวลา 14.50 น.

- นักเรียน, คุณครูกลับเข้ามายังห้องประชุมอีกครั้ง
 - ตัวแทนครูมัธยมศึกษา อ.สุวิทย์ชยา อินทฤทธิ์,
อ.ลำดวน แท่นสง, อ.อภิญา สิริพันธ์
กล่าวให้โอวาท
 - นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 มอบของที่ระลึกครู
 - เชิญคุณครูมัธยมนั่งเก้าอี้นักเรียนมอบดอกไม้
เพื่อแสดงความรักครูผูกข้อมือให้นักเรียน
 - ร่วมร้องเพลงมาร์ช และอื่น ๆ
 - นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 แยกย้าย
- (ดูภาพประกอบการจัดกิจกรรมที่ 33 - 34 - 35)

ภาพที่ 33 แสดงการจัดกิจกรรมอำลา-อาลัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กิจกรรมปัจฉิม
เพื่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความสามัคคีระหว่างเพื่อนและครูของนักเรียน
โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร กิจกรรมจัดขึ้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2547

ภาพที่ 34 แสดงการจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ “พิธีมอบวุฒิปัตร์” มอบให้กับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ถ่ายเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2548

ภาพที่ 35 แสดงการจัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ ตัวแทนนักเรียนกล่าวความรู้สึกที่มีต่อโรงเรียน
ครู เพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ถ่ายเมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2548

การจัดโครงการปัจฉิมนิเทศ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีและความสามัคคีระหว่างเพื่อน ครู และผู้ปกครอง

4.4 โครงการกีฬาสี โครงการแข่งขันกีฬาสีจัดขึ้นภายในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน ดังนั้นกีฬาสีจึงจัดให้มีขึ้นทุกปีการศึกษาและเป็นการจัดการแข่งขันกีฬภายในโรงเรียน ซึ่งได้จัดแบ่งนักเรียนออกเป็นแต่ละสี ดังที่ อรศิริ อ่อนเปี่ยม¹ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร ขวัญเรือน สังขกุล² ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร พิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล³ ครูใหญ่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน จารุณี ทองปรีชา⁴ ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการโรงเรียนพะตงวิทยา นิกุล พรหมพัฒน์⁵ ครูผู้สอนโรงเรียนพะตงวิทยา และอุมา นวลแก้ว⁶ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสองแสง กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การจัดกีฬาสีภายในโรงเรียนมีการจัดขึ้นทุกปีการศึกษา เพื่อเป็นการทดสอบสุขภาพพลานามัยของผู้เรียน ซึ่งการออกกำลังกายเป็นสิ่งสำคัญต่อสุขภาพ การออกกำลังกายช่วยพัฒนาด้านร่างกาย ให้เป็นผู้มีสุขภาพดีและจิตใจดี และยังช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถอย ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการ

¹อรศิริ อ่อนเปี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ขวัญเรือน สังขกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.

³พิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴จารุณี ทองปรีชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵นิกุล พรหมพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยา มูลนิธิตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁶อุมา นวลแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข โรงเรียนจึงส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่มัวสุมกับยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้สถานศึกษาปลอดยาเสพติด (ดูภาพประกอบที่ 36 – 37)

ภาพที่ 36 แสดงกิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเป็นคนมองโลกในแง่ดี มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถอย
จัดกิจกรรมจัดขึ้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2548

ภาพที่ 37 แสดงการออกกำลังกายช่วยพัฒนาร่างกาย เป็นผู้มีสุขภาพดี จิตใจดี
สร้างความสามัคคีในหมู่คณะของนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร
กิจกรรมจัดขึ้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2547

ผลจากการจัดกิจกรรมกีฬาภายในโรงเรียนส่งผลให้ผู้เรียนมีสุขภาพ พลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงตลอดจน สามารถคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านกีฬาอีกด้วย และการเล่นกีฬายังช่วยให้ผู้เรียนรู้จักความสามัคคีในหมู่คณะ มีความอดทนและเชื่อมความสัมพันธ์ในหมู่คณะอีกด้วย

5. การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรม ผลจากการศึกษาการส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรมในสถานศึกษา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีการจัดให้นักเรียนไปร่วมประกวดทางจริยธรรมสำคัญ ได้แก่ การประกวดมารยาทต่าง ๆ เช่น มารยาทในการเดินทาง มารยาทในการทำความเคารพ การไหว้ การประกวดตอบปัญหาธรรมะ การบรรยายธรรม การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ และการจัดป้ายนิเทศในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วม การประกวดทางจริยธรรมนี้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม รู้จักการเสียสละ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และมีการอ่อนน้อมถ่อมตน ดังที่ กัลยา พุทธิรักษาวงศ์¹ ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการใหญ่โรงเรียนศรีนคร สวัสดิ์ ศรประสิทธิ์² ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร จินตนา นวลละออง³ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร เสาวลักษณ์ เมืองฤกษ์⁴ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ศุจิการ์ ไชยคช⁵

¹กัลยา พุทธิรักษาวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²สวัสดิ์ ศรประสิทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2548.

³เสาวลักษณ์ เมืองฤกษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴จินตนา นวลละออง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁵ศุจิการ์ ไชยคช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสองแสง และปิยรัตน์ โอภาส¹ หัวหน้าสายชั้นระดับประถมศึกษา โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรม ทั้งการประกวดมารยาทต่าง ๆ การประกวดการบรรยายธรรม นักพูดธรรมะ หรือการสวดมนต์ทำนองสรภัญญะทุกกิจกรรม เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการประพฤติ ปฏิบัติจริง ในกิจกรรมต่าง ๆ ฝึกให้นักเรียนรู้จักความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การทำงานเป็นทีม ความเอื้อเฟื้อ และฝึกให้เป็นคนที่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ (ดูภาพประกอบที่ 38)

ภาพที่ 38 แสดงกิจกรรมการประกวดการสวดมนต์หมู่ ทำนองสรภัญญะเพื่อฝึกให้นักเรียน ได้ปฏิบัติจริง และสร้างการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมความรับผิดชอบการแสดง ของนักเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ถ่ายเมื่อ 12 กันยายน พ.ศ. 2548

ผลจากการทำกิจกรรมการส่งเสริม ให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรม มีผลให้นักเรียนเกิดความกล้าหาญ เกิดความภาคภูมิใจ มีความมั่นใจที่ตนเองสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่รับผิดชอบได้ รับผลสำเร็จและสามารถนำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปเผยแพร่ให้เพื่อน ๆ น้อง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อไปและสามารถนำความรู้ความสามารถของตนเองไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

¹ปิยรัตน์ โอภาส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน พะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

6. กิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข จากการศึกษาศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่า เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษาได้จัดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลตามนโยบายของรัฐบาล ตามนโยบายของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีความตระหนัก และรู้ถึงพิษภัยของสารเสพติด และอบายมุข ซึ่งไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สถาบันการศึกษา ครอบครัวสังคม และประเทศชาติเลย ดังที่ วัชรชัย แซ่ลิ้ม¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีนคร วรรณดี นาริหวนดี² ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสหศาสตร์ วิทยาคาร พัทธภรณ์ ชูสิงห์แค³ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน วิชาค เกิดประสิทธิ์⁴ ประธานชมรมครูผู้ปกครองโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ และเสถียร วุ่นดี⁵ ประธานชมรมผู้ปกครองโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ได้กล่าวไว้สอดคล้องสรุปได้ว่า กิจกรรมป้องกัน สารเสพติด และอบายมุข เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากเพราะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ตระหนัก และรู้พิษภัยของสิ่งเสพติดและอบายมุข ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวสถานศึกษาควรเน้นในรูปแบบของการอบรม สั่งสอน บรรยาย จัดบอร์ด จัดนิทรรศการและประชาสัมพันธ์ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ให้นักเรียนรู้จักการตอบปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ ดูงาน หรือทำกิจกรรมป้องกันสารเสพติดที่ควรศึกษา (ดูภาพประกอบ ที่ 39 – 40)

¹วัชรชัย แซ่ลิ้ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²วรรณดี นาริหวนดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³พัทธภรณ์ ชูสิงห์แค เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴เสถียร วุ่นดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 ถนนโชคสมาน 3 ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁵วิชาค เกิดประสิทธิ์เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยา มูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 39 แสดงการจัดกิจกรรมการงดการสูบบุหรี่ เพื่อให้ครอบครัวปลอดบุหรี่
ตระหนัก และรู้พิษภัยห่างไกลจากสารเสพติด โดยใช้สุนทรียภาพทางดนตรี
ของนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน กิจกรรมจัดขึ้น
เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ภาพที่ 40 แสดงการจัดโครงการโรงเรียนสีขาว “ต้านภัยยาเสพติด” เพื่อส่งเสริมให้
นักเรียนรู้จักป้องกันตนเองจากสารเสพติดของนักเรียนโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
จัดขึ้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2547.

ซึ่งผลจากการจัดกิจกรรมป้องกันสารเสพติด และอบายมุข ทำให้นักเรียนได้รู้ถึงพิษภัยของสิ่งเสพติดและอบายมุข รู้จักวิธีการป้องกันตนเองให้พ้นจากสิ่งเสพติด มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโทษของสิ่งเสพติด รู้จักระมัดระวังตนเองให้พ้นจากสิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ และสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของโทษยาเสพติดไปแนะนำตักเตือนเพื่อน ๆ น้อง ๆ ไม่ให้หลงไปเป็นทาสของสิ่งเสพติดได้ และเมื่อนักเรียนสามารถรู้ตนเอง เพื่อนทำให้สถาบันการศึกษา ครอบครัว สังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า

การจัดสิ่งแวดลอม

การจัดการสิ่งแวดลอม เพื่อการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ศึกษาในประเด็นคือ การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน การปลูกต้นไม้ ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

1. การจัดป้ายคติธรรม ภายในโรงเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับคำขวัญโรงเรียน ป้ายคติธรรม การส่งเสริมให้รักษาความสะอาด ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติด ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้อง การจัดป้ายคติธรรมนี้ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์ของผู้เรียนในขณะนั้น ดังที่ ไพลภ หนูมี¹ ครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร สวัสดิ์นา พึ่งลอย² นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร เจนจิรา พิชัยสมบุญ³ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อรุณกมล

¹ไพลภ หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²สวัสดิ์นา พึ่งลอย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³เจนจิรา พิชัยสมบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2548.

แหละหมุด¹ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสองแสง และดวงเดือน สงช่วย² หัวหน้าสายชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า

1.1 ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นการส่งเสริมเกี่ยวกับการเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียน ดังป้ายคติธรรมการเรียนรู้ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” “รู้อะไร ไม่สู้ รู้วิชา” “จงทำดีไว้เถิดจะเกิดผล” “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” (ดูภาพประกอบที่ 41 – 42)

ภาพที่ 41 แสดงป้ายคติธรรม คำว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ติดไว้ตามต้นไม้ที่โรงเรียนสมาคุณวิทยาทาน ถ่ายเมื่อ 1 กันยายน พ.ศ. 2548

¹ อรุณกมล หละหมุด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

² ดวงเดือน สงช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 42 แสดงป้ายคติธรรม เสริมความรู้ นำเสนอเป็นโครงสร้างรูปภาพ ติดไว้บริเวณอาคารเรียน ภายในโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ถ่ายเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548

ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ยิ่งขึ้น ผู้เรียนอาจจะเกิดกำลังใจในการเรียน

1.2 ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับคำขวัญ หรือปรัชญาของโรงเรียน การที่โรงเรียนได้กำหนดป้ายคติธรรมเกี่ยวกับคำขวัญหรือปรัชญาของโรงเรียนขึ้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้เรียนที่มีความสนใจ ใฝ่รู้ จะได้นำแนวทางจากคำขวัญ ปรัชญาของโรงเรียนไปประพฤติปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมให้ทุกคนมีความรู้ ความสามารถ โดยการนำเอาหลักเกณฑ์ กฎระเบียบของหลักสูตรทางศาสนาประกอบในการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ในชีวิตประจำวันและโรงเรียนมาสั่งสอนให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ดังเช่น ปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า “ความรู้ คุณธรรม นำชีวิต”, “คุณธรรมนำวิชาการ เป็นพื้นฐานแห่งปัญญา”, “เรียนดี มีคุณธรรม รู้กตัญญู” และ “คุณธรรม นำหน้า วิชาการเป็นเลิศ” ซึ่งปรัชญาที่กล่าวมานี้จะเขียนไว้หน้าโรงเรียนหรือตามอาคารเรียน อันจะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแต่ละโรงเรียนต่อไป

1.3 ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด การจัดป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ด้วยความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญ ความสะอาดทั้งร่างกาย จิตใจ และสถานที่ย่อมนำมาสู่สังคมที่ดี ดังนั้นในเรื่องของความสะอาด เป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคน

ดังนั้นการมีป้ายคติธรรมเกี่ยวกับความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญ เป็นส่วนหนึ่งของความเข้าใจ ตามศรัทธา ความมุ่งมั่น ดังนั้น การจัดป้ายคติธรรมเกี่ยวกับความสะอาดย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาความสะอาด และช่วยกันรักษาความสะอาดมากยิ่งขึ้น

1.4 ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติด การจัดป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติด เป็นสิ่งสำคัญมากอย่างหนึ่ง เพราะสภาพสังคมในปัจจุบันผู้เรียนมีภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดเป็นอย่างมาก ดังนั้นการรณรงค์เกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติด หรือป้ายคติธรรมจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโรงเรียน สถานศึกษาซึ่งเป็นการกระตุ้นและย้าคิดกับผู้เรียนอยู่เสมอ ดังที่ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติดปรากฏในโรงเรียน เช่น ยาเสพติดเป็นภัยต่อชีวิต เป็นพิษต่อสังคม รักในหลวง ห่วงลูกหลาน ช่วยกันต้าน ยาเสพติด เป็นต้น หรือติดประกาศให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าโรงเรียนจัดเป็นเขตปลอดสิ่งเสพติดและอบายมุข ทั้งนี้เพื่อให้สุขภาพพลานามัยแข็งแรง นักเรียนดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุขสืบไป

ภาพที่ 43 แสดงป้ายเขตปลอดบุหรี่ ทุกสำนักงาน ภายในบริเวณโรงเรียนสทศสตรวิทยาการ
ถ่ายเมื่อ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

ภาพที่ 44 แสดงป้ายรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ บริเวณด้านหน้าโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ถ่ายเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

การจัดป้ายรณรงค์ในโรงเรียน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สถานศึกษาทุกสถานศึกษา ได้จัดทำขึ้นตามนโยบายของโรงเรียน เพื่อต้องการให้นักเรียนและประชาชนโดยทั่วไปได้อ่านและศึกษาโดยนำคติธรรมที่พบเห็นโดยทั่วไปภายในบริเวณโรงเรียนไปประยุกต์ เพื่อให้เกิดความสำนึกแล้วนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน การจัดป้ายรณรงค์ในโรงเรียน ดังเช่น ป้ายรณรงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ ป้ายรณรงค์เกี่ยวกับคำขวัญหรือปรัชญาของโรงเรียน ป้ายรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ป้ายรณรงค์เกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติด การจัดป้ายเหล่านี้ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ข้อคิดเตือนใจเป็นเกราะป้องกันให้สติรู้จักยับยั้งชั่งใจ และสามารถประยุกต์นำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต ได้อย่างเป็นสุข

2. การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในการจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียนขึ้น เพื่อต้องการให้นักเรียนได้ฝึกฝนกับมารยาท ฝึกสมาธิ ฟังธรรมะ หรือตอบปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม

ดั่งที่ ศรียรินทร์ สุวรรณวงศ์¹ ผู้ช่วยครูใหญ่ โรงเรียนศรีนคร ปโยธร ทองขาว² หัวหน้ากลุ่ม การเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ปมณวัฒน์ ยี่สุน³ หัวหน้า กลุ่มสาระสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อานนท์ วิสมิตะนันท์⁴ หัวหน้าฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน และโสภิตา สุขพรหม⁵ ครูผู้สอนโรงเรียน สองแสง กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน เพื่อจัดเป็นห้องประชุม อบรมนักเรียน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ประกวดมารยาท สวดมนต์ ฟังเทศน์ ฟังธรรม หรือ เพื่อตอบปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมเป็นศูนย์ข้อมูลทางจริยศึกษา ใช้สอนนักเรียนธรรมตรี โท เอก ศึกษา พระพุทธศาสนาให้นักเรียนฝึกปฏิบัติกิจกรรมทางพุทธศาสนา เพื่อให้จิตใจปลอดโปร่ง สดชื่น เลวร้ายออกจากสมอง และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนรู้จักที่จะประพฤติตัวเป็นคนดี

¹ศรียรินทร์ สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ปโยธร ทองขาว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน สหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³ปมณวัฒน์ ยี่สุน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน สมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁴อานนท์ วิสมิตะนันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵โสภิตา สุขพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน สองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 45 แสดงการจัดห้องจริยธรรม เพื่อใช้สอนวิชาพุทธศาสนา การฝึกสมาธิ
เรียนนักรธรรม ห้องจริยศึกษาของโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน
ถ่ายเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548

การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน จัดขึ้นเพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกฝนเกี่ยวกับมารยาทต่าง ๆ ฝึกสมาธิ ฟังเทศน์ ฟังธรรม หรือประชุม ในการอบรมนักเรียนเกี่ยวกับการอบรมจริยธรรมและ ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทางพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้เรียนได้มีจิตใจที่เยือกเย็น ปลอดโปร่งแจ่มใส มีพลังกายพลังใจในการต่อสู้กับชีวิตต่อไป และช่วยให้นำแนวคิดจากการปฏิบัติไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างดี

3. การส่งเสริมความสะอาดภายในโรงเรียน ผลจากการศึกษาการส่งเสริมความสะอาด ภายในโรงเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา ปรากฏว่าการส่งเสริมความสะอาดภายในโรงเรียนที่สำคัญ คือ การส่งเสริมความสะอาด ภายในชั้นเรียน การส่งเสริมความสะอาดภายนอกชั้นเรียน ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

3.1 การส่งเสริมความสะอาดภายในชั้นเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า การส่งเสริม จริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ครู

อาจารย์ให้มีการรักษาความสะอาดในทุกระดับชั้น ดังที่ อมรรัตน์ ศรีราตรี¹ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีนคร กนกพร สุวรรณเนตร² นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีนคร สรยุทธ์ พูลภักดี³ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ประทุม แซ่ฉี⁴ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสองแสง และสมเกียรติ ปลื้มใจ⁵ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า ความสะอาดนอกจากจะเป็นพื้นฐานของสุขอนามัยที่ดีของบุคคลและสังคมแล้ว ความสะอาดยังเป็นส่วนหนึ่ง ของการดำเนินชีวิต ดังนั้นการรักษาความสะอาดจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โรงเรียนได้กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนรักษาความสะอาดภายในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ เน้นการทิ้งขยะลงถังขยะ เน้นการรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ต่าง ๆ และเพื่อเป็นการกระตุ้นในเรื่องความสะอาด จึงได้มีโครงการประกวดห้องเรียนที่มีการมอบรางวัล ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อชั้นเรียนของตนเองสะอาด และช่วยให้บรรยากาศภายในชั้นเรียนน่าสนใจ และเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนรักความสะอาด และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ดูภาพประกอบที่ 46)

¹อมรรัตน์ ศรีราตรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

²กนกพร สุวรรณเนตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

³สรยุทธ์ พูลภักดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴ประทุม แซ่ฉี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵สมเกียรติ ปลื้มใจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 46 แสดงถังแยกขยะ เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน
สหศาสตร์วิทยาการ ถ่ายเมื่อ วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548

3.2 การส่งเสริมความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ครู อาจารย์ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความรักความสะอาดอยู่เสมอ ดังที่ สวัสดิ์ ศรประสิทธิ์¹ ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร ยุภาวดี แยมสุวรรณ² นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ วิรัตน์ แสงเงิน³ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ประโคม คงแก้ว³

¹สวัสดิ์ ศรประสิทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ยุภาวดี แยมสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.

³ประโคม คงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.

ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนส่องแสง พิษณุรัฐ ชูดำ¹ ครูฝ่ายปกครองโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ได้กล่าวไว้สอดคล้องสรุปได้ว่า ความสะดวกเป็นสิ่งสำคัญสำหรับทุกคน ดังนั้นทางโรงเรียนจึงเน้นในเรื่องการรักษาความสะดวกเป็นอย่างมาก เช่น ส่งเสริมให้มีการจัดบริเวณความรับผิดชอบของผู้เรียนทุกวันก่อนจะดำเนินการเรียนการสอนในช่วงเช้า ส่งเสริมให้ผู้เรียนเก็บขยะก่อนเข้าเรียนทุกครั้ง และที่สำคัญต่อโรงเรียนมีโครงการที่ทำร่วมกับกระทรวงทรัพยากรและธรรมชาติ โดยมีการจัดทำธนาคารขยะ มีการคัดแยกขยะภายในโรงเรียน มีการแบ่งความรับผิดชอบและทำความสะอาดร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งผลให้นักเรียน ได้ปฏิบัติจริงและฝึกและกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการช่วยกันรักษาความสะดวกทั้งในและนอกโรงเรียน

ภาพที่ 47 แสดงป้ายแสดงคุณภาพห้องเรียน โครงการประกวดห้องเรียนสามดาว เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักความสะดวก ภายในโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ถ่ายเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548

¹พิษณุรัฐ ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

ผลจากการศึกษาการส่งเสริมความสะอาดภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา สรุปได้ดังนี้

1. การส่งเสริมความสะอาดภายในชั้นเรียน เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ครู – อาจารย์ ได้ส่งเสริมให้มีการรักษาความสะอาดในทุกระดับชั้น โดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้ชั้นเรียนของตนสะอาด

2. การส่งเสริมความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียน มีการส่งเสริมให้จัดบริเวณความรับผิดชอบของผู้เรียนทุกวัน ก่อนการดำเนินการเรียนการสอนในช่วงเช้า

4. การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน ผลการศึกษาปรากฏว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ในการจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจ ในโรงเรียนเป็นการจัดทำเพื่อให้ระลึกถึงผู้มีพระคุณ ดังที่ บุษยรังสี มั่งมี¹ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีนคร วีรชน วัดวิทยาคูณ² นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ แพรวเพชร เครือนาคพันธ์³ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ไสภิตา สุขพรหม⁴ ครูผู้สอนโรงเรียนส่องแสง และลักขณา กาญจนแก้ว⁵ หัวหน้ากลุ่มสาระสังคม

¹บุษยรังสี มั่งมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนครตำบล หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²วีรชน วัดวิทยาคูณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.

³แพรวเพชร เครือนาคพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548

⁴ไสภิตา สุขพรหม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵ลักขณา กาญจนแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

ศาสนาและวัฒนธรรมโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน อาจจะมีหลายอย่าง เช่น การนำรูปปั้น หรือสัญลักษณ์มาไว้ในสถานที่ที่สำคัญภายในโรงเรียนแต่ส่วนใหญ่ จะนำรูปปั้นหรือสัญลักษณ์หรือบุคคลสำคัญที่ประดับไว้ในห้องเรียน จะเป็นพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมราชินี รูปพระสงฆ์หรือสถาบันชาติ จะประดับไว้ในห้องเรียนทุกห้องเรียน หรือบางครั้งจะเป็นอนุสาวรีย์ผู้ให้กำเนิดโรงเรียน ศาลพระภูมิ เป็นต้น ซึ่งจัดทำเพื่อจะให้ผู้เรียน ครูอาจารย์ และบุคลากรในโรงเรียนหรือผู้ที่มาเยี่ยมชม ได้รู้ ได้ระลึกถึงเป็นที่พึงทางใจ เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติดี รู้จักเสียสละ และสามารถนำไปเป็นแนวคิดในการดำรงชีวิตต่อไป (ดูภาพประกอบที่ 48 – 49)

ภาพที่ 48 แสดงสัญลักษณ์ยึดเหนี่ยวจิตใจคือ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่ติดตั้งไว้บริเวณหน้าห้องเรียนทุกห้อง ภายในโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ถ่ายเมื่อ วันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548

ภาพที่ 49 แสดงสัญลักษณ์ยึดเหนี่ยวจิตใจคือ พระภูมิเจ้าที่ “ทวดตาลัง” ที่เจ้าของโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เคารพ บูชาตั้งอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน สหศาสตรวิทยาคาร ถ่ายเมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548

ผลจากการทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจ ในโรงเรียนส่งผลให้ผู้เรียน ครูอาจารย์และบุคลากรในโรงเรียน ได้มีที่พึ่งทางใจและระลึกถึงบุญคุณของผู้มีพระคุณ ตลอดจนได้จัดกิจกรรมแสดงออกความเคารพและสักการะ และสามารถนำความคิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนดำรงตนในสังคมได้อย่างเป็นสุข

5. การปลูกต้นไม้

ผลการศึกษา ปรากฏว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปรากฏว่าการปลูกต้นไม้ที่สำคัญได้ การปลูกต้นไม้ประเภทไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกต้นไม้ประเภทไม้ยืนต้น ผลการศึกษาปรากฏรายละเอียดดังนี้

5.1 การปลูกต้นไม้ประเภทไม้ดอกไม้ประดับ ผลการศึกษาปรากฏว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้จัดบรรยากาศในโรงเรียน

ดังที่ ไพลก หนูมี¹ ครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร วิหาร์ ยอดแก้ว² ประธานชมรมครูผู้ปกครองโรงเรียน สหศาสตร์วิทยาการ กรรณิการ์ แก้วสุวรรณ³ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อัคราพร เพ็ชรยอดศรี⁴ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสองแสง และปิ่นนางค์ ลานแดง⁵ ครูผู้สอนโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า การปลูกต้นไม้ประเภทไม้ดอก ไม้ประดับมีปลูกโดยทั่วไป ภายในบริเวณโรงเรียนและบริเวณอาคารเรียน เพื่อความสวยงามและ เป็นการจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และยังช่วยให้รักษาภูมิทัศน์ ของโรงเรียนให้ดูเรียบร้อยสวยงามอีกด้วย (ดูภาพประกอบที่ 50 – 51)

¹ไพลก หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²วิหาร์ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน สหศาสตร์วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

³กรรณิการ์ แก้วสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴อัคราพร เพ็ชรยอดศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵ปิ่นนางค์ ลานแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียน พะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

ภาพที่ 50 แสดงการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ บริเวณภายในโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ถ่ายเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548

ภาพที่ 51 แสดงการปลูกไม้ยืนต้น เพื่อสร้างสภาพแวดล้อม เพื่อการเรียนรู้ และติดป้ายคติธรรมที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน ถ่ายเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548

การจัดกิจกรรมการปลูกไม้ดอกไม้ประดับภายในบริเวณโรงเรียน เป็นการส่งเสริมให้ภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนร่มรื่น ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับสภาพแวดล้อมที่ดี มีความตั้งใจและสนใจการเรียนรู้ ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้านการรับผิดชอบ โดยการแบ่งหน้าที่กันดูแลรักษาไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกต้นไม้ทำให้ผู้ปลูกมีอารมณ์เยือกเย็นและรักธรรมชาติมากยิ่งขึ้น

5.2 การปลูกต้นไม้ประเภทไม้ยืนต้น ผลการศึกษาปรากฏว่า การส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นการจัดบรรยากาศและจัดสภาพแวดล้อมดังที่ 'ไพลก หนูมี'¹ ครูใหญ่โรงเรียนศรีนคร ขวัญเรือน สังขกุล² ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร พัทธมน์ เสนาพิทักษ์กุล³ ผู้จัดการและครูใหญ่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน จเร ชิงชัย⁴ ครูผู้สอนโรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 และสมชาย ขุนคำหรี⁵ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ กล่าวไว้สอดคล้องสรุปได้ว่า การปลูกต้นไม้ประเภทไม้ยืนต้นเพื่อจัดบรรยากาศในโรงเรียน แต่ต้นไม้ประเภทนี้โรงเรียนมีพอสมควรจะมีปลูกเพิ่มบ้างเป็นส่วนน้อย และไม้ประเภทยืนต้นทำให้สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อความร่มรื่นสบายตา อีกทั้งเพื่อรักษาความสงบสมดุลของสถานศึกษา ต้นไม้ในโรงเรียนมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน

¹ไพลก หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

²ขวัญเรือน สังขกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ.2548.

³พัธมน์ เสนาพิทักษ์กุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

⁴จเร ชิงชัยเป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.

⁵สมชาย ขุนคำหรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

ผลการปลูกต้นไม้ประเภทไม้ยืนต้น ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ผู้เรียนได้รับความร่มรื่น และอากาศที่บริสุทธิ์ ผู้เรียนได้รับสภาพแวดล้อมที่ดีมีความตั้งใจ และสนใจเรียนมากขึ้น และผลดีอีกอย่างของต้นไม้ประเภทยืนต้นคือ สามารถใช้ตัดป้ายคติธรรม ภายในโรงเรียนอีกด้วย ดังนั้นครูจึงควรชี้แนะให้ผู้เรียน รู้ถึงคุณค่าของต้นไม้และส่งเสริมให้ช่วยกัน ปลูกและรักษาต้นไม้ให้คงอยู่ต่อไป

บทที่ 4

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชนในอำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสารเป็นหลัก และใช้วิธีวิจัยภาคสนามประกอบ เสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชนใน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา ในประเด็นต่อไปนี้

1. การจัดอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง
2. การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน
3. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม
4. การจัดสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 - 2547 ในสถานศึกษาเอกชน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ โรงเรียนศรีนคร โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน และโรงเรียนสองแสงวิทยา 1997

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

- 2.1 การจัดอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง
 - 2.1.1 การอบรมหน้าเสาธง

- 2.1.2 การสวดมนต์หน้าเสาธง
- 2.1.3 การทำสมาธิ
- 2.1.4 การฝึกมารยาท
- 2.2 การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน
 - 2.2.1 การแสดงละคร - จินตลีลา
 - 2.2.2 การใช้เพลงธรรมะ
 - 2.2.3 การนั่งสมาธิภาวนา
 - 2.2.4 การปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน
- 2.3 การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม
 - 2.3.1 การสักระและสวดวิีรชนหรือบุคคลสำคัญ
 - 2.3.2 การบำเพ็ญประโยชน์
 - 2.3.3 การจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม
 - 2.3.4 การจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม
 - 2.3.5 การส่งเสริมให้นักเรียนไปรวมการประกวดทางจริยธรรม
 - 2.3.6 กิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข
- 2.4 การจัดสิ่งแวดล้อม
 - 2.4.1 การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน
 - 2.4.2 การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน
 - 2.4.3 การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน
 - 2.4.4 การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน
 - 2.4.5 การปลูกต้นไม้

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสำรวจและศึกษาเอกสารที่ให้
ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ
2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้
 - 2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามในแหล่งพื้นที่ศึกษา โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และถ่ายภาพประกอบ การสัมภาษณ์จะใช้วิธีการจดบันทึกตามแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดสถานศึกษาเอกชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา คัดเลือกจากโรงเรียนที่มีผลการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 คือ ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ระดับ 3 ซึ่งเป็นผลการประเมินสูงสุด และมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด เรียงลงไป 5 ลำดับ จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

2.2.1 โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ

2.2.2 โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

2.2.3 โรงเรียนศรีนคร

2.2.4 โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

2.2.5 โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997

2.3 การสัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูล โดยกำหนดคุณสมบัติผู้บอกข้อมูลดังนี้

2.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหัวหน้างานกิจการของสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 5 คน

2.3.2 ผู้รับผิดชอบโครงการหรือกิจกรรม โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 5 คน

2.3.3 ผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับด้านจริยธรรม หรือผู้สนับสนุนการศึกษา

2.3.3.1 ครู อาจารย์ โรงเรียนละ 6 คน

2.3.3.2 คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 3 คน

2.3.3.4 ผู้ปกครอง โรงเรียนละ 3 คน

2.3.3.5 นักเรียน โรงเรียนละ 5 คน

3. ขั้นตอนการจัดกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1 นำเอาข้อมูลเอกสารมาศึกษาอย่างละเอียด และสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.2 นำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้อง และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่เห็นว่ายังขาดความสมบูรณ์ ตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

4. ^๕ชั้นเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจะเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีภาพประกอบบางตอน

สรุปผล

จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชนอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. การจัดอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง

1.1 การอบรมหน้าเสาธง สรุปได้ดังนี้

การอบรมหน้าเสาธง ที่สำคัญคือ เรื่องที่อบรม ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความประหยัด ความกตัญญูกตเวที ความเสียสละและมารยาทต่าง ๆ เวลาที่อบรม ตั้งแต่เวลาประมาณ 08.05น. – 08.20 น. ใช้เวลาประมาณ 15 นาที ผู้อบรมครูเวร ครูสวัสดิการ หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดจนครูฝ่ายปกครอง

ผลจากการอบรมหน้าเสาธงทำให้นักเรียนมาคุณธรรมและจริยธรรมในการดำรงตนมากยิ่งขึ้น

1.2 การสวดมนต์หน้าเสาธง

การสวดมนต์หน้าเสาธงมักจะสวดหลังจากเพลงชาติจบลง จะสวดบทสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

ผลจากการสวดมนต์หน้าเสาธงทำให้นักเรียนมีจิตใจสงบเยือกเย็นมีสมาธิในการทำกิจกรรมและการเรียน

การสวดมนต์สุดสัปดาห์จะมีการจัดโต๊ะหมู่บูชาไว้ตามสถานที่เตรียมเอาไว้มีการจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยมีตัวแทนกล่าวบทนำสวดบทสรรเสริญพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ

ผลจากการสวดมนต์สุดสัปดาห์ทำให้นักเรียนมีความมั่นคงทางอารมณ์ และมีนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตนมากขึ้น

1.3 การทำสมาธิ

การทำสมาธิ จะทำหลังจากสวดมนต์โดยอาจจะยืนหรือนั่งตามแต่โอกาสจะอำนวย และมีการทำสมาธิก่อนเรียนหรือตามแต่โอกาสต่าง ๆ เช่น การเข้าค่ายพุทธบุตร การอบรมพิเศษ

ตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นต้น

ผลจากการทำสมาธิทำให้นักเรียนได้มีการบริหารจัดการ ทำให้จิตใจเยือกเย็นรู้จักคิด รู้จักทำมีเหตุผล สามารถทำงานเสร็จทันเวลา

1.4 การฝึกมารยาท การฝึกมารยาทเป็นการอบรมจริยธรรมโดยตรงเป็นการอบรม จริยธรรมโดยตรงที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักแสดงออก มีสัมมาคารวะ รู้จักการพูดจาอย่างเหมาะสม มีความกตัญญูกตเวที และการรู้จักกาลเทศะ รู้จักการเคารพได้อย่างเหมาะสม

ผลจากการฝึกมารยาท ทำให้นักเรียนรู้จักใช้กิริยามารยาทในการดำรงตน รู้จักควบคุมตนเองในสังคมและสภาพแวดล้อมได้ดียิ่งขึ้น

2. การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน

2.1 การแสดงละคร – จินตลีลา จะเป็นการบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันแม่ ซึ่งจะได้แสดงละคร – จินตลีลาเพื่อให้นักเรียนได้ รู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณ

ผลจากการแสดงละคร - จินตลีลา ทำให้นักเรียนได้แสดงความสามารถได้ระลึกถึง บุญคุณและเกิดความซาบซึ้งทุกฝ่าย

2.2 การใช้เพลงธรรมะ การใช้เพลงธรรมะจะสอดแทรกในทุกกลุ่มวิชาแต่เน้นมาก ในกลุ่มสังคมศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งจะใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการนำบทเพลงที่ เกี่ยวข้องกับธรรมะซึ่งจะใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน มาขับร้องและบรรยายสรุปเนื้อหาให้ นักเรียนเกิดคล้ายตามในเนื้อหาของเพลง

ผลจากการใช้เพลงธรรมะทำให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในเรื่องของการดำเนินชีวิต ที่ถูกต้องครองครองธรรม

2.3 การนั่งสมาธิภาวนา จะสอดแทรกทุกกลุ่มวิชาแต่จะเน้นในกลุ่มสังคมศาสนา และวัฒนธรรมโดยฝึกให้นักเรียนได้นั่งสมาธิก่อนเรียนหรือก่อนทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการบริหาร จิตใจให้เยือกเย็นสุขุม มีเหตุผล

ผลจากการนั่งสมาธิทำให้นักเรียนเกิดความสงบเยือกเย็น เมื่อจิตใจเยือกเย็นก็จะ ส่งผลต่อการเรียน การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเรียบร้อย

2.4 การปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน จะสอดแทรกทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เน้นกลุ่ม สาระสังคมศาสนาและวัฒนธรรมเป็นหลัก โดยจะนิมนต์พระมาเทศนาสั่งสอนนักเรียนในวันสำคัญ

โอกาสสำคัญเพื่อให้นักเรียนฝึกการปวารณาตนให้ผู้อื่นตักเตือน

ผลจากการปวารณาตนให้ผู้อื่นตักเตือนทำให้นักเรียนรู้จักยับยั้งชั่งใจ รู้จักคิด มีเหตุผล ยอมรับเหตุผลของผู้อื่น

3. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม

3.1 การสักการะและสวดวิีรชนหรือบุคคลสำคัญ เป็นการจัดทำพิธีทางศาสนาโดยการนิมนต์พระมาสวด มีการตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ ในโอกาสวันคล้ายวันมรณะของผู้จัดตั้งโรงเรียนหรือมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้วหรือกิจกรรมอื่นๆ

ผลจากการสักการะและสวดวิีรชนหรือบุคคลสำคัญเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณ ฝึกให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที

3.2 การบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการรณรงค์ให้นักเรียนให้นักเรียนทำความสะอาดโรงเรียน วัด คลอง คูต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียน และที่สาธารณะต่าง ๆ ภายในชุมชนใกล้เคียง

ผลจากการบำเพ็ญประโยชน์ ทำให้นักเรียนรู้จักเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีน้ำใจและรู้จักรับผิดชอบต่อส่วนรวม

3.3 การจัดชุมชนหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะจัดเพื่อฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคมของนักเรียน การช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยให้ทุกคนทำกิจกรรมที่ตนเองชอบหรือตามถนัด

ผลจากการจัดชุมนุมต่าง ๆ ทำให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบ มีความเสียสละ รู้จักการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นและสนุกสนานในกิจกรรมที่ตนเองถนัด

3.4 การจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม เป็นการจัดกิจกรรมฝึกให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงในการอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกันและรู้ถึงขั้นตอนในการปฏิบัติตนในพิธีทางศาสนา

ผลจากการจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสมทำให้นักเรียนรู้จักเสียสละ มีน้ำใจ รู้จักบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

3.5 การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมประกวดทางจริยธรรม เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางจริยธรรมโดยเข้าร่วมประกวดในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประกวดมารยาทไทย การตอบปัญหาธรรมะหรือการบรรยายธรรมะเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในด้านต่าง ๆ

ผลจากการส่งเสริมให้นักเรียนไปเข้าร่วมประกวดทางจริยธรรมทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ ความถนัด ความสามารถของตนเองไปแสดงให้ปรากฏต่อสาธารณชน เกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองและเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

3.6 กิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียน รู้จักป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยจากสิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในแบบของการสั่งสอน อบรม การจัดป้ายนิเทศ การตอบปัญหา การจัดนิทรรศการ

ผลจากการจัดกิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุขทำให้นักเรียนรู้จักวิธีป้องกัน ให้ตนเองพ้นจากภัยของสิ่งเสพติดและอบายมุขและสามารถหลีกเลี่ยงหรือนำเสนอให้ผู้อื่น รู้จักวิธีการป้องกันอันตรายจากสิ่งเสพติด

4. การจัดสิ่งแวดล้อม

4.1 การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน เป็นกิจกรรม หนึ่งที่สถานศึกษาทุกสถานศึกษา ได้จัดทำขึ้นตามนโยบายของโรงเรียน เพื่อต้องการให้นักเรียน และประชาชนโดยทั่วไป ได้อ่านและศึกษาสรุปได้ว่ามี ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับคำขวัญหรือปรัชญาของโรงเรียน ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด ป้ายคติธรรมเกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติด

ผลการจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียนพบว่า โรงเรียนต่าง ๆ จะจัดเป็นสัดส่วน เป็นหมวดหมู่ และจะจัดหรือติดกับต้นไม้ภายในบริเวณโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นป้ายคติธรรม จึงเป็นวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับหลักในการดำเนินชีวิต ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของจิตใจ และได้มาจากศาสนาเป็นสำคัญ นักเรียนจะนำคติเหล่านี้มาเป็นข้อคิดและเป็นข้อควรคำนึงในการดำเนินชีวิต

4.2 การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน สถานศึกษา ทุกแห่งได้จัดห้องจริยธรรมขึ้น เพื่อต้องการให้นักเรียนได้ฝึกฝนเกี่ยวกับมารยาท การฟังเทศน์ ฟังธรรม สอนนักเรียน หรือเพื่อตอบปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรม และเป็นการฝึกสมาธิ

ผลจากการจัดห้องจริยธรรมเป็นการกระตุ้นให้นักเรียน ต้องการที่จะประพฤติตัว เป็นคนดี มีความสำนึกในการปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรม ส่งผลดีต่อตนเองและสังคมเป็น อย่างยิ่ง

4.3 การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน สรุป ได้ว่ามีการส่งเสริมการรักษาความสะอาดในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน มีการจัดทำกิจกรรมธนาคารขยะ มีการประกวดห้องเรียน และมีการแบ่งหน้าที่ของนักเรียนในการทำความสะอาด เพื่อส่งเสริม ความรับผิดชอบ

ผลการศึกษาศึกษาการส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียนพบว่าได้ช่วยสร้างบรรยากาศให้โรงเรียนสะอาดและช่วยในการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้สวยงามเป็นที่เจริญตา เจริญใจให้กับนักเรียนเพื่อที่จะนำไปปรับใช้กับชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี

4.4 การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างหนึ่งของโรงเรียน ดังเช่น ศาลพระภูมิ มีรูปหล่อรูปปั้นผู้มีพระคุณเป็นการรำลึกถึงผู้มีพระคุณที่ได้ก่อตั้งโรงเรียน หรือทำคุณประโยชน์ให้กับโรงเรียน โรงเรียนบางแห่งได้มีการนำรูปปั้น หรือสัญลักษณ์มาไว้ในสถานที่สำคัญ ๆ ในโรงเรียน

ผลการศึกษาศึกษการจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน พบว่ามีรูปภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รูปภาพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ และรูปภาพของพระสงฆ์ เป็นต้น และอีกกิจกรรมคือเมื่อครบกำหนด วันคล้ายวันเกิดของบุคคลที่มีพิธีกรรมทางศาสนาอย่างสมเกียรติ ถ้าเป็นวันสำคัญของพระมหากษัตริย์ก็จะมีการทำพิธีพร้อม ๆ กันทั่วประเทศ ทำให้เป็นแบบให้แก่นักเรียนนำไปเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตได้

4.5 การปลูกต้นไม้ การปลูกต้นไม้เป็นนโยบายที่โรงเรียนจัดขึ้น 2 แบบคือ การปลูกต้นไม้ประเภทไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกไม้ยืนต้น โดยมีวัตถุประสงค์ จัดกายภาพและสิ่งแวดล้อมโดยการปลูกต้นไม้ในโรงเรียนรอบ ๆ บริเวณ

ผลการศึกษาศึกษาการปลูกต้นไม้ ทำให้บรรยากาศน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเป็นธรรมชาติ ร่มรื่น สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย ให้ความรู้สึที่ผ่อนคลาย และตามต้นไม้จะมีคติธรรมหรือต้นไม้พูดได้ พร้อมคำแปล ทำให้นักเรียนที่พบเห็นเกิดปัญญา นำไปปฏิบัติตามได้อย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

จากสภาพปัจจุบัน สังคมของอำเภอลาดใหญ่เป็นสังคมอุตสาหกรรมที่มีการมุ่งเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จึงมีผลส่งให้ความเป็นอยู่ของคนในสังคมมีการแข่งขันกันทางด้านธุรกิจและวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจ เพราะเหตุนี้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ให้เข้ากับหลักสูตรของสถานศึกษา โดยมุ่งส่งเสริมจริยธรรมไว้เพื่อกล่อมเกลาจิตใจของเยาวชนให้งดงามยิ่งขึ้น

ดังนั้นการจัดกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน จึงมีประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะต่อผู้เรียนในการฝึกบริหารจัดการให้สงบมีศีล สมาธิ สติ และปัญญา ฝึกให้ผู้เรียนมี

คุณธรรม มีจริยธรรมในด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ซื่อสัตย์ ประหยัด เกื้อกูลและช่วยเหลือผู้อื่น ฝึกให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกรู้บุญคุณและทดแทนบุญคุณตามโอกาสอันควร รู้บุญคุณของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และยังได้เรียนรู้กิจกรรมการส่งเสริมจริยธรรม ที่สอดแทรกในการเรียนการสอนที่โรงเรียนเอกชนจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้เข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรม ทำงานเป็นทีมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและเรียนรู้การป้องกันตนเองให้พ้นจากสิ่งเสพติดและอบายมุขต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นคนดี คนเก่งอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

การส่งเสริมจริยธรรมในแต่ละสถานศึกษาเอกชนทำให้ทราบว่า สถานศึกษาเอกชนมีการส่งเสริมจริยธรรมที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละสถานศึกษาที่กำหนดตามแผนปฏิบัติงานประจำปีหรือเกิดขึ้นตามโอกาสพิเศษต่าง ๆ ดังนั้นการส่งเสริมจริยธรรมที่แต่ละโรงเรียนกำหนดขึ้น กิจกรรมใด โครงการใดที่เหมาะสมต่อสภาพสิ่งแวดล้อมต่อการจัดการส่งเสริมจริยธรรมก็ดำเนินการต่อเนื่อง หากแต่กิจกรรมหรือโครงการใดที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินการแล้ว ก็ให้วิเคราะห์ปรับใช้ให้เหมาะสมกับโอกาสต่อไป

การที่จะจัดจริยศึกษาในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาพฤติกรรม อุปนิสัย บุคลิกภาพ และคุณธรรมในจิตใจ ให้เป็นผู้มีความประพฤติดีมีคุณธรรม จริยธรรม และเหมาะสมเพียงพอในการทำหน้าที่รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนจะต้องจัดการอบรมสั่งสอนนักเรียนในด้านคุณธรรม บุคลิกภาพ และอุปนิสัย พฤติกรรม โดยผู้บริหารและคณะครูควรจะได้คำนึงถึงหลักในการจัด คือ กิจกรรมที่จัดควรมีสภาพเหมาะสมกับวัยและสิ่งแวดล้อม ควรปฏิบัติสม่ำเสมอ คณะครูและผู้บริหารของนักเรียนควรร่วมมือกัน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรร่วมปรึกษาหารือ หรือสถานศึกษาเอกชนในอำเภอบางใหญ่ควรร่วมมือกันประชุมศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของสังคมในปัจจุบัน เพื่อที่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจะช่วยกันป้องกันแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนในอนาคต และการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ครู อาจารย์ จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและถ้านักเรียนทำความดีควรที่จะมีการยกย่องชมเชยหรือให้รางวัลควบคู่กันไปด้วย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนและสถานศึกษาควรเชิญวิทยากรมาบรรยาย เพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่ดีให้แก่นักเรียนและนักศึกษามากขึ้น
2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนบันทึกกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมทำความดีมากขึ้น

3. โรงเรียนควรมีแรงจูงใจโดยการมอบรางวัลให้แก่ครูที่ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
4. ครูผู้สอน จริยศึกษา ควรประพฤติและปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของจรรยาบรรณครู โดยเฉพาะจะต้องมีอารมณ์ที่มั่นคงไม่แสดงอารมณ์ฉุนเฉียวต่อนักเรียน ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดี
5. โรงเรียนควรจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานทางด้านจริยธรรม ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้สอน จริยศึกษาในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน นักศึกษาเอกชนอำเภอหาดใหญ่
2. ศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของความมี จริยธรรมของนักเรียนหรือนักศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอหาดใหญ่
3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลในการส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม ให้แก่นักเรียนหรือนักศึกษา เอกชน อำเภอหาดใหญ่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2522). “จริยธรรมในสังคมไทย,” รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- กิจพัฒน์ เรืองช่วย. (2531). จริยธรรมกับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยพัฒนาพานิช.
- เกษณี ผลประพจน์. (2524). การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาครูในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ขวัญใจ พลอยล้อมเพชร. (2541). บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนของครูผู้สอนจริยศึกษาระดับประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. (2541). แนวดำเนินการเพื่อการประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- จันทร์ธนา สมประดี. (2542). วิเคราะห์จริยธรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533). วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาลัยทักษิณ.
- ชาลี ลทิต. (2507). การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเด็กที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ.
- โชติ เพชรชื่น. (2524). “การสร้างเครื่องมือด้านจริยธรรมวัดผล,” วัดผลการศึกษา. 3(2) : 23 – 28 ; กันยายน – ธันวาคม.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2520). จริยศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. (2530). จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ถนอม เลขาพันธ์. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมของนักเรียนตามการรับรู้ของครูคณิตศาสตร์และผู้ปกครองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตการศึกษา 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เทพรัตนราชสุดาฯ, สมเด็จพระ. (2530). “พระราชดำรัส,” มติชน. 3 พฤศจิกายน. หน้า 1, 16.
- น้อย พงษ์สนิท. (2520). จริยศาสตร์ ปรัชญาว่าด้วยจริยธรรม. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์สวนปรง.
- ประกาศรี สีนอ้าไฟ. (2535). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ป้วย อึ้งภากรณ์. (2530). ศาสนาธรรมกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ : มุลนิธิโกมลคีมทอง.
- แปลก สนธิรักษ์ และวิทย์ วิศุทเวทย์. (2522). ศีลธรรม. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- พะตงวิทยามูลนิธิ, โรงเรียน. (2547). แผนปฏิบัติงานฝ่ายกิจการนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2547.
สงขลา : โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ.
- พระเทพเวที (ปยุต ปยุตโต). (2535). การพัฒนาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.
- พุทธทาสภิกขุ. (2531). ศีลธรรมกับมนุษย์โลก. กรุงเทพฯ : ธรรมทานมูลนิธิ.
- พุทโยคะ รัตนรังสี และสงัด ไทยทวี. (2530). ทัศนคติแห่งชีวิตและงานจาก พล.ต.ต. อรรถสิทธิ์ สิทธิสุนทร(หลวงอรรถสิทธิ์สุนทร). กรุงเทพฯ : มหามงกุฎราชวิทยาลัย.
- มานะ รัตนโกเศศ. (2533). การบรรยายพิเศษในพิธีเปิดการประชุมสัมมนาผู้บังคับบัญชาลูกเสือ.
กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา,
- มาโนช ตัณชนวนิชย์. (ม.ป.ป.) “ปัญหาการถ่ายทอดจริยธรรมกับอนาคตของชาติ,” ครูปริทัศน์.
9 : 41 – 48 ; กันยายน 2528.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2546). ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542. กรุงเทพฯ :
ม.ป.ท.
- ศรีนคร, โรงเรียน. (2545). รายงานผลการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2545. สงขลา : ฝ่ายนโยบาย และแผนโรงเรียนศรีนคร.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2525). โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอน จริยธรรม. กรุงเทพฯ : กองการมัธยมศึกษา กรมวิชาการ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนการศึกษาแห่งชาติ 2520. (2521). กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.
- _____. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6. (2526). กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองศาสน์.
- สงบ ลักษณะ. (2524). “การศึกษาและพัฒนาจริยธรรมไทย,” การวัดผลการศึกษา. 2 : 29 – 57
กันยายน – ธันวาคม.
- สถาพร มาลีเวชพงศ์. (2517). การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนศีลธรรมชั้นประกาศนียบัตร ชั้นสูง. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการ ประสานมิตร. อัดสำเนา.

สมชาย วัฒนกุล. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิษณุโลก : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,

สมานคุณวิทยาทาน, โรงเรียน. (2543). รายงานการตรวจสอบคุณภาพโรงเรียน. สงขลา : โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน,

สหศาสตร์วิทยาคาร, โรงเรียน. (2547). แผนปฏิบัติงานประจำปีการศึกษา 2547. สงขลา : ฝ่ายแผนงานสารสนเทศและประเมินผล โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร,

สองแสงวิทยา 1997, โรงเรียน. (2547). แผนปฏิบัติงาน ประจำปีการศึกษา 2547. สงขลา : โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997,

สาโรช บัวศรี. (2526). จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2527). เอกสารการสอนชุดจริยศึกษา หน่วยที่ 1 - 5. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สุเทพ ยงยุทธ์. (2544). ศึกษาจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยอาชีวเขตการศึกษา 4 สังกัดกรมอาชีวศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.

สุวิรัตน์ พันธุ์ดี. (2529). การศึกษาจริยธรรมที่ปรากฏในหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ใช้อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สุวิมล สุรงค์กาญจน์. (2526). พฤติกรรมและแนวโน้มพฤติกรรมจริยธรรมทางสังคม ตามคำรายงานของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แสง จันทรงาม. (2522). การสัมมนาเรื่องจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

อภิญา จันท์เจนจบ. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับความรู้ด้านจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพฯ. ปรินญานิพนธ์มหาบัณฑิต.

อารี จำปาทอง. (2532). การส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อำไพ สุจริตกุล. (2541). ทฤษฎีฝึกฝนกาย วาจา ใจ. ม.ป.ท.,

บุคลากรกรม

บุคลากรกรม

กนกพร สุวรรณเนตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

กวรรณิการ์ แก้วสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ

วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

กัลยา พุทธิรักษาวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

ไกล่ คงนวลใย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ชนิษฐา บรรจง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.

ขวัญเรือน สังขกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.

คำกอง ศรีราตรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

จตุรวิทย์ วุฒิประยูร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997

ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

จเร ชิงชัยเป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.

จารุณี ทองปรีชา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

จารุดา สังข์บริสุทธิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

จินตนา นวลละออง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

จิรวิทย์ จิตสุนันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ

ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

จุมพล สุทธกรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน

อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

- จุมพล สุวรรณไชโย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.
- จุไรรัตน์ ยอดหวาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2548.
- เจตนิพิฐร์ จุมพฏสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.
- เจนจิรา พิชัยสมบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ-
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ชลิต แก่นเจริญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ-
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- ชุตินา จรัสกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ชูชาติ อินทฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- ญาณิศา แก้วชูเสน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ดวงเดือน สงช่วย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ดำรงค์ มงคลศุภวัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.
- นิกุล พรหมพัฒน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- นิตา สุทธกรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- บรรหาร จินนกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- บุษยรังสี มั่งมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร ตำบลหาดใหญ่
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ปกรณ อินทฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

- ปมนวัฒน์ ยี่สุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ปโยธร ทองขาว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- ประทุม แซ่ฉี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ประโลม คงแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ประสิทธิ์ ขวัญแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ปิ่นคนางค์ ลานแดง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ปิยรัตน์ โอภาสเป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- พนา บัวแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.
- พรศิริ รุกขพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสองแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.
- พัชรภรณ์ ชูสิงห์แค เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- พิเชษฐ ชูดำ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- พิเชษฐ ศรีละมูล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- พิพัฒน์ เสนาพิทักษ์กุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ-
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- แพรวเพชร เครือนาคพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- ไพไล หนูมี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.

- มารยาท สิทธิชัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2548.
- เมธิตา ศรีธรรมกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.
- เมธี เกิดแสงสุริยงค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ยุพิน โชติเกษมศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ยุภาวดี แยมสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.
- เรวดี วาระเพียง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- ลักขณา กาญจนะแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ลัดดา แซ่ตัน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ลำดวน แท่นสง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- ลิกุล รัตนพิทยาภรณ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2548.
- วรรณดี นารีหวานดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- วัชรชัย แซ่ลิ้ม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.
- วัชรพงศ์ สมกำลัง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.
- วิเชาว์ ยอดแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- วิภาค เกิดประสิทธิ์เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา ออบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.

- วิรัตน์ แสงเงิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- วีรชน วัดวิทยาคุณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2548.
- ศรียรินทร์ สุวรรณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ศรียรรณ โกศล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.
- ศุจิการ์ ไชยคช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- สกุลขร หาญสุด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.
- สมเกียรติ ปลื้มใจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.
- สมชาย ขุนดำริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.
- สรญา อัมราพิทักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- สรยุทธ์ พูลภักดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- สรลชนา พึ่งลอย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- สวัสดิ์ ศรประสิทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2548.
- สายใจ ทองปล้อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- สุรัชต์ชยา อินทฤทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- สุนทร ชุมยวง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548.

- สุวรรณา พุทธกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- เสถียร วุ่นดี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 47 ถนนโชคสมาน 3
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- เสาวลักษณ์ เมืองฤกษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- โสภิตา สุขพรม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2548.
- หทัยรัตน์ ลิ้มอรุณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสง
วิทยา 1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 19 กันยายน
พ.ศ. 2548.
- อนันท์ วิสุมิตะนันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ-
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อมรรัตน์ ศรีวรรตรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.
- อมรรัตน์ อรณพ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อรศิริ อ่อนเปี่ยม เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อรุณกมล หละหมุด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อัคราพร เพ็ชรยอดศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา
1997 ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อัญชลี พวงสุวรรณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสมานคุณ
วิทยาทาน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อาภาภัทร ลาพินี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อุทัย แก้วจันทร์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนศรีนคร
ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2548.
- อุษา ศรีสวัสดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนพะตงวิทยามูลนิธิ
ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ. 2548.

อุษา นวลแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนส่องแสงวิทยา 1997

ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548.

เอกศักดิ์ สังขกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, ปรีชา อบมาลี เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาคาร

ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2548.

ภาคผนวก

แนวการเก็บรวบรวมข้อมูล
เรื่อง ศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

.....

การจัดอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง

1. การอบรมหน้าเสาธง

ประเด็นศึกษา : เรื่องที่อบรม เวลาที่ใช้อบรม ผู้อบรม

วิธีการศึกษา : ถ่ายภาพประกอบการสอน สมุดบันทึกการอบรมหน้าเสาธง
เรื่องที่อบรมนักเรียน ความเหมาะสมของเวลา

2. การสวดมนต์หน้าเสาธง

ประเด็นศึกษา : ประเภทของบทสวดมนต์ ลักษณะของการสวดมนต์ เวลาที่ใช้สำหรับ
สวดมนต์

วิธีการศึกษา : ถ่ายภาพประกอบการสวดมนต์ของนักเรียน ประเภทของการสวดมนต์
หนังสือสวดมนต์ เวลาที่ใช้สำหรับสวดมนต์

3. การทำสมาธิ

ประเด็นศึกษา : โอกาสในการทำสมาธิ เวลาที่ใช้สำหรับการทำสมาธิ
ผลที่ได้จากการทำสมาธิ

วิธีการศึกษา : ถ่ายภาพประกอบการทำสมาธิ เวลาที่ใช้สำหรับการทำสมาธิ
การสัมภาษณ์ครู นักเรียน ผลที่ได้รับจากการทำสมาธิ

4. การฝึกมารยาท

ประเด็นศึกษา : โครงการ / กิจกรรมการฝึกมารยาท เวลาที่ใช้ในการฝึกมารยาท
ผลที่ได้รับจากการฝึกมารยาท

วิธีการศึกษา : ถ่ายภาพประกอบการจัดกิจกรรมจากโครงการ /
กิจกรรมการฝึกมารยาท ขั้นตอนการจัดกิจกรรม
ผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค การดำเนินการ
ความเหมาะสมของเวลา

การสอดแทรกจริยธรรมในการสอน

1. การแสดงละคร - จินตลีลา

ประเด็นศึกษา : กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรม การแสดงละคร – จินตลีลา
แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการสอน

วิธีการศึกษา : สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ที่เข้าร่วมกิจกรรม

2. การใช้เพลงธรรมะ

ประเด็นศึกษา : กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ใช้เพลงธรรมะในการจัดกิจกรรม

วิธีการศึกษา : สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เพลงที่ใช้ประกอบการจัดกิจกรรมในการสอน

3. การนั่งสมาธิภาวนา

ประเด็นศึกษา : วิธีการทำสมาธิภาวนา โอกาสที่ทำ เวลาที่ใช้ ผลที่ได้รับ

วิธีการศึกษา : ถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียน

4. การปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน

ประเด็นศึกษา : วิธีการดำเนินการปวารณาให้ผู้อื่นตักเตือน เรื่องตักเตือน โอกาส เวลา

วิธีการศึกษา : ถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม

1. การสักการะและสวดดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญ

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการสักการะและสวดดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญที่โรงเรียนจัดขึ้น
โครงการ / กิจกรรม แผนงาน

วิธีการศึกษา : สังเกตจากภาคสนาม และถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร
ครู นักเรียน
ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมการสักการะและสวดดีวีรชน
หรือบุคคลสำคัญที่โรงเรียนดำเนินการ ผลการดำเนินการ
ผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค

2. การบำเพ็ญประโยชน์

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ที่โรงเรียนจัดขึ้น โครงการ/
กิจกรรม แผนงาน

วิธีการศึกษา : สังเกตจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร
ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์
ที่โรงเรียนจัด ผลการดำเนินการ ผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค

3. การจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรม

ที่โรงเรียนจัดขึ้น โครงการ / กิจกรรม คู่มือการจัดกิจกรรม

วิธีการศึกษา : สังเกตจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมการจัดชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ

ที่เกี่ยวกับจริยธรรมที่โรงเรียนจัด ผลการดำเนินการ

ผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค

4. การจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสม

ที่โรงเรียนจัดขึ้น โครงการ/ กิจกรรม แผนปฏิบัติงานประจำปี

วิธีการศึกษา : สังเกตจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมการจัดโครงการในวันสำคัญ

หรือโอกาสที่เหมาะสมที่โรงเรียนจัด ผลการดำเนินการ

ผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค

5. การส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรม

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรม

ที่โรงเรียนจัดขึ้น โครงการ / กิจกรรม แผนปฏิบัติงานประจำปี

วิธีการศึกษา : สังเกตจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วม

การประกวดทางจริยธรรมที่โรงเรียนจัด ผลการดำเนินการ

ผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ ปัญหา อุปสรรค

6. กิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุข

ประเด็นศึกษา : กิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุขที่โรงเรียนจัดขึ้น โครงการ/

กิจกรรมแผนปฏิบัติงานประจำปี

วิธีการศึกษา : สังเกตจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมป้องกันสารเสพติดและ

อบายมุขที่โรงเรียนจัด ผลการดำเนินการ ผลสำเร็จ ข้อเสนอแนะ

ปัญหา อุปสรรค

การจัดสิ่งแวดล้อม

1. การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน

ประเด็นศึกษา : การจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน

วิธีการศึกษา : สืบเสาะจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผลที่ได้รับจากการจัดป้ายคติธรรมในโรงเรียน

2. การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน

ประเด็นศึกษา : การจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน

วิธีการศึกษา : สืบเสาะจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผลที่ได้รับจากการจัดห้องจริยธรรมในโรงเรียน

3. การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน

ประเด็นศึกษา : การส่งเสริมความสะอาดในโรงเรียน

วิธีการศึกษา : สืบเสาะจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผลที่ได้รับจากการส่งเสริมความสะอาด
ในโรงเรียน

4. การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน

ประเด็นศึกษา : การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน

วิธีการศึกษา : สืบเสาะจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผลที่ได้รับจากการทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยว
ทางใจในโรงเรียน

5. การปลูกต้นไม้

ประเด็นศึกษา : การปลูกต้นไม้ในโรงเรียน / นอกโรงเรียน

วิธีการศึกษา : สืบเสาะจากภาคสนามและถ่ายภาพประกอบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร

ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผลที่ได้รับจากการปลูกต้นไม้ในโรงเรียน /
นอกโรงเรียน

แนวการสัมภาษณ์
ศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
2. ชื่อโรงเรียน.....
3. ตำแหน่ง.....
4. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนนี้ปี
5. วุฒิทางการศึกษาสูงสุด.....

แนวการสัมภาษณ์

1. การจัดอบรมสั่งสอนจริยศึกษาโดยตรง

1.1 การอบรมหน้าเสาธง

- 1.1.1 เรื่องที่อบรม.....
- 1.1.2 เวลาที่ใช้อบรม.....
- 1.1.3 ผู้อบรม.....

1.2 การสวดมนต์หน้าเสาธง

- 1.2.1 ประเภทของบทสวดมนต์.....
- 1.2.2 เวลาที่ใช้สำหรับสวดมนต์.....

1.3 การทำสมาธิ

- 1.3.1 โอกาสในการทำสมาธิ.....
- 1.3.2 เวลาที่ใช้สำหรับการทำสมาธิ.....
- 1.3.3 ผลที่ได้จากการทำสมาธิ.....

1.4 การฝึกมารยาท

- 1.4.1 โครงการ / กิจกรรมการฝึกมารยาท.....

- 1.4.2 เวลาที่ใช้ในการฝึกมารยาท.....

1.4.3 ผลที่ได้จากการฝึกมารยาท.....

.....

.....

.....

2. การสอดแทรกจริยศึกษาในการสอน

2.1 การแสดงละคร - จินตลีลา.....

.....

.....

.....

2.2 การใช้เพลงธรรมะ.....

.....

.....

.....

2.3 การทำสมาธิภาวนา.....

.....

.....

.....

2.4 การปวารณาให้ผู้เฝ้าตักเตือน.....

.....

.....

.....

3. การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับจริยธรรม

3.1 กิจกรรมการสักการะและสดุดีวีรชนหรือบุคคลสำคัญที่โรงเรียนจัด / ดำเนินการ.....

.....

.....

.....

.....

3.2 กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ที่โรงเรียนจัด / ดำเนินการ.....

.....

.....

.....

3.3 กิจกรรมการจัดชุมนุมหรือชมรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรมที่โรงเรียนจัด / ดำเนินการ

.....

.....

.....

3.4 กิจกรรมการจัดโครงการในวันสำคัญหรือโอกาสที่เหมาะสมที่โรงเรียนจัด / ดำเนินการ

.....

.....

.....

3.5 กิจกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนไปร่วมการประกวดทางจริยธรรมที่โรงเรียนจัด/
ดำเนินการ

.....

.....

.....

3.6 กิจกรรมป้องกันสารเสพติดและอบายมุขที่โรงเรียนจัด / ดำเนินการ.....

.....

.....

.....

4. การจัดสิ่งแวดลอม

4.1 การจัดปายคตธรรมในโรงเรียน.....

.....

.....

.....

4.2 การจัดหองจริยธรรมในโรงเรียน.....

.....

.....

.....

4.3 การสงเสริมความสะอาดในโรงเรียน.....

.....

.....

.....

4.4 การจัดทำสัญลักษณ์ที่ยึดเหนี่ยวทางใจในโรงเรียน.....

.....

.....

.....

4.5 การปลูกต้นไม้.....

.....

.....

.....

ผู้สัมภาษณ์

วันที่ เดือน พ.ศ.

สถานที่

แนวการสังเกต
เรื่อง ศึกษาการส่งเสริมจริยธรรมในสถานศึกษาเอกชน
อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

.....

การสังเกตเป็นการเก็บข้อมูลจากสภาพของสถานที่ที่ไปศึกษา โดยการบันทึกภาพประกอบ การดำเนินการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาที่ไปเก็บข้อมูล จากการสัมภาษณ์เพื่อให้ประเด็นการวิจัย สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งมีแนวการสังเกตที่สำคัญดังนี้

1. การจัดกิจกรรมอบรมสั่งสอนจริยธรรมโดยตรง เช่น การเข้าแถว การสวดมนต์ การทำสมาธิ การฝึกมารยาท โครงการ กิจกรรม แผนงาน แผนภูมิ เป็นต้น
2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจริยธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ กิจกรรมวันสำคัญ กิจกรรมประกวดทางจริยธรรม กิจกรรมป้องกันสารเสพติด เป็นต้น
3. การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ป้ายคติธรรม ห้องจริยธรรม สถานที่ปฏิบัติทางจริยธรรม พระพุทธรูป เป็นต้น
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจริยธรรม เช่น หนังสือธรรมะ บทสวดมนต์ แผนปฏิบัติงานประจำปี ธรรมนูญของโรงเรียน แผนพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน 3 – 5 ปี แผนการสอน การสรุปโครงการ เอกสารรายงานการประเมินตนเองประจำปี สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา เป็นต้น

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายปรีชา อบมาลี
วัน เดือน ปี เกิด	12 มิถุนายน 2504
สถานที่เกิด	บ้านเลขที่ 43/1 หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 335 หมู่ที่ 1 ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยครูใหญ่ฝ่ายกิจการนักเรียน โรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2523	จบมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสหศาสตร์วิทยาการ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2527	พ.ม. (พิเศษมัธยมศึกษา) จากกระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ. 2529	กศ.บ. (การศึกษำบัณฑิต) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2549	ศศ.ม (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา